

/. von dieser Ausgabe: L. Choulant Handbuch der Bücherkunde für die ältere Medicin S. 12 f.

M Haupt

Val. Rose
18/1 1875

THEODORI PRISCIANI

ARCHIATRI

QUAE EXSTANT

TOMUS I

NOVUM TEXTUM CONSTITUIT

LECTIONES DISCREPANTES ADIECIT

JOANNES MICHAEL BERNHOLD

PHIL. ET MED. D

COMES PALATINUS CAESAREUS, SERENISSIMO MARCHIONI BRANDENBURGICO—ONOLDINO-CULMBACENSI A CONSILIIS AULAE, ACADEMIAE IMPERIALI ROMANO-GERMANICAE NATURAE SCRUTATORUM ADIUNCTUS, PHYSICUS SUPREMARUM PRAEFECTURARUM VFENHEMENSIS ET CREGLINGENSIS

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

PROOEMIUM.

Quae praecognoscenda forent, cum de Priſciano *ipſo et eius vita, tum de ingenii monumentis ab illo relictis eorumque editionibus; nec non de praeſidiis reliquis, quibus inſtructus, ad edendum hoc opus acceſſi: vberius recenſere animus eſt, in praefatione, parti libelli nouiſſimae, totique adeo operi, praemittenda.*

Sufficiat iam noſſe, duas tantum exſtare editiones Principes, Argentoratenſem *nimirum omnium Primam, ac* Baſileenſem, *vtramque anno eodem* 1532 *in lucem prolatas*[1]; *meque ex illis, interdum ex Diſcrepantibus Ms Lectionibus, quarum copiam perbenigne fecit Magni Nominis Vir* Ioannes Stephanus Bernardus[2], *textum plane nouum, eumque integriorem ac locupletiorem, ſine omni coniecturarum in contextum recipiendarum pruritu, — quarum ne vni quidem indulgebam, — compoſuiſſe; atque Varias Lectiones, quarum tantum in vndecim hisce, quibus continetur libellus, plagulis,* 2600 *plures obuiae deprehenduntur, ex vtraque potiſſimum editione Principe, nonnullas e lectionibus Ms praedicti differentibus, — paucas denique ex editione* Aldina, *duas illas memoratas,* Argentoratenſem *praeprimis, ad amuſſim referente, ingrato labore, — nam et ſteriles, quae videbantur, lectionum diſcrepantias, auctoritate* Burmanni *Summorumque aliorum Criticorum, haud negligendas putabam, — collegiſſe; atque, ad nouum* Priſciani *textum eliciendum, hanc eſſe ſequutum legem: diligentiſſime ad regulas Grammaticas, Criticas, Medicasque perpendi quodlibet vocabulum; addo et ſingulas litera-*

rum apices. Quo facto, lectionem, quam ex alterutra editione, meliorem elegeram, margini adpinxi editionis Argentoratenſis, *ita, vt in contextu* Argentinenſi *voces delerem, quibus ſurrogaretur noua illa lectio e* Baſileenſi *exemplo depromta: contra ea, ſi* Argentoratenſis *lectio praeſtans ſalua in textu fuiſſet relicta, corruptam* Baſileenſem *in marginem tantum reiiciebam; eo quidem modo. vt, in contextum receptam aeque, ac ab ipſa differentem, lectionem, numeris Arabicis indicarem. Quodlibet vero caput ſaepius relegendum, atque cum editionibus veteribus, nec non Diſcrepantibus Ms, quarum mentio antea iam fuit facta, conferendum putaui; vt, quae mentis oculorumque aciem refugiſſent, relegenti occurrerent. Nihil vero e copia mea addidi, praeter ſcholia, in variis lectionibus nonnunquam occurrentia; vulgaria illa quidem, aſt ob vſum, quem filio praeſtabant, haud deleta. Textum vero huncce nouum conſcripſit ex ſchedis Reuerendus Vir, verbi Diuini apud* Gunzenhuſanos *Interpres* Mizlerus.

Sic tandem aliquando prodit in lucem Priſciani *mei* Tomus I, *qui* primum Librum *atque* Libri ſecundi priorem partem *complectitur.* Tomus alter partem Libri II poſteriorem, *vna cum* Volumine III, *comprehendet*3. Tomus *vero* Tertius IV *exhibebit* Priſciani Librum, *quo* Baſileenſis *editio plane caret; ex* Argentoratenſi *ſolummodo et* Aldina *expreſſum. Cui addam non ſolum* Theodori Diaetam, *a quamplurimis* Theodoro *noſtro adiudicatam, ex editione et cum notis integris* Schreineri, Halis Saxonum 1632 8o *excuſam, vna cum textu, ex collatione editionis* Principis

Ar-

Argentoratenſis 1534, *hinc inde locupletato correctoque; iunctis lectionibus differentibus tum editionis huius tum* Riuinianae[5], *quae docent, nonnulla a* Schreinero *vel omiſſa vel temere mutata eſſe: ſed etiam* Qu. Rhemmii Fannii Palaemonis *Carmen* de Ponderibus et Menſuris, Priſciano *noſtro a nonnullis adſcriptum, ex omnium antiquiſſimo Saeculi X codice membranaceo ab* Ayrardo[6] *quodam literis conſignato, nemini huc vsque inſpecto, multo minus in vſum adhibito; ex membranis ipſis, inmenſum quantum ab editis libris diſcrepantibus, publici iuris faciendum; nec non, tam ob raritatem — bis enim edita tantum proſtat —, quam ob ſimilitudinem argumenti in nonnullis cum Libro Priſciani IV*, Sorani Iſagogen; *ex duabus, quae prodierunt editionibus*, Baſileenſi *inquam* Torini 1528[7], *ac* Veneta Aldina 1547, *noua recenſione et cum Lectionibus Variantibus, excudendam. Poſtremo, ſi Lectori placuerit*, Quartum *quoque* Priſciani Tomum *emittam; in quo Commentatorum gregem, qui, vel emendando vel illuſtrando, auxilii quid adtulere auctori, ſiue in lucem iam prodierint ſiue in Eruditorum ſcriniis lateant, in vnum faſciculum colligam: vt omnia habeat, quae docti homines de* Priſciano *vel ſomniarunt hucusque, vel ſcripſerunt, prioribusque ſuperſedere poſſit editionibus.*

Innotuerunt vero hi:

1 *Anonymus quidam, comparens in margine editionis* Argentoratenſis: *Variantibus noſtris iam inſertus.*

2 Iacobus Nicolaus Loënſis, *a Cel.* Bernardo, *ex eius* Miſcellaneorum Epiphyllidum Libro IX, Cap. XV, pag. 665 ſeqq. *deſcriptus, mihique beneuole transmiſſus.*

3 Caſpar Barthius *in* Aduerſariis. *Nec non*

notae *eiusdem* ineditae, *quarum facienda-rum copiam benigne promisit Cl.* Laguna; *a quo Viro Doctissimo, omnibus numeris absolutam* Lucani *editionem, Respublica exspectat Literaria.*

4 Thomas Reinesius. *Tam in* Variarum Lectionum *volumine*, Altenburgi 1640 4° *excuso, iam prostantes, quam Ms adhuc latentes eiusdem notae; quas quoque Cl.* Laguna, *pro ea, qua est, humanitate, sperare nos iubet.*

5 *B.* Trillerus; *Cuius quidem notae* editae, *in* Libri Prisciani *nostri* IIdi Caput IV, *deprehenduntur iunctae Volumini de* Pleuritide, Francofurti 1740 8° *ab ipso in lucem emisso:* ineditae *vero occurrunt, margini exempli* Prisciani Basileensis *additae; ex auctione* Clossiana *a me redemtae.*

6 *Cel.* Bernardus *noster. Adscripsit enim Venerandus hic Senex notas, auctore suo dignissimas, h. e. eruditissimas ac vtilissimas, margini editionis* Basileensis; *quo eximio dono, ante duo, et quod excurrit, annos, optimus hic Vir, et ad iuuandas literas natus, me ornauit.*

Ceterum, — consilio Apicii, *forma maiori in lucem proferendi, prorsus abiecto, — susceptam a me prouinciam, edendi per partes* Corpus Medicorum Antiquorum Latinorum, *reliquo, quod Diuinum concesserit Numen, vitae spatio, post* Scribonium Largum Apicium*que, luci iam expositos; in futurum quoque, strenue administrabo.*

Vale, B. L., erratisque, si memineris, Augiae me expurgasse stabulum, ignosce; mihique fauere perge. Dabam Vfenhemii, ipsis Calendis Aprilis CIƆIƆCCLXC.

Notae numeris in textu indicatae.

1 Ter ſeparatis omnino temporibus Auctor noſter in lucem huc vsque fuit emiſſus. Nam praeter edd. memoratas Principes, i. e. ad codices Ms expreſſas, quarum prior *Argentoratenſis*, in forma quam vocant folii, ſubiuncta *Albucaſis* Chirurgia —; poſterior *Baſileenſis* vero, ſola ſibi relicta nullisque aliis adiectis, forma prodiit quatripartita, proſtat et *tertia Veneta*, inter *Medicos Latinos Antiquos* in *Officina Aldina* 1547 f excuſa: in qua *Priſcianus* noſter vltimum occupat locum. Rariſſimum opus, in auctionibus, 18 — quin 20 Joachimicorum pretio, iam redemtus. *Quartam Priſciani* editionem, in *Georgii Kraut Experimentario Medicinae Argentorati* 1544 f obuiam, commentitiam eſſe, atque cum illa omnium prima *Argentinenſi* 1532 eandem, fuſius iam oſtendi in *Diarii Baldingeriani parte* XIV, pag. 31-34.

2 Variantes tantum Lectiones, ad *Librum Priſciani* II, e codice Ms *Voſſiano*; itidem ex alio codice, *Libro Priſciani* III, a *Cel. Bernardo*, additas, intelligo: quae hinc inde textum emendandum adiuuerunt, lectiones edd. Principum vtplurimum confirmauerunt. Codicum ipſorum inſpiciendorum occaſio haud dabatur.

3 Vt decens *Tomorum* ſeruaretur aequalitas, opus hoc, quo factum eſt, modo, diſpertire libuit.

4 Quae exſtat in collectione, hoc ornata titulo: *Phyſica S. Hildegardis* cet., *Oribaſii de Simplicibus* cet., *Theodori Diaeta*, *Eſculapii Liber vnus* cet., *Argentorati* apud *Io. Schottum* 1533 f. Vbi legenti *Theodorus* noſter occurrit a pagina 234 ad 245. Ipſiſſima vero haec anni 1533 editio, inſcriptione abſciſſa, ſubiuncta deprehenditur, editionem nouam mentita, *Krautii Experimentario Medicinae;* cuius mentio iam eſt facta in nota 1.

5 Editionem *Theodori Rinini* exhibent illius *Collectanea Veterum Bonorum Scriptorum de Medicina*, *Lipſiae* 1654 8vo excuſa. Opuſculum rarum, vt omnia ſcripta *Riniana*.

6 *Ayrardus* hic Monachus fuit *Aureliacenſis*, et complura veterum auctorum monumenta, iuſſu et in

vſum

vſum *Gerberti*, *Abbatis* tunc *Bobiungenſis*, et *Magiſtri Ottonis Imperatoris* cognomine *Tertii*, deſcripſit. Qui *Gerbertus* poſtea, ſub nomine *Sylueſtri* II, ad dignitatem Pontificis Maximi euectus, Eccleſiae praefuit ab anno 999 vsque ad 1003. Hinc efficitur, codicem noſtrum aetatem annorum 800 ſuperare. Conf. b. *Erneſti* praefatio, *tomo operum Ciceronis Primo*, editionis *Halenſis* 1772, praefixa, pag. 8-9, atque ſub finem. Publ. Bibl. *Erlangenſis* codicem poſſidet.

7 In Sylloge, veterum aliquot Medicorum, omnium prima, *Sorani* Iſagogen, *Oribaſii* Fragmentum, C. *Plinii Secundi* (potius *Valeriani*) Libros de re Medica V, *Apuleii* de Herbis, *Antonium Muſam* de Betonica, complexa; *Baſileae* apud *Andr. Cratandrum* 1528 f. Textus foliis continetur 125, contextui vero praemiſſus index 9 complet folia: Dedicatio tribus —, accedens vero in fine epilogus, duabus conſtat paginis. Splendidus ſane liber, ſiue formas earumque inpreſſionem, ſiue chartarum reſpexeris nitorem; itidemque valde rarus.

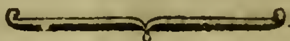
Compendia ſcriptionis, occurrentia in Variantibus, textui Priſciani *ſubiectis.*

A editionem denotat *Argentoratenſem.*

B vero *Baſileenſem* indicat ἔκδοσιν.

Aldus, *Ald.* editionem monſtrat *Priſciani Aldinam;* cuius lectiones diſcrepantes literis Alphabeti ſignificantur.

Ms differentes codicum Manuſcriptorum lectiones, a Cel. *Bernardo* acceptas, oſtendit; indicatas numeris Arabicis minimis, quibus vbique aſteriſcus *, tam in contextu ipſo quam in Variantibus, praefigitur.

THEODORI PRISCIANI

[*]ARCHIATRI

[**]RERUM MEDICARUM LIBRI IV

PRAEFATIO

IN OPUS UNIVERSUM

[1a]THEODORUS PRISCIANUS TIMOTHEO S.

[2]Nuper me, collegae Olympii exhortatio- 1
ne, [3]provocatum, [4]nonnullos confe-
ciſſe Medicinae Praeſentaneae libel-
los, [5]vel mediocris fama retinet: ſed Graeco
ſtilo, [6]quoniam medendi induſtriam ſermone
claro haec natio publicauit. In his igitur vo- 2
luminibus non ſtudium [7]vanae gloriae, [8]ne-

Variae Lectiones

* *Theodori Prisciani,* ſic B cum *Aldo* in fronte libri: *Octavii Horatiani* habet A

** *Archiatri,* carent hoc titulo, et A et *Aldus*: ex *Baſileenſis* ed. inſcriptione illum depromſimus.

*** *Rerum — IV,* ſic A cum *Aldo* in titulo: in B haec non leguntur.

1a *Theod. Priſc. Tim. S.* Operis praefatio. Octavius Horatianus Medicus, Euporiſto A. Theodorus Priscianus Timotheo Fratri *Ald.*

2 *Nuper me,* nuperrime A

3 *Provocatum,* provocatus A

4 *Nonnullos — libellos,* confeci nonnullos praeſentanee libellos A

5 *Vel; quos* vel A

6 *Quoniam,* quam A

7 *Vanae,* teneo A

8 *Neque — laborem,* neque enim eloquentiae hic opus eſt, ſed laboris A

a que

que eloquentiae, poſui, ſed laborem: quippe, [9]quae fragilitas humani corporis [10]remedia flagitaret, [11]celeribus beneficiis, natura conſentiente, [12]compoſui. Non omnis enim
3 [13]valetudo medendi patitur tarditatem. Quapropter, [14]Frater Cariſſime! [15]quae, ornatui noſtri corporis vel ſaluti procurandae cuſtodiendaeque, [16]conveniant [17]opis naturae remedia, nunc in tuam gratiam noſtro ſermone digeſſi; non ſine [18]lucro famae, vt arbitror: [19]effectum enim in vtroque genere opus [20]plures [21]habebit teſtes, quam iudices.

Variae Lectiones

9 *Quae*, quia A
10 *Remedia flagitaret*, remedium efflagitat A
11 *Celeribus beneficiis*; *et* celeris beneficii A
12 *Compoſui*, componi A
13 *Valetudo*, valitudo B
14 *Frater*, amice A
15 *Quae — cuſtodiendaeque*, quae in parui noſtri corporis ſalute procuranda conſtituendaque B
16 *Conveniant*, obveniant B
17 *Opis — remedia*, ordinata remedia A
18 *Lucro famae*, famae lucro A
19 *Effectum*, ipſum A
20 *Plures*; *tam* plures B
21 *Habebit teſtes*, teſtes habebit A

THEO-

[1]THEODORI PRISCIANI
ARCHIATRI
LIBER I
*PHAENOMENON EUPORISTON
DICTUS

PROOEMIUM

Si [2]Medicinam minus eruditi [3]ac ruſtici [4]ho- 1
mines, [5]Naturae tantum conſcientia, non
[6]etiam Philoſophia [7]occupaſſent: levio-
ribus aegritudinum incommodis [8]vexare-
mur, et faciliora remedia caperentur. Sed 2

Variae Lectiones

PRAEF. *In editione *Baſilienſi* haec in librum I praefatio, perperam capitibus adnumeratur ipſis: ſed tantum ab initio. A capite enim VI, idem, ac noſtra in editione, capitulorum obſervatur numerus.

1 a *Theodori — Euporiſton*, Inſcriptiones praefationum Libri I, et in *Argentoratenſi*, et in *Baſileenſi*, nec non in *Aldina*, deprehenduntur a ſe inuicem diſcrepantes. Nos *Baſileenſem* ſequimur. *Argentoratenſis* prooemii titulus hoc ſe habet modo: "*Octavii Horatiani*, in primum Operis ſui librum, qui *Logicus* dicitur, ad *Euporiſtum praefatio*". Editio vero *Aldina*, mutatis tantum nominibus propriis, ex *Baſileenſi* transſumtis, eadem ac *Argentoratenſis* profert verba, nempe: "*Theodori Prisciani* in primum operis ſui librum, qui Logicus dicitur, ad *Timotheum* praefatio".

** *Phaenomenon--dictus*, qui et Phaenomenon Euporiſton B

2 *Medicinam*, medicina A

3 *Ac*, et B

4 *Homines*, ſic B et *Ald.*, hominis A

5 *Naturae — conſcientia*, natura tantum imbuti A

6 *Non — Philoſophia*, non tantum philoſophi A

7 *Occupaſſent*, occupati eſſent A

8 *Vexaremur — conentur*, Vt vno intuitu pateſcat,

haec via ab illis omissa est, quibus, eloquentiae studiosis, scribendi ac disputandi gloria
3 maior fuit. Nam scire velim, qui fieri possit, vt, cum, quid rectum aut contrarium, quid salubre aut incommodum sit, huiusce artis professores inter se dissentiant repugnantes diversique, sententias suas singuli seruare co-
4 nentur? lactetur aeger magna tempestate:

Variae Lectiones

quam prodigiose corruptus in vtraque editione, et *Argentoratensi* (quae in omnibus consentientem habet *Aldinam*) et *Basileensi*, deprehendatur hic locus;- in *Basileensi* praeprimis hiulcus maxime atque deficiens—:et, qua ratione in pristinam illum restituere conati fuerimus integritatem: En! loca vtriusque editionis ipsa, in conspectum producta; necnon et eundem illum integrum, prout, ex comparatione editionum instituta, in nostra sanatus nunc legitur.

Argentoratensis nimirum habet: "vexaremur, *et faciliora remedia caperentur. Sed haec via ab illis omissa est, quibus eloquentiae studiosis, scribendi ac disputandi gloria maior fuit. Nam scire velim,* qui fieri possit, vt cum *quid rectum,* aut contrarium, quid salubre, aut incommodum sit, huius*ce* artis professores *inter se dissentiant,* diuersorumque sententias singuli seruare conentur".

Basileensis autem exhibet: "vexaremur, *quod* fieri possit vt cum *aut* contrarium sit quid aut salubre aut incommodum, huius*que* artis *repugnantes* diuer*si*que professores sententias *suas* singuli seruare conentur".

Ed. vero nostra: "vexaremur, *et faciliora remedia caperentur. Sed haec via ab illis omissa est, quibus, eloquentiae studiosis, scribendi ac disputandi gloria maior fuit. Nam scire velim,* qui fieri possit, vt, cum, quid *rectum* aut contrarium, quid salubre aut incommodum sit, huius*ce* artis professores *inter se dissentiant repugnantes* diver*si*que, sententias *suas* singuli seruare conentur".

mor-

[9]morituro [10]collegii caterva [11]concurrat.
Tunc nos [12]non periculi ratio poſſidet, nec
communis naturae conditio convenit: ſed
tanquam in [13]circo et agone, alius eloquen-
tia. alius diſputando, alius [14]*b*adſtruendo, a-
lius deſtruendo, diſtribuendo alius, [15]quisque
inanem gloriam captat. Interea, dum hi in- 5
ter ſe luctantur, atque aeger [16]ſit fatis propior,
nonne videtur natura ipſa rerum haec dicere?
O fruſtra [17]occupatum mortalium genus! Oc-
ciditur aeger non moritur, et mihi fragilitas
imputatur. Sunt [18]infiniti morbi, ſed [19]dedi
remedia; latent in [20]fruticibus venena, ſed
[21]plura germinant ſalutis officia. Abſit [22]haec, 6
neſcio quae, [23]perturbatrix diſputatio; atque
iſte loquacitatis vanus amor. Haec ego ſalu-
ti mortalium remedia non dedi; ſed [24]*c*magnas
ſeminum ac frugum herbarumque poteſtates,

Variae Lectiones

9 *Morituro*, morbi: tunc A
10 *Collegii*; *noſtri* collegii A
11 *Concurrat*, concurrit A
12 *Non — ratio*, pereuntis admiratio A
13 *Circo et*, Tempico B
14*b* *Adſtruendo — quisque*, hac ratione textum noſtrum ex A et B concinnauimus, locupletiorem aeque ac concinniorem; quum omnes tres editiones exhibeant illum mancum mutilumque, ſequenti modo: "deſtruendo, quisque A; adſtruendo, diſtribuendo alius, B; adſtruendo, alius deſtruendo, quisque *Aldus*.
15 *Quisque*, abeſt in B
16 *Fit fatis propior*, ſic caſui proprio datus A
17 *Occupatum*, ingratum B
18 *Infiniti*, triſtes B
19 *Dedi*, deſunt A
20 *Fruticibus*, fluctibus B
21 *Plura*, non A
22 *Haec*, hoc A
23 *Perturbatrix*, perturbat rerum A
24*c* *Magnas ſeminum*, magna ſemina A, magna ſeminum *Ald.*

7 et [25]quidquid propter homines genui. [26][d]His
dictis, nonne Tibi, Frater Amantissime, error
noster sit clarior; qui ad aegros, certandi stu-
8 dio, infructuosa verba adferimus. Hinc[27]est,
quod ego huiuscemodi opus adgressus sum,
vt [28]facilioribus [29]potius naturalibusque [30]re-
mediis, et quae disputatione careant, Medi-
cinam salubrius ordinarem: hoc est, eupori-
stis; [31]succo tritici, farina hordei, herbis vel
metallis, et similibus ceteris, [32]in quibus ma-
9 nifesta remedia natura signauit. Neque enim,
quum [33]aegrotus adficitur, [34]adeundus est
mox Pontus, aut [35][e]interiora Arabiae solici-
tanda sunt; ob storacem vel castoreum, vel
reliquas fruges, quas orbis longinquus pecu-

Variae Lectiones

25 *Quidquid — genui*, quid homines genui? B

26 *d His — adferimus*, haec dixi. Non vt tibi, Amice, error noster sit charior, quia de aegrotis certandi studium, et infructuosa verba deferimus A. *Haec — aegrotis*, verba haec omnia, ex *Argentoratensi* ed. mox adlata, in *Aldina* prorsus desiderantur.

27 *Est*, est *ergo* B

28 *Facilioribus*, facilibus B

29 *Potius naturalibusque*, Sic B et *Ald.* Potiusque naturalibus A

30 *Remediis — ordinarem*, medicemur remediis: vt disputatione garrula careat Medicina, quam iactanti oratione miseros et afflictos teneamus: A

31 *Succo — metallis*, Succis, tritico, farina, et hordeo, herbisque variis, vel metallis A

32 *In*, omittit A

33 *Aegrotus*, aegrotus *quispiam* A

34 *Adeundus — Pontus*, adhibendus est Pontus A

35 *e Interiora — peculiares*, interioris Arabiae ostrea vel castores, vel reliquae fruges, quas orbis longinquus familiares A. Inter verba, *ostrea vel castores*, *Aldina* ed. interpositas habet voces, *vel styrax*, hoc modo: Ostrea *vel styrax*, vel castores.

lia-

liares habet. Ideo Medicinam etiam in vili- 10
bus herbis parens natura difpofuit, vt [36]nullo
[37]vel loco vel tempore medendi defit offici-
um, cum [38]vbique poffit effe remedium. Hoc 11
igitur volumine bonam hominis valetudi-
nem, [39]expeditis, vt [40]aiunt, [41]et rufticis cura-
tionibus [42]formatam, in vulgus expofui; in
quo gratior aegris eft medicina, [43]cum celeri-
tas [44]ac facilitas famulatur officii. [45]Quare 12
[46]erit nobis de capite, tamquam [47]ex arce, ad
reliquam curam corporis defcendendum: in
quo, quanto pretiofior eft fanitas, tanto eft
moleftior aegritudo. Si quis igitur in fene, 13
et quantulaecunque fcientiae, [48]Medico, hanc
fimplicem curationis viam inlaboratamque,
miratur; nouerit, me in vtroque genere, facere quam [49]dicere, potius elegiffe.

Variae Lectiones

36 *Nullo*, nullo *bello* A
37 *Vel loco*, omittit A
38 *Cum vbique*, cum tutum B
39 *Expeditis, vt*, expediui, et A
40 *Aiunt*, dicunt B
41 *Et*, omittit A
42 *Formatam*, firmatam A
43 *Cum*, quum A
44 *Ac facilitas*, abeft in B
45 *Quare*, qua de re A
46 *Erit*, eft A
47 *Ex arce*, ἐξάρχῳ A
48 *Medico*, abeft in B
49 *Dicere*, docere A

---

[1]INDEX CAPITUM
LIBRI I

Variae Lectiones

*Indices hi capitum cuiusque libri, in *Aldina* ed. penitus omiſſi, in edd. et A et B alio plane collocantur ordine; quin in ed. A ipſa, locus indicis in primo libro diuerſus deprehenditur ab illo, quo collocatur in II atque III. In his duobus enim vltimis voluminibus praefationem, fronti cuiuslibet libri inſcritam, ſequitur; praecedens tamen ſemper capiti I. Verum in primo e contrario volumine non tantum capitulis ipſis, ſed praefationibus etiam—, (iſti quoque, quae vniuerſo libro praefixa eſt) praepoſitus legitur. In ed. B autem, poſt operis vniuerſi quidem praefationem demum; aſt tamen ante prooemium quodlibet, libros ſingulos antecedens, quilibet index in conſpectum venit. Nos, et Veterum auctoritatem, *Plinii* u. c. in H.M., atque *Scribonii Largi*, operum ſuorum praefationes indicibus praemittentium, et editionem *Argentoratenſem* in libris II et III, ſequuti, poſt praefamen ſingulis libris praemiſſum, quemlibet capitum indicem ponimus; efflagitante quoque id ratione ipſa, quum de praefationibus in iſtis indicibus altum habeatur ſilentium; capitum tantum fiat mentio. Plura de hoc argumento vide in proxime ſequente n. 2. Vt et primam omnium, ad praefationem libri I, adnotationem.

**In editione *Aldina* indices capitum, et in hunc librum *primum* et in duo ſequentes, *ſecundum* inquam ac *tertium* (quos a *Prisciano* ipſi operi praefixos, ab antiquiſſima ſaltem manu profectos eſſe, ingens inter alia variantium teſtatur numerus), integri, verum haud bene, ſunt omiſſi.

1 *Index c. lib. I*, Capita libri primi, qui Logicus dicitur A

2 *Prooemium*, deeſt in A. In B perperam ad-

Cap.

Variae Lectiones

ditur I, quasi primum constitueret caput. Ab editore vero propagatus hic videtur error: nam a Cap. VI ad finem usque, idem est numerus capitum, et *nostrae* et *Basileensis*, editionis.

3 Inscriptiones a C. III ad VI desunt in ed. *Basileensi*; quum illa non tantum his capitibus, sed et haud contemnenda parte Cap. IIdi (IIIi in ed. B) vltima, dimidia priori C. VIti, nec non capitis XXIII maiori posteriori parte, integris quoque XXIV, XXV, XXVI, huius libri capitulis, sit truncata.

4 Et hoc caput quintum *Argentoratensi* in editione aeque ac in *Aldina* insignitur numero IIII. Error, per integrum hunc primum librum, in designando capitum, *in Argentoratensi aeque ad Aldina edd.*, numero, propagatus: cum capita in illo numerentur tantum 33, et tamen in libro ipso 34 occurrant.

5 *Causatione*, curatione B

6 *Furunculis*, ferbunculis *vbique nascentibus* B

7 *De choeradis*, abest in A; praecedenti vtpote de *furunculis* capiti insertum.

8 *Rheumate collecto*, reuma collecta B. Ast in inscriptione capitis XI, in textu ipso p. 19, conspiciuntur verba *reumate collecto;* quae hunc in locum transtulimus.

9 *Causis*, causis *diversis* B

Variae Lectiones

10 *Cauſatione*, curationibus A

11 *Et*, vel A

12 *Papulis minutis naſcentibus*, minutis papulis, quas ionthus dicimus B

13 *Vſtionibus calidae*, vſtione calida A

14 *Infixis*, infixis *et neurotrotis* B

15 *Vlceribus ſponte*, vulneribus ex ſe A

16 *De apum — ſerpentum*, de apum percuſſibus vel ſcorpionum caeterorumque ſerpentum A; de percuſſis apum vel ſcorpionum aut ſerpentium B

17 *Stirpibus — infixis*, turpibus receptis et latentibus A

18 *indignatione*, indignationibus *vel viciis* B

19 *Cauſatione*, vitiis A

20 *Herniofis*, herniofis *maiorum aliarumue aetatum* B

21 Abeſt in A, praegreſſo ſcilicet capiti nexum.

Cap.

Variae Lectiones

22 *Naſcentibus*, naſcentibus, *vel ſyringis hoc eſt Fiſtulis* A

23 Abeſt in A, nexum capiti praecedenti. *Syringiis* legit B

24 *Pernionibus*, pernionibus *prurientibus* B

25 *Corporis*, corporis, vel variis maculis in corpore A

26 *Corpore*, abeſt integrum hoc, cum inſcriptione ſua, caput; nexum vtpote praegreſſo in A

27 Capita huius libri quatuor, 11 nimirum, 28, 31, 36, in *Argentoratenſi* aeque ac *Aldina* editione, ſub hoc numero haud exſtant, proxime praecedentibus vtpote adunata; vndecimum ſcilicet nexum eſt atque coaluit in vnum cum capite decimo, 28 cum 27, 31 cum 30, 36 cum 35. Quartum praeterea tam in ed. A quam in *Aldina*, bis numeratur caput; nempe et 4 et 5 eodem inſigniuntur numero IIII. Hinc eſt, quod in *Baſileenſi* idem ex aſſe ac noſtra in editione, inveniatur capitum numerus, quorum omnino exſtant 38; cum in *Argentoratenſi* huius libri editione, vt et in *Aldina*, 33 tantum e contrario deprehendantur capitula.

C. I. *De infectionibus capillorum*

1 [1]Denigratio capillorum. Spumae argenti, terrae [2]cimoliae, calcis vivae, [3]ſemuncias ſingulas tritas; cum aqua identidem conteri facies, vsque in pinguedinem mellis: et
2 capillos linies. Linimentum vero cum ſiccare coeperit, loca fricando discuties, et lavabis ex poſca, in qua terram cimoliam [4]tritam commiſcueris. Ne autem vſtionem [5]incurras; frequenter, [6]cum lavare coeperis, loca oleo
3 roſeo [7]inrigabis. [8]Aliud. Ferri purgationem et raſuram plumbi vncias ſenas, in ſextariis tribus aceti viſcidi [9]coque, vt ad medietatem coctura perueniat; de hac coctione frequen-
4 ter loca lavabis: [10]oleo ne contingas. [11]Aliud. Ciconiarum oua in vas plumbeum [12]agitabis; [13]hoc capillos [14]vngues. [15]Cum vero [16a]inlinimenta ſiccauerint; ex aqua, in qua [17]betae

Variae Lectiones

C. I. 1. *Denigratio capillorum*, Ad denigrationem capillorum B
1 *Cimoliae*, ſic B et *Ald.* cimoleae A
2 *ſemuncias — tritas*, ſingularum ſemiuncia, trita A
3 *Tritam*, omittit B
4 *Incurras*, procures B incurras, procura A
6 *Cum*; *vt* quum A
7 *Inrigabis*, irrigentur A
8 *Aliud*, ſic B et *Ald.* deeſt in A
9 *Coque*, coques A
10 *Oleo ne contingas*, et oleo anethino continges A
11 *Aliud*, deeſt in A
12 *Agitabis*; *adiicies et* agitabis A, agitabis *ex aere* B
13 *Hoc*, *ex* hoc A
14 *Vngues*, vnges A vnge B
15 *Cum vero*, ſi B
16a *Inlinimenta*, linimento A, linimenta *Aldus*
17 *Betae decoctae*, haec cocta B

de-

decoctae ſuerint, tepida [18]lauabis. [19]Aliud. 5
Capparis radicem [20]confringes,[21]et tribus die-
bus in lacte [b]infundes aſinae, [22]poſtea vero
[23]coques molli vapore, vſque in mediam par-
tem; [24]et frequenter loca [25]confricabis. [26]A- 6
liud. Fungos arboris nucis [27]combures ſic,
vt carbo [28]fiat; poſtea vero [29]teres, mixto o-
leo, [30]quali volueris: [31c]hoc vtaris vnguen-
to diurno, vt vlterius albi non naſcantur.
[32]Aliud. Betarum [33]rubrarum cum radicibus 7
ſuis libram vnam, [34]teres cum ammoniaci ſa-
lis vnc. II, et [35]admiſcebis [36]olei cedrini vn-
cias III, vt confectio [37]ſiccari non poſſit; et
vteris. Flauos vero capillos [38]ſic facies: lu- 8
pinos amaros in aqua, per dies [39]XV, infun-
des; et [40]poſtea ex hac aqua, in balneis, caput
aſſidue lauabis. [41]Aliud. Alumen, quo inſe- 9

Variae Lectiones

18 *Lauabis*, delauabis A
19 *Aliud*, abeſt in B
20 *Confringes*, confrangis B
21 *Et--aſinae*, et lacte aſinae tribus diebus infundis B
b *Infundes*, ſic *Ald.* infundis A et B
22 *Poſtea*, poſt A
23 *Coques*, coquis B
24 *Et*, abeſt in B
25 *Confricabis*, confrices A
26 *Aliud*, ſic B et *Ald.* deeſt in A
27 *Combures ſic, vt*; combuſi facies, vt A
28 *Fiat*, fiant A
29 *Teres*, teras A
30 *Quali volueris*, quoad libuerit A
31c *Hoc — diurno*, et ita eſt vnguentum diuturnum B. Ante vocabulum *hoc* inſerit *Aldus*; *Aliud*: erronee.
32 *Aliud*, ſic B et *Ald.* deeſt in A
33 *Rubrarum*, rubearum A
34 *Teres*, teras A
35 *Admiſcebis*, admiſces A
36 *Olei cedrini*, oleo cedrino B
37 *Siccari*, ſiccare B
38 *Sic facies*, ſic facere velis A
39 *XV*, xii A
40 *Poſtea*, poſt eos B
41 *Aliud*, ſic B et *Ald.* deeſt in A

ctores vtuntur, cum aqua [42]conteres, et capillos ex [43]hoc [44]infundes; quod [45]permanere facies tribus diebus: poſtea lauabis [46]ex aqua, in qua nitrum reſolueris. Sane ſi tibi multum [47]rubri viſi fuerint; ex ea aqua laua-
10 bis, in qua cimoliam terram reſolveris. Si candidare autem velis, hirundinum [48]ſtercore cum felle taurino [49]contrito, loca continges frequentius. Sed, haec ſuperflue [50]nos [51]ordinaſſe, certiſſimum eſt. Ceterum albi
11 [52]prohibendi potius, quam procurandi. Sane ſi criſpare [53]intendis, asphodeli radices in vino [54]teres; et ex hoc [55]capillos frequenter [56d]infundes.

C. II. *De capillis cadentibus.*

1 Inſtruam etiam [1]et adiutoria de capillis cadentibus, qui, aut longa aegritudine, aut [2]nimietate vaporis, cadentes ante ſenilem aetatem, [3]nuditate caput foedare conſuerunt.

Variae Lectiones

42 *Conteres*, ſic B et *Ald.* conteris A
43 *Hoc*, his A
44 *Infundes*, infundito A
45 *Permanere facies*, per mane facies B
46 *Lauabis— reſolueris*, lauabis, vbi nitrum reſolueris B
47 *Rubri viſi fuerint*, rubrum viſum fuerit B
48 *Stercore*, ſic B et *Ald.* ſtercus A
49 *Contrito*, ſic B et *Ald.* contrita A
50 *Nos*, nos *in hoc* B
51 *Ordinaſſe*, ordinare A
52 *Prohibendi*, prohibendi *ſunt* A
53 *Intendis*, delectas B
54 *Teres*, ſic B et *Ald.* teris A
55 *Capillos*, abeſt in A
56d *Infundes*, infundis A inlinies B. Ex *Aldina* noſtram deſumſimus lectionem.
C. II. 1 *Et adiutoria*, omittit A
2 *Nimietate*, abundantia A
3 *Nuditate — conſuerunt*, nudare caput conſueuerunt A. nuditate capilli foedare conſuerunt B

Or-

Ordinamus itaque confectionis genus, quo
non ſolum cadentes [4]contineri poſſint; ſed
etiam, forte qui ceciderint, [5]reparari. Acci- 2
pies quam plurimas [6]apes, [7]in vas fictile clau-
ſas, incendes; et poſtea cum oleo conteres, et
caput [8]linies: ſane ſolicitus, ne frontem tan-
gas, [9]ob tumores emergentes; licet falſo [10]ti-
more terrearis. [11]Aliud. Melanthion [12]et ſu- 3
beris carbones [13]contuſos, teres et [14]cribrabis,
et. cum aqua commixto, caput inlinies. Hoc
et alios innaſci faciet; quam maxime, ſi [15]ſu-
percilia [16]curare velis. [17]Aliud. Ladanum 4
cum vino teri facies, et oleum myrteum [18]ad-
miſcebis; et vteris, vt pinguiſſimo linimento.
[19]Aliud. Nuces virides immaturas [20]quaſſa- 5
tas in oleo [21]a gremiali* infundes. [22]et aluminis
humecti tertiam partem; et in vaſe fictili no-
uo repones diebus XL [23]in ſubdiuali: et poſt
vteris vnguento probato. [24]Aliud. Nigrae 6

Variae Lectiones

4 *Contineri*, retineri *poſſiderine* A
5 *Reparari*, reparentur A
6 *Apes*, napas A
7 *In vas fictile*; *et* in vaſe fictili A
8 *Linies*, illinies A
9 *Ob*, et B
10 *Timore*. tumore A
11 *Aliud*, ſic B et *Ald.* abeſt in A
12 *Et ſuberis*, ſuper A
13 *Contuſos*, cum torrueris A
14 *Cribrabis*, cribellabis B
15 *Supercilia*, ſupercilium B
16 *Curare*; *hoc modo* curare B
17 *Aliud*, ſic B et *Ald.* deeſt in A
18 *Admiſcebis*, miſcebis B
19 *Aliud*, ſic B et *Ald.* abeſt in A
20 *Quaſſatas*, quaſſabis, *et eas* A
21 *a Gremiali*, fremiali A
* *Infundes*, ſic A et B, infundens *Aldus*.
22 *et*, in B
23 *In ſubdiuali*, deſunt haec verba in B
24 *Aliud*, ſic B atque *Ald.* abeſt in A

myr-

myrti foliorum [25]vnciam, gallarum quaſſatarum [26]duas; ſimiliter in oleo [27]infundes, vt [28]ſupra. Hoc etiam [29]ſcabiei ſiccae vtile eſt,
7 [30]quam *Graeci* [31]τριχίασις appellant. [32]Aliud. Herbam [33]periſtereon cum radicibus ſuis [34]ſiccam, teres, [35]*b*cribellabis, et oleo [36]com-
8 miſcebis; et vteris. De experimentis [37]aliud. Adeps vrſinus, cum ladano et adiantho ſubactus inlitusque, capillos effluere non [38]patietur. Et ſandaraca, cum aceto contrita,
9 [39]idem facit. [40]Aliud. Capita muſcarum, cum melle contrita, par beneficium faciunt, in
10 continendo [41]capillos. [42]Si vero vis, vt capilli, etiam poſt combuſtionem, exeant; [43]folia fici ſicca [44]tundes, et [45]cribellabis, et ex eo puluere loca [46]confricabis; *aut cum aqua dul-*

Variae Lectiones

25 *Vnciam*, vncia I A
26 *Duas*, vnc. II A
27 *Infundes*, infundis A
28 *Supra*, ſupra: *et vteris* A
29 *Scabiei ſiccae*, ſuperciliis A
30 *Quam*, quod A
31 Τριχίασις *appellant*, petraſin appellauere B
32 *Aliud*, ſic B et *Ald*. deeſt in A
33 *Periſtereon*, ſic B et *Ald*. periſterion A
34 *Siccam teres*, ſiccatas teris A
35 *b Cribellabis* B, *et* cribras A, cribrabis *Aldus*.
36 *Commiſcebis*, ſic B et *Ald*. commiſces A
37 *Aliud*, ſic B et *Ald*. deeſt in A
38 *Patietur*, patitur A
39 *Idem; hoc* idem B
40 *Aliud*, habent B et *Ald*. abeſt in A
41 *Capillos*, capillo A
42 *Si — exeant*, vt capilli etiam poſt combuſtionem exeant, ſi fieri velis A
43 *Folia fici*, ficus folia A
44 *Tundes*, ſic B et *Ald*. tundis A
45 *Cribellabis*, exhibent B atque *Ald*. cribellas A
46 *Confricabis*, ſic B et *Aldus*, confricas A

Et hic deficiunt *ed.*

ci

ci decocta proderunt. Alcyonii radices combures, et teris similiter, et praeuaporatis locis adsperges. Sed quoniam aliquando supercilia, vitio imminentis elephantiae, aut siccitate nimia corporis, cadunt, vt in capite saepe contingit, hi sic constringendi erunt. Cedrinum nulitrum combures, et eius nidoris puluerem colliges. Vnde hoc supercilia tangere debebis.

C. III. De crementis Capillorum.

Aliud generaliter omnibus ad capillorum crementa. Polytrichi herbae radices pondo duo, flores eius pondo II, cedrini olei pondo III, oua gallinarum X, olei hispani pondo XXX, gallarum pondo III. Radices herbarum in aqua infundes, flores vero supradictos in sole siccare facies, oleum vero vtrumque in vas mundum mittis cum ovis, et caeteris speciebus, et agitas, quamdiu veluti calefactum proprium odorem exhalet, et similiter quotidie agitas diebus octo. Postea vteris vnguento. Attamen Gallico

Variae Lectiones

Basileensem omnia ad capitis VI vsque verba: *aut myrtus, aut rubus*; aliis huc vsque adminiculis non exstantibus vel istis hactenus ignoratis, ex *Argentoratensi* atque *Aldino* exemplari mendosissimis, unice supplenda. Notandum praeterea, capitis VI partem posteriorem, tertio in *Basileensi* perperam nexam deprehendi, a verbis: *aut myrtus* ad finem vsque; quasi partem constitueret tertii vel potius secundi capitis. Post verbum nimirum *confricabis* stellula adparet in editione *Basileensi*, atque hiatus in linea aliqualis. Proxima vero insequens linea initium denuo capit cum aliquali hiatu et adfixo asterisco. Quae insequuntur tandem verba antea prolata: *aut myrtus &c.*

2 *ſapone caput lauabis. Aliqui vero, conſultius agentes, poſt capitis loturam hac vſi ſunt vnctione. Olei cedrini pondo II, vini libra, ouis III, Nardini olei pondo V, commiſcebis. His omnibus mixtis, et agitatis.*

C. IV. Ad defectionem Capillorum, quibus aegritudine prolixa carere ſaepe contingit.

1 *Coriandri ſeminis vncias II. cymini anatolici vncia I, herbae periſterei vncia I. Omnia in-*
1 *fundes in olei myrtei, et vini cretici ſextariis II. Et poſt tertium diem molli vapore coques vsque dum materia conſumatur, et ita vteris.*
2 *Adipis vrſini vncias II, veretri aſini combuſti vncias II, polytrichi vnc. I, polygoni vncias IV, myrtei olei pondo II. Omnia tuſa, et cribellata,*
3 *commiſces, et vteris pſilotro. Capillos locis propriis defugabis, ſi veſpertilionum cerebra lacte muliebri contrita commiſceas, et adhibeas. Aut ſi marrubii ſucco lac aſinae commiſceas, et ſimiliter loca contingas. Hoc et tunni piſcis fel, ladani lachryma commixtum facit. Et ſi lepo-*
4 *ris ſanguine recenti loca contingas. Sandaraca, et hyoſcyami ſucco aequis ponderibus mixtis, loca continges, et capilli cadent, nunquam vlterius exituri. Cicutae herbae ſuccum cum aqua diligenter contritum, euulſis ex oculis pilis, adhibeo diebus tribus, et vlterius non naſcentur. Cimicis ſanguine quam maxime mulieribus lo-*
5 *ca continges. Veſpertiliones quamplures viuos accipias, et eos in vas cum cedria infundas, quamdiu illo tempore putrefieri poſſint, et ex eo loca contingas, quae a capillis ſemper immu-*
6 *nia eſſe volueris. Agreſtis vrticae ſemine cum oleo contrito, loca continge. Pini arboris comas*

ac-

accipies, et cum melle conteres, et repones. Cum vero vti velle coeperis, loca confricabis.

C. V. De pediculosis.

Staphis Agriae vnciis II, sandaracae vnc. I, 1
cum oleo, et aceto postquam contriueris, omne corpus perungendum est. Sic gacrasteros, et nitrum, et oleum facit. Folia tamarisci in aqua
bulliantur, et ex ea decoctione fricentur. Et 2
aliud. Postquam capillos abstuleris, aut melle, aut cedria loca continge. Lupinos amaros in aqua infundes per plenum diem: alia vero sequenti coqui facias, et ex ea decoctione loca frequentius delauabis. Hoc pyretri, et gallarum
3 *puluis ex aequo commixtus, in balneis adhibitiis, facit. Post hunc vero puluerem, succo betarum loca lauabis. Staphisagriam tundes, et oui album admiscebis, et commixtione loca fricabis.*

C. VI. De acoris.

Acoras, papillas dicimus, quae per cauernas 1
breuissimas humorem pinguissimum mittunt. Hae frequenter in capite, vel facie, et caeteris membris emergunt. Quibus et caeterae papillae sunt similes, quas Feriones appellamus.
Sed et distant: quia Feriones plures cauernas 2
egestionis habent, et humorem multo pinguiorem emittunt: Acora autem vnam cauernam habet, et humorem egerit aquatiorem. Est namque vtrisque caussa vna, vitiorum nascendi ne-
cessitas. Quae cum se plenam monstrauerint, or- 3
dine tali curandae erunt. Primo purgatione totius corporis vti conueniet: vt origo quae haec effecerat, egeratur: Purgatione inquam tali.

 Scam-

Scammoniam, aloe, colocynthida aequis ponderibus contritas, ſucco cauliculorum temperamus, et catapotia in modum erui grani conficimus. De quibus erit nobis plena datio grana VII. Secundae V. et vt ſe ratio aetatis, et cauſ-
4 *ſae qualitas attulerit. Incipientibus vero cauſſis, etiam ſola vnguentorum frequenter beneficia ſuffecerunt. Terra cymolia cum aceto contrita, ſeu creta argentaria ſimiliter. Sic pompholix cum aceto adhibetur: ſic ſpuma argenti: ſic chartae combuſtae cinis cum aceto medebitur.*
5 *Quibus vero haec vulneratio obuenerit cum dolore, Primo ex aqua calida fouendi ſunt, in qua decocta ſint,* * — [1]aut myrtus, aut rubus, aut [2]aſparagi radix, aut [3]ſalicis folia. [4]Hoc et lenticula cocta, et cum melle contrita, curare conſueuit. Ante tamen lauanda [5]loca erunt ſucco betarum, mixtis foenigraeci
6 pollinibus. [6]Aliud. Pini corticis combuſti cinis, [7]mixtis cerotario et oleo roſeo, adhibetur. Sic et cadmia, ſic et ceruſſa, ſic et ſpuma
7 argenti, adhibetur in balneis. [8]Certum eſt [9]tamen, [10]cauendam eſſe aceti adhibitionem: vnde magis [11]ea vino omnia medicamenta [12]temperanda erunt. Item nitrum combuſtum vino ſtyptico [13]extingues, et contri-

Variae Lectiones

1 *Aut myrtus*, abeſt in A
2 *Aſparagi*, ſparagi A
3 *Salicis folia; ſaluiae olia* in textu: *Alias ſalicis*, in margine habet A
4 *Hoc — lenticula*, coqui debent et lenticula B
5 *Loca erunt*, deſunt in B
6 *Aliud*, deeſt in A
7 *Mixtis*, mixtus A
8 *Certum eſt*, cum certum ſit B
9 *Tamen*, namque A
10 *Cauendam; in foeminis* cauendam A
11 *Ea*, eis A
12 *Temperanda*, temperata B
13 *Extingues*, extinguis A

tum

tum in balneis adhibebis. Similiter et my-
robalanum: [14]oleo ne contingas. [15]Aliud ab 8
Apollonio probatum eſſe [16]cognovimus: o-
lei roſei, vel myrtei [17]vnciam, mittes in
[18]mortarium plumbeum, accipies etiam pi-
ſtillum eiusdem metalli, et [19]teres, quamdiu
oleum [20]et pingueſcat et [21]nigrum fiat. Item
in [22]aliud mortarium, cuiuslibet metalli, mit-
tes ſpumae argenti libram vnam, tantundem
[23]etiam ceruſſae, et eorum puluerem [24]con-
teres [25]cum oleo ſupradicto; [26]hoc, omnes
[27]acoras, vbi fuerint, linimento curabis: [28]an-
te tamen ſucco betarum lauabis. Hoc me- 9
dicamentum et [29]in [30]papulis, et in puden-
dis rhadagiis, vel condylomatibus, [31]quae
ſemper, pro loci natura, acrioribus medica-
minibus commouentur, [32]ſatis prodeſt. Apud
aliquos hoc genus medicamenti [33]*ficotice* ap-
pellatur. Aliud rutatum: ſpumae argenti 10
vnc. [34]VII, rutae viridis foliorum vnc. V,
olei myrtei vnc. VIII, [35]aceti libram vnam;

Variae Lectiones

14 *Oleo ne contingas*, oleo coniungas A
15 *Aliud ab Apollonio*, quod apud Apollonium A
16 *Cognouimus*, poſt hoc vocabulum habet A: *Aliud*.
17 *Unciam*, vncias IV B
18 *Mortarium plumbeum*, mortario plumbeo B
19 *Teres*, teris A
20 *Et pingueſcat*, pinguefcat A
21 *Nigrum fiat*, nigrefiat A
22 *Aliud mortarium*, alio mortario B
23 *Etiam ceruſſae*, ex ceruſſa A
24 *Conteres*, combures A
25 *Cum*, def. B
26 *Et hoc*, ex hoc A; et B
27 *Acoras*, areas B
28 *Ante — lauabis*, deſunt in A
29 *In*, deeſt in B
30 *Papulis*, papulis *vbique* B
31 *Quae*, quae *loca* B
32 *Satis*, etiam A
33 *Ficotice*, Ricotia A
34 *VII*, VIII A
35 *Aceti*, acori A

 mi-

[36]miſcebis omnia contrita diligenter, et loca fricando curabis. Prius ſucco betarum, ſimi-
11 liter vt ſuperius, loca lauanda [37]erunt. [38]Aliud: ceruſſae vnc. III, [39]ſpumae argenti vnc. II, olei myrtei IV, ſulfuris *vivi [40]vnc. I: [41]ſucco [42]ſoluta [43]commiſcebis, et ſimili modo vteris. Non ſolum hoc capiti, [44]ſed quoque loco emergentibus exanthematibus prodeſt: *Apollonii* iudicio comprobatum.

C. VII. *De alopecioſis.*

1 Contingit [1]haec in capite [2]duplex paſſio cadentium capillorum: vt aliquando defectu quodam cadant, et, nudando, [3]partem capitis turpent: et [4]aliquando, vt [5]eorum vlcerum, horridus plerumque viſus, occurrat. Er-
2 go defectus, vt prius diximus, [6]quum contigerit, [7]calviciem facit. [8]At foeditas [9]illa, [10]*a*vulpini vlceris ſimilitudinem quandam exhibet:

Variae Lectiones

36 *Miſcebis*, miſces A
37 *Erunt*, ſunt A
38 *Aliud*, deeſt in A
39 *Spumae — IV*, deſunt haec in B
* vini A
40 *Vnc. I*, vnc. IIII B
41 *Succo*, deeſt in A. Succo betarum nempe, de quo mox (*ſ. 10*) fuit actum.
42 *Soluta*, ſolutas B
43 *Commiſcebis*, commiſces A
44 *Sed*, vel A
C. VII. 1 *Haec — capite*, verba haec deſunt in A
2 *Duplex*, dupliciter A
3 *Partes*, partem A
4 *Aliquando*, aliquoties A
5 *Eorum vlcerum*, illis veluti vulnerum A
6 *Quum contigerit*, cum contigere B
7 *Caluiciem facit*, caluicium faciunt B
8 *At*, deeſt in B
9 *Illa*, illa *vero* B
10*a* *Vulpini — ſimilitudinem; nexo* vulpini vulneris ſimilitudinem quandam exhibet A, *nexo* omittit *Aldus*, vulpini vlceris exhibet ſimilitudinem B

dein-

[11]deinde etiam ſerpentis [12]aliquando ſqua-
moſi ſuperficiem [13]mentitur. Vtrumque ge-
nus paſſionis foeditatem exhibet capillorum.
Sane haec paſſio comparanda eſt fructibus 3
ex malis ſuccis terrae naſcentibus, [14b]qui ſe
tales adſerunt, vt eſſe poterit qualitas nutri-
menti. Forte ſterilis terra cum fuerit, fru-
ctus cum raritate progenerat: ſin vero hu-
mor corruptus fuerit, fruges degeneres. Ad 4
hanc ergo formam etiam in capillorum vi-
tiis debemus advertere. [15]Talis enim erit eo-
rum poſitio, qualem qualitas oſtenderit ca-
pitis. Eſt ergo, [16]vtriſque accidentibus vi- 5
tiis, [17]manifeſta et aequalis origo naſcendi;
vnde ſimili curatione iuuari debebunt, licet
diuerſa [18]cognomina [19]ſortita ſint, ſui [20]ac-

Variae Lectiones

11 *Vt*, deinde A
12 *Aliquando*, deeſt A
13 *Mentitur*, mentiatur B
14b Loco: *Qui — degeneres Arg.* exhibet: "Hinc cauſſa aliquando eſſe poterit, qualitas nutrimenti: et ſi forte ſterilis terra fuerit, fructus cum raritate degenerat: ſin (Loco *ſin* adeſt *ſi* in B) vero humor corruptus, etiam fruges degenerant". Loco primi vocabuli *hinc*, exſtat *quorum* in ed. *Ald.* *Efferunt* pro *adferunt* coniectura eſt magni illius Critici *P. Burmanni Senioris*, cuius exemplar liberalitate Eruditiſſimi Viri Cel. *Io. Steph. Bernardi*, iam poſſideo.
15 *Talis — capitis*, poſitio qualis fuerit interior eius, talem in eo melioratum B
16 *Vtriſque accidentibus*, vtriusque accedentibus A
17 *Manifeſta — naſcendi*, manifeſtum, eſſe res qualis origo naſcendi: B
18 *Cognomina*, cognomenta A
19 *Sortita*, ſortitae B
19 *Pro*, abeſt in B
20 *Accidentium*, accidentis A

cidentium qualitate: vt *alopecia* [21]cognomentum vulpium, *ophiaſis* [22]a ſerpentum ſquamis, cognomentum [23]habuerit.
6 [24]Eſt namque huius paſſionis diſtantia, quae [25]profecto ex humorum colore originem cauſarum adteſtatur: vt [26]aliquando alba, aliquando rubra, aliquando etiam [27]ni-
7 grae videatur propior. [28]Purgantur adeo propriis purgationibus ſuis. Nam ſuadeo [29]prius totius corporis curam [30]diligentius decernendam, [31]quoad vlterius acerbi et corrupti humoris [32]pertinaciam, per inferiora [33]depoſitam, a capitis hactenus inquietudi-
8 ne [34]deuocemus. Sunt itaque, ſi de phlegmate cauſa vel origo [35]prouenerit, [36]apophlegmatismi adhibendi tales: pyrethrum, et [37]ſtaphys agria, cum granis [38]maſtiches, [39]aequis ponderibus mixta, [40]contuſa [41]adhibeantur; [42]aut ſal cum pulegio, [43]contri-

Variae Lectiones

21 *Cognomentum vulpium*, ex cognomento vulpium A
22 *A ſerpentum*, ex ſerpentium A
23 *Habuerit*, accaeperit A
24 *Eſt namque*, haec tamen B
25 *Profecto*, praefertur B
26 *Aliquando alba*, deſunt in A
27 *Nigrae propior*, nigra videatur A
28 *Purgantur — ſuis*, et ſpatoli purgatione purgari debebit B
29 *Prius*, propriam A
30 *Diligentius*; *et* diligentiam A
31 *Quoad*, quod B
32 *Pertinaciam*, ſupernatatio B
33 *Depoſitam*, depoſita B
34 *Deuocemus*, deuocetur B
35 *Prouenerit*, peruenerit A
36 *Apophlegmatismi*, capiti phlegmatiſmi B
37 *Staphys agria*, ſtaphida agriam A
38 *Maſtiches*, deeſt in B
39 *Aequis*, aequalibus A
40 *Contuſa*; *et* contuſa A
41 *Adhibeantur*, adhibeas B
42 *Aut ſal*, et ſales A
43 *Contriti*, contrita B

ta,

ta, ſimiliter: et, cum oxymelle [44]mixta,
[45]ore diutius teneantur. Ergo quoniam ſin- 9
gula accidentia propriis ſuis purgationibus
liberantur, ſuperaddo purgationis genus,
quod in commune, ſine alterius humoris prae-
iudicio, operetur; [46]quo omne corpus, diuer-
ſis humoribus inſeſtatum, [47]releuari poſſit:
[48]colocynthidos interiorum vnc. I, [49]aloes
vnc. [50]II, [51]ſcammoniae vnc. I, [52]abſinthii
vnc. I: omnibus [53]contritis cum ſucco cydo-
neorum, catapotia conficimus; quae pro qua-
litate corporis [54]atque cauſarum adhibeo.
Accipi autem debebunt. ſi [55]breui accidit,
[56]in modum lentis, aut VII, aut IX, aut certe
XI. Si [57]autem [58]cauſa nos, aut vetuſta aut 10
maior, exiget; cum aqua calida competen-
ti, intermiſſis etiam [59]diebus, [60]curam dabo,
[61]quae poſt ordinabitur. Poſt beneficia ita- 11
que harum purgationum, quae *toto corpori

Variae Lectiones

44 *Mixta*, ſic B et *Ald.* mixti *ſint*, *vt* A

45 *Ore*, deeſt in A

46 *Quo*, quod B

47 *Releuari*, releuare B

48 *Colocynthidos interiorum*, coloquintidos interionis B

49 *Aloes*, olei B

50 *II*, I A

51 *Scammonei — I*, ſcammonei vnc. II B

52 *Abſinthii*, miſce ſucum abſinthii B

53 *Contritis*, contritis *et mixtis* A

54 *Atque*, deeſt B

55 *Breuia*, breui A

56 *In modum; accidit* in modum A

57 *Autem*, abeſt in B

58 *Cauſa — exiget*, in anu aut homine vetuſto fuerit, maior cura exigitur, vnde A

59 *Diebus*, abeſt in B

60 *Curam*, abeſt ab A

61 *Quae*, quod A

* *Toto*, loco *toti*, in omnibus 3 editionibus inuenio.

prodeſſe [62]prius [63]poterunt, etiam particulis haec ſunt adiutoria ſocianda: euphorbium tritum cum oleo pro linimento [64]adhibeamus: aut oleum [65]laurinum ſolum: aut naſturtii ſemen cum oleo: aut ſulfur vivum cum nitro [66]combuſto, aequis ponderibus, cum aceto: aut erucae [67]ſemen cum oleo; aut urſinis adipibus tantummodo [68]confri-
12 cetur. Similiter etiam alcyonium combuſtum, cum aceto vel cedria, operabitur. Hoc etiam [69]murium fimus cum aceto: hoc amygdala amara: hoc [70]cepae tritae cum oleo: hoc rhaphani cortex cum melle contrita, fa-
13 cit. Nam etiam ferri purgatio cum aceto, [71]vel hordeum combuſtum cum [72]murium fi-
14 mo et aceto, [73]curare poteſt. Omnes confectiones, quae mediocriter calefacere [74]poſſint, mediocribus et delicatioribus corporibus, adhibendae ſunt. Prius [75]attamen loca linteolo, vsque ad ruborem, ante curam, [76]confricanda erunt; mediocriter, ne vulnerentur. Quae [77]vulnerabuntur; oleo roſeo, vel adipibus anſerinis, [78]curanda [79]erunt.

Variae Lectiones

62 *Prius*, plus B
63 *Poterunt*, potuerant A
64 *Adhibeamus*, adhibemus A
65 *Laurinum ſolum*, ſolum Laurinum A
66 *Combuſtum*, combuſto B
67 *Semen*, ſemine A
68 *Confricetur*, confrixentur A
69 *Murium*, murum B
70 *Cepae tritae*, cepe tritum A
71 *Vel hordeum*, ſic ordeum B
72 *Murium*, murum B
73 *Curare*, ſiccare A
74 *Poſſint*, poſſunt A
75 *Attamen*, ergo A
76 *Confricanda erunt*, confricentur A
77 *Vulnerabuntur*; *ſi* vulnerabuntur A
78 *Curanda*, recuranda A
79 *Erunt*, ſunt B

C.

C. VIII. *De aurium [1]cauſatione.*

Aurium dolor [2]variis [3]frequenter [4]ex in- 1
commodis excitatur. Nam et [5]frigus, et
lauacrum importunum et quaſſatio eiusdem
cauernae, vel ſordium [6]conſpiſſatio, aut [7]al-
tior nerui tactus, [8]aut per longam aegritu-
dinem, [9]cum humor vitioſus [10]illuc [11]adgre-
gatus fuerit, aeque moleſtiam auribus [12]fa-
ciunt. Si de [13]frigore ergo auribus cauſatio 2
vel dolor emerſerit, in oleo cepas [14]coqui
facies, et tepidum infunde; aut piper tritum
cum oleo: ſimiliter [15]et rutaceum. Sic etiam
laurinum curat. Si de humore balnearum au- 3
res fuerint [16]interclуſae; oleum tepidum [17]in-
fundo, [18]et lana poſt molli eundem humo-
rem detergeo. [19]Nam et ceparum ſuccum,
cum anſerinis adipibus [20]mixtum, ſimiliter
immitto. [21]Sic et oui [22]albore cum lacte

Variae Lectiones

C. VIII. 1 *Cauſatione*, curatione B
2 *Variis*; *et* variis A
3 *Frequenter*, ſemper B
4 *Ex incommodis*, incommodis B
5 *Frigus*, frigora A
6 *Conſpiſſatio*, conſpiratio A
7 *Altior — tactus*, altiores cauernae tactus B
8 *Aut per*, aut *ſi* per A
9 *Cum*, deeſt in A
10 *Illuc*, illic A
11 *Adgregatus fuerit*, aggregatur A
12 *Faciunt*, facit B
13 *Frigore — emerſerit*, frigoribus etiam dolentibus emerſerit A
14 *Coqui — infunde*, coqui facias tepido A
15 *Et rutaceum*, rutatum B
16 *Interclуſae*, inquietatae A
17 *Infundo*, infundito A
18 *Et — detergeo*, et poſtea lana mollito A
19 *Nam*, ſed A
20 *Mixtum—immitto*, mixtum: ſimiliter initio A
21 *Sic*, abeſt in A
22 *Albore*, alborem A

mu-

4 [23]muliebri [24]frequentius vtor. [25]Si vero etiam
dolor innatus fuerit, [26]baſilicon in nardino
oleo [27]ſolutum, [28]adhibebo: [29]et caſtoreum
cum lacte muliebri [30]ſimiliter. Vtile eſt in-
terea, [31]vt ſpongia molli vaporetur ex aquis
5 chalaſticis: [32]et poſt lana detergatur. [33]Sa-
ne ſi, cum illa indignatione doloris, etiam
deriuatio fuerit ſanioſa; alumen, melle et o-
leo reſolutum, infundito. Et galbanum in
6 oleo ſimiliter [34]reſolutum iniicito. [35]Ven-
tus vero ſi [36]intercluſerit, aphronitris in ace-
to reſolutis, excluditur. Hoc et draconteae
herbae ſuccus et centaureae facit. Si [37]vero
ſonare aures coeperint, [38]oxyrrhodino te-
7 pido curandae erunt. Si autem [39]idem ex ae-
gritudine ſonitus obuenerit; ex aqua primo
[40]vaporabis aures, in qua abſinthium Pon-

Variae Lectiones

23 *Muliebri*, mulieris A
24 *Frequentius vtor*, abeſt in A
25 *Si — etiam*, et ſi A
26 *Baſilicon*, abeſt in B
27 *Solutum*, ſolo eum B
28 *Adhibebo*, adhibeo A
29 *Et*, deeſt B
30 *Similiter*, ſimiliter *vtile eſt* B
31 *Vt — chalaſticis*, autem ſpongia mollis vapores aquae habeat B
32 *Et — detergatur*, def. B
33 Loco: *ſane — infundito*, habet B: *ſimiliter et poſt lutum infundo:* manifeſto errore. Vocabulum enim *lutum* ortum absque dubio traxit ex membranis laceris, in quibus e verbo *reſolutum* duae priores ſyllabae reſciſſae, vel alio modo ablatae, fuerant.
34 *Reſolutum iniicito*, def. B
35 *Ventus*, ventoſitas A
36 *Intercluſerit*, interclusa erit A
37 *Vero*, abeſt in B
38 *Oxyrrhodino*, oxyrhodone A
39 *Idem*, hisdem B
40 *Vaporabis*, ſic B et *Ald.* vaporibus A

ti-

ticum coques; et continuo [41]oxyrrhodinum [42]infundes, aut raphanorum [43]ſuccum cum oleo, aut [44]hellebori nigri puluerem cum aceto, aut ſolum acetum tepidum [45]cum melle commixtum: aut porri ſuccum cum lacte muliebri et oleo roſeo: aut amygdala amara cum aceto et oleo. [46]Et cepe et allium, cum adipibus [47]anſerinis, profuit. Par etiam, bouis [48]et porci fel infuſum, remedium [49]pro-
curabit. Si vulneratae aures fuerint, glau- 8
cium cum aceto contritum, [50]infundes; ſi tamen dolor non maior [51]fuerit, vel [52]etiam humor: [53]nam ferri purgatio, cum aceto tri-
ta, [54]ſic iuuat. Si audire tardius coeperint, 9
quod difficile nouimus [55]poſſe purgari, puluerem nitri, [56]maſtici contritum, commiſce: et [57]maſſando caput purgabis. [58]Prius tamen
[59]ventrem purgatione procurabis. Auribus 10
vero abſinthii [60]herbae decoctionem tepe-

Variae Lectiones

41 *Oxyrrhodinum*, oxyrhodonem A Oxyrhodino B
42 *Infundes*, ſic B et *Ald.* infundis A
43 *Succum*, ſuco B
44 *Hellebori — puluerem*, elleboro nigro: vel puluerem B
45 *Cum melle*; *aut* cum melle B
46 *Et cepe*; *hoc* et cepae A
47 *Anſerinis*, abeſt in A
48 *Et — fel*, vel porci felle A
49 *Procurabit*, procurauit B
50 *Infundes*, infunde A
51 *Fuerit*, fiat A
52 *Etiam*, abeſt in B
53 *Nam — purgatio*, lamina ferri purgati A
54 *Sic*, abeſt in A
55 *Poſſe purgari*, purgari poſſe A
56 *Maſtici contritum*, marini contriti A
57 *Maſſando*, antea A
58 *Prius tamen*, deinde A
59 *Ventrem — procurabis*, procurationem ventris procurabimus B
60 *Herbae — folia*, def. B

fa-

factam infunde. Lauri quoque folia et betarum,[61] cocta ſuperpone. Aliquando nitrum, in poſca reſolutum, infundimus: aut bouis, vel tauri aut caprarum [62]ſeu porcorum fel, cum oleo roſeo, [63]vel laurino. Vel rhaphanorum [64]ſuccus, ſimiliter [65]tepefactus, pro-
11 fuit. Quibus vermes innati ſuerint, [66]bouis carnes in carbonibus [67]ſuperpone; [68]aut humorem ex hinc [69]manantem auribus tepidum frequenter [70]infundes.

C. IX. *De parotidis.*

1 Tumores repentinos ſub auribus innatos parotidas vocamus: quas aliquando ex aegritudine, aliquando etiam [1]ſpontaneas ap-
2 paruiſſe cognouimus. [2]Quas frequenter per initia, [3]molli tantum ſpongia in [*]poſcula infuſa, [4]compeſcuimus; [5]easdem aſſidue [6]humectando. Quae vero ex aegritudine emergunt, aeque per initia, cucurbita mediocri impoſita, ad ſuperficiem prouocandae ſunt.
3 Si vero cum [7]grauiori augmento minaces

Variae Lectiones

61 *Cocta ſuperpone,* decoctam ſuppone B
62 *Seu*, ſiue A
63 *Vel laurino*, ſic B et *Ald.* deeſt in A
64 *Succus*, ſucco A
65 *Tepefactus*, tepefactum A
66 *Bouis*, bouillas A
67 *Superpone*, ſuperpono B
68 *Aut*, et B
69 *Manantem*, manantem *collige, quem* A
70 *Infundes*, infundo B
C. IX. 1 *Spontaneas*, ſpontanee A
2 *Quas*, easdem A
3 *Molli tantum*, mollientes A
* *Poſcula*, puſcula A
4 *Compeſcuimus*, compeſcimus A
5 *Easdem*, deeſt A
6 *Humectando*, commotando A
7 *Grauiori*, grauiore B

ac-

acceſſerint, tunc neque cucurbitae, neque ſimilia adiutoria, quae ex altitudine aliquid euocare poſſint, adhibenda ſunt. Frequenter [8]enim, ex doloris [9]nimietate, febres et vigitiae procuratae, [10]elimatis viribus, vitae periculum [11]adtulerunt. Paregoricis vero [12]his- 4
dem adiutoriis, ſic morigerandum erit, vt ex pane mundo, infuſo [13]contritoque cum oleo, cataplasmentur: quod frequentius [14]mutari debet. Similiter etiam [15]de tritici pollinibus faciendum eſt. Sic de hordei, ſuperadditis tamen porcorum adipibus. Sic [16]hyoſcyamum tritum cum butyro [17]ſaepe profuit. Si, 5
[18]his adhibitis, quae mitigare [19]conſuerunt, locis [20]maturatis, ſanies apparuerit manifeſta (quod ille ait): [21]*Continuo culpam ferro compeſce.* Poſt vero, [22]reſeratis cauſis, vulneribus ſollemni diligentia [23]ſeruiemus: curatio-

Variae Lectiones

8 *Enim*, etenim B
9 *Nimietate*, acerbitate A
10 *Elimatis*, eliminatis A
11 *Adtulerunt*, intulerunt A
12 *Iisdem*, hisdem B
13 *Contritoque cum oleo*; *et* cum oleo contrito B *contritoque*, omiſſis verbis, *et cum oleo* A
14 *Mutari*, immutari B
15 *De*; *et* de B
16 *Hyoſcyamum tritum*, oryza mutata A
17 *Saepe profuit*, abeſt in A
18 *His*, autem iis A
19 *Conſuerunt*, conſueuerunt A
20 *Maturatis*; *iam* maturatis A
21 *Continuo* — *compeſce*, ex *Virgil. Georg.* III v. 468 pag. 434, tom. I ed. *Burm.* mai. 1746 in4.
22 *Reſeratis*, reſecatis A
23 Loco: *Seruiemus* — *penitus*, *Baſil.* ſequentia exhibet: Serviemus, ſed vt tamen hisdem curis euocatas extenuantibus quam maxime etiam nunc medicinae incumbat induſtria: frequentibus etiam fomentationibus, vt doloris illius penitus.

ni-

nibus tamen euacuaturis, et extenuantibus.
Ad hoc maxime etiam tunc medicinae in-
cumbat induſtria: vt frequentibus etiam fo-
mentationibus doloris[24]illius penitus inquie-
6 tudo quieſcat. Sunt [25]autem adiutoria [26]euo-
catoria haec, quae poſt doloris impetus ad-
hibenda ſunt: [27]arnogloſſa contrita cum
ſalibus, aut lapatii [28]radicibus in vino [29]de-
coctis; et rutae folia [30]viridis trita, [31]mixta
cum cerotario, [32]ex oleo roſeo [33]temperato;
et ſulfur vivum cum [34]cimoliae aequis pon-
deribus, [35]iuncta axungia. Sic fici pingues,
[36]in muria [37]decoctae et contritae, ſimiliter
7 cauſas latentes [38]euocauerunt. Quibus [39]ve-
ro per ſaniem digeſtionem volumus procu-
rari;poſt fomentum aquarum chalaſticarum,
ex ſeminibus [40]lini, [41]foenigraeci, [42]e viſco
et hordei pollinibus, [43]cum [44]melicrato fa-
8 ctum cataplasma, adhibeamus. Sunt namque

Variae Lectiones

24 *Illius*, illis A
25 *Autem*, defic. B.
26 *Euocatoria*, abeſt in B
27 *Arnogloſſa*, arnogloſſos B
28 *Radices*, radicibus A
29 *Decoctis*, decoctae A
30 *Viridis*, viridia A
31 *Mixta; ac* mixta A
32 *Ex*, et A
33 *Temperato*, temperata A
34 *Cimoliae*, cymolia A
35 *Iuncta*, cum B
36 *In muria*, def. B
37 *Decoctae et contritae*, decocti et contriti A
38 *Euocauere*, euocauerunt B
39 *Vero — ſaniem*, in principio haec adhibenda ſunt adiutoria, quando per ſaniem A
40 *Lini*, mendoſe lini *ſeminis* exhibet B, quum verbum, *ſeminibus*, immediate praeceſſerit.
41 *Foenigraeci; vel* foenogreci A
42 *E viſco*, abeſt in A
43 *Cum*, ex B
44 *Melicrato — adhibeamus*, mellicrato facto cataplasmate ſeruiemus A

ad-

adiutoria, quae et euocare, et [45]in maturitatem cogere parotidas vel apoſtemata valeant, [46]haec: hordei farina cum melicrato, aliquando etiam cum aqua marina et oleo roſeo [47]aut cyprino, [48]temperata; et fici ſimiliter pingues, in muria vel in aqua marina [49]decoctae et contritae, imponuntur: et betae coctae in aqua, [50]contritae, ſimiliter [51]operantur: et agreſtis [52]cucumeris radix, [53]in melicrato cocta et contrita, adhibetur. Ali- 9
ud [54]experimentum: [55]rutam et hyſopum [56]teres [57]aequis ponderibus, et [58]fico ſiccae, contuſum, ſub duplo [59]ponderis, immiſcebis, mellis quidpiam adiiciendo; [60]et operabitur, vt [61]apoſtemata ex interioribus [62]in maturitatem [63]facilius [64]prouocentur. Aliud. Cap- 10
paris corticem in aqua elixa, et cum vino

Variae Lectiones

45 *In*, ad A
46 *Haec*, abeſt in A
47 *Aut cyprino*, ſic B et *Ald.* abeſt in A
48 *Temperata*, temperatum cataplasma adhibetur A
49 *Decoctae et contritae*, decocti et contriti A
50 *Contritae; et* contritae A
51 *Operantur*, ſic B et *Ald.* temperantur A
52 *Cucumeris*, deſ. B
53 *In*, ſic B
54 *Experimentum*, de experimentis A
55 *Rutam et hyſopum*, rutam, opium B. Opium absque dubio, motus admodum hic neceſſarios peſſumdando, apoſtemata ex interioribus haud euocaret.
56 *Teres*, teris A
57 *Aequis; ſub* aequis B
58 *Fico — contuſum*, ficus ſiccos contuſos A
59 *Ponderis immiſcebis*, pondere commiſces A
60 *Et*, id ipſum A
61 *Apoſtemata*, apoſtema A
62 *In*, ad A
63 *Facilius*, deeſt in A
64 *Prouocentur*, ſic B et *Ald.* procuretur A

[65]commiſce; [66]vt cataplasma [67]facias. Aliud: [68]ireos Illyricae puluerem cum hordei farina in melicrato coques et vteris. Aliud: guttam [69]ammoniaci teres, et ſimiliter cum farina hordei in aqua cocta adhibebis. Hoc et alumen ſciſſum contuſum, cum hordei farina [70]ſimiliter faciet.

C. X. [1]*De furunculis.*

1 Sulfur viuum, [2]tuſum, cum reſina terebinthina [3]miſcebis, et [4]linteolo inductum [5]impones: aut vuam paſſam enucleatam [6]tundes, et mediam quantitatem ſalis [7]immiſcebis;
2 bis; et [8]vteris ſimiliter. [9]Vt facilius [10]erumpant, ſoli adipes caprini, vel bubuli colati efficiunt. Origanum vero, myrrha et [11]ſal, ſimul tuſa, [12]et commixta cum aqua, continuo [13]ad maturitatem [14]perducunt: [15]et cari-
3 cae contuſae cum reſina [16]ſimiliter. [17]Cum

Variae Lectiones

65 *Commiſce*, commiſces A
66 *Vt*, et A
67 *Facias*, facis A
68 *Ireos*, irios B
69 *Ammoniaci*, ammoniacam A
70 *Similiter*, abeſt in A

C. X. 1 *Furunculis*, ferbunculis *vbique naſcentibus* B
2 *Tuſum*, tunſum B
3 *Miſcebis*, miſces A
4 *Linteolo*; *in lineo* lintheolo A
5 *Impones*, imponis A
6 *Tundes*, abeſt in B
7 *Immiſcebis*, immiſces A
8 *Vteris*, teres B
9 *Vt*, hoc B
10 *Erumpant ſoli*, def. B
11 *Sal — tuſa*, ſales ſimul tunſi B
12 *Et commixta*, commixti B
13 *Ad*, in B
14 *Perducunt*, adducunt B
15 *Et; nam* et B
16 *Similiter*, deeſt in A
17 *Cum vero*, deinde cum A

ve-

vero, [18a]his adiutoriis adhibitis, collectiones [19]maturatae eruperint, [20]aut a medicis fuerint patefactae; [21]vlceribus [22]medebere his medicamentis, [23]quae [24]ſollemnis edocuit conſuetudo. Sin vero, [25]magna vi rheuma- 4
tis ſuperueniente, [26]ſoluere non potueris [27]furunculos, vel [28]parotidas; [29]et, calloſitate permanente, choeradas fecerit [30]duriores; [31]tunc [32]choeradis his, alia [33]diſpoſitione, pro ſui difficultate, curam et operam [34]propenſius [35]adhibeamus.

Variae Lectiones

18a *His*, hiis A, iis *Aldus*, qui vbique, loco *hiis*, *hiisdem*, *hisdem* exhibet *iis*, *iisdem*.
19 *Maturatae*, maturatae *aut coactae* B
20 *Aut — patefactae*, deſunt haec in A
21 *Vlceribus*, vulneribus A
22 *Medebere*, medeberis A
23 *Quae*, quae *medicorum* B
24 *Sollemnis*, ſolenniter B
25 *Magna — ſuperuenien-te*, magno flegmate ſuperueniente A
26 *Soluere non potueris*, ſolui non potuerit A
27 *Furunculos*, furunculus A cum *Aldo*, ferbunculos B
28 *Parotidas*, parotida A
29 *Et*, ſed A
30 *Duriores; ad* duriores A
31 *Tunc*, abeſt in A
32 *Choeradis his*, choeradas A
33 *Diſpoſitione*, diſputatione A
34 *Propenſius*, deeſt in A
35 *Adhibeamus*, adhibebimus A

C. XI. [1]De Choeradis, de Rheumate collecto.

1 [2]Choeradas, inquam, quas frequenter in collo, vel ſub mento, vel ſub axillis, naſci nouimus, hac cura viſitamus; qua durities

Variae Lectiones

C. XI. 1 Poſt verbum capituli praecedentis vltimum: *adhibebimus*, nulla in caput diſtinctio obſeruatur in edit. *Argentoratenſi*; aſt in *Baſileenſi* vndecimum hoc in loco initium capit, in frontiſpitio eam gerens, quam dedimus, inſcriptionem; quum in edit. *Argent.* caput hoc vndecimum, continuationem tantum conſtituat decimi.

2 Quam primae huius capitis periodi partem exhibet antecedentem, cum *Argentoratenſi*, noſtra editio: ea poſteriorem eiusdem periodi locum occupat in editione *Baſileenſi*. Verum minus commode: introitum enim illa pars, vt ita dicam, conſtituit ad integram huius capituli pertractationem. Quo vero melius pateſcat, et ordo concinnior, et lectionum diſcrepantia; adiiciemus verba primae ſectionis, editionis vtriusque: notatis, diuerſo characterum genere, lectionibus diſſentientibus.

Argentoratenſis nimirum editio (qua cum ex toto conſentit *Aldina*), quam maxima ex parte ſequimur, textum ſequenti profert modo: "Choeradas, quas frequenter in collo, vel ſub mento, vel ſub *aſcellis*, naſci nouimus, hac cura viſitamus, qua duricies indigeſtibiles ſoluere *poſſimus: vt* praeeuntibus catholicis adiutoriis, quae et capitis reuma conſtringere, et corpus reliquum catharticis purgare poſſint, ſic easdem ſoluere valeamus".

Baſileenſis vero hunc ob oculos ponit textum: "praeeuntibus catholicis adiutoriis, quae et capitis reuma conſtringere, et corpus reliquum catharticis purgare poſſint, ſic easdem *curare conſueuimus.* Choeradas *inquam*, quas frequenter in col-

in-

indigeſtibiles ſoluere valeamus. Praeeuntibus catholicis adiutoriis, quae et capitis rheuma conſtringere, et corpus reliquum catharticis purgare poſſint; ſic easdem curare conſueuimus. Lenticulam coctam in 2
aceto tritam [3]imponentes, perſeueremus. Vtamur etiam [4]caprificis, in aqua decoctis et contritis. [5]Similiter etiam [6]lupini, in aceto cocti, faciunt. [7]Hoc fici folia in aqua cocta, et trita, ſicut [8]cataplasma. Hoc aſphodeli radices in vino [9]decoctae. Scilla quo- 3
que, [10]ſi contrita in vicem cataplasmatis imponatur, quatuor diebus permanens continuis. [11]duritiam ſoluit. Et erui [12]puluis et cymini cum aceto conteritur, et ſimiliter operatur. [13]Immaturis vero, et in tarda [14]du- 4
ritie [15]permanentibus; [16]praſſii viridis folia, porcinos aut bubulos adipes, rutam aeque viridem, ſimul omnia contundi, et [17a]miſceri

Variae Lectiones

lo, vel ſub mento, vel ſub *axillis* naſci nouimus, hac cura viſitamus, qua duricias indigeſtibiles ſoluere valeamus".

3 *Imponentes*, imponere A

4 *Caprificis — decoctis*, caprificus in aqua decoctas et contritas B

5 *Similiter*, ſimiliter *hoc* B

6 *Lupini; et* lupini B

7 *Hoc*, hoc *modo* B

8 *Cataplasma*, cataplasma *operabuntur* B

9 *Decoctae*, tinctae A

10 *Si*, ſic B

11 *Duritiam*, duricias A

12 *Puluis — conteritur*, puluis cum aceto et cyminum conteritur A

13 *Immaturis*, immaturas A

14 *Duritie*, duritia B

15 *Permanentibus*, permanentes A

16 *Praſſii*; *per* praſſii A Strychni B, per praſſii *Aldus*

17a *Miſceri*, inmiſci A immiſceri *Aldus*

 ſua-

ſuadeo: vt in [18]linteo locis maturandis [19]ad-
5 hibeantur. Hoc etiam ſordes de parietibus
palaeſtrae collectae, in panno inductae, ſa-
ciunt. Hoc calcis flos, cerotario mixtus, fa-
cit. Hoc lapis molaris, [20]tuſus [21]et cribella-
6 tus, et reſinae [22]commixtus. [23]Similiter pul-
uis ammoniaci et [24]mannae thuris, cum reſi-
na commixtus terebinthina, ſaniem matu-
7 rins [25b]prouocabit. Sic ſandaracae puluerem,
cum adipibus miſcentes, [26]adhibemus; aut
8 calcem viuam cum adipibus ſimiliter. Quod
ſi tibi [27]durum emplaſtrum viſum fuerit, o-
leum [28]competens miſceamus; vt [29]tempe-
rari bene poſſit. [30]Hoc puluis etiam pumicis
9 [31]facit. [32]Et aſphodeli radices, coctae vel
crudae, cum hordei [33]polline, vt cataplasma
adhibendae erunt; aut hyoſcyami folia cum
oxymelle. [34]Corrumpentur interea faciliusue putreſient choerades, ſi allium tritum cum
cataplasmate, ſeminibus mixtum, coquas,

Variae Lectiones

18 *Linteo*, lintheolo A
19 *Adhibeantur*, adhibeatur A
20 *Tuſus*, tunſus B
21 *Et cribellatus*, ſic B et *Ald.* deſunt in A.
22 *Commixtus*, commixtus *facit* B
23 *Similiter*, ſic A
24 *Mannae*, manna A
25b *Prouocabit*, ſic B, procurabit A, procurabitur *Aldus.*
26 *Adhibemus*, adhibeamus B
27 *Durum*, abeſt in B: ſenſu tamen id poſtulante.
28 *Competens*, competenter B
29 *Temperari*, temperare B
30 *Hoc*, ſic A
31 *Facit*, deeſt in A
32 *Et*; *nam* et B
33 *Polline*, pollinibus A
34 *Corrumpentur — choerades*, erronee legit A corrum*punt* interea vel putre*faciunt* choeradas. Si &c.

et perſeuerare permittas diebus [35]continuis
quinque: hoc de expertis habemus. Aut ſi,
[36]chamaeleontis herbae radicibus tuſis, pul-
uerem locis [37c]aſpergas; aut [38]betas coctas,
[39]cum oleo [40]tritas, [41]imponas. Aliqui etiam, 10
vnctionibus perſeuerantes, [42]choerades [43]fre-
quentius [44]fugarunt. [45]Leporem piſcem in
oleo infunde, vt ibidem putreſiat: ex quo
oleo, ſcrophas cum frequentius inunxeris,
minoratae penitus curabuntur. [46]Et cineres, 11
aut vitium aut ſici, cum oleo miſcentes, vn-
xere: [47]et ferri vel aeraminis purgamenta,
contrita cum oleo. [48]Ignoranti eſcam dabis 12
lacertos virides coctos: amputato caput et
pedes. [49]Similiter et ſtercus bubulum aut 13
aſini combuſtum, et cum oleo [50]mixtum,
commodius adhibetur. Et origani puluis,
contritus cum aceto, [51]idem facit. [52]Hoc
[53]hyſopi, [54]hoc thymi, vel abſinthii, vel

Variae Lectiones

35 *Continuis*, abeſt in A
36 *Chamaeleontis; ex* chamaeleontis B
37c *Aſpergas*, ſic B, aſperis A aſperſeris *Aldus.*
38 *Betas; ſi* betas A
39 *Cum; et* cum B
40 *Tritas*, contritas A
41 *Imponas*, impoſueris A
42 *Choerades*, choeradas A
43 *Frequentius*, frequenter A
44 *Fugarunt*, fugauere B
45 *Leporem — curabuntur*, tota haec periodus, gloſſema redolens, deeſt in A
46 *Et cineres — unxere*, ſic vt cineribus aut vitium, aut ficis cum oleo mixtis vngerent A
47 *Et; ſed* et A
48 *Ignoranti — pedes*, ſic B cum *Aldo*, abeſt in A
49 *Similiter; nam* ſimiliter B
50 *Mixtum; ſimiliter* mixtum B
51 *Idem facit*, facit hoc B
52 *Hoc*, abeſt in B
53 *Hyſopi*, hyſopi *optimi* B
54 *Hoc thymi*, abeſt in B

 cen-

[55]centaureae, vel abrotani, vel [56]chamelaeae, aut ſingulae, aut[57]certae coniunctae, [58]et mix-
14 tae cum aceto, perficiunt. [59]Iuuat ſane, vt ſuperius [60]memorauimus, ad haec implenda, etiam totius corporis [61]purgatorium [62]catholicum beneficium, [63]et ciborum continentia,
15 et [64]potionis; [65]exercitia quoque, et lauacrorum [66]diligentia, et vomitus, vel purgationes, capillorum releuatio, ſanguis de naribus prouocatus. [67]Haec omnia choeradas duras, et difficiles, et in cura poſitas, [68]frequentius curauere.

C. XII. *De oculorum* [1]*cauſis.*

1 Omnes particulae [2]corporis propriis indigent curationibus; [3]oculi quam maxime,
2 magna corporis ornamenta. [4a]Hi namque [5]primo leuiter, ſeu vapore ſeu frigore, vel ceteris [6]quibusuis originibus, [7]cum fuerint

Variae Lectiones

55 *Centaureae,* centauriae B
56 *Chamelaeae,* camomillae B
57 *Certae,* certe B
58 *Et mixtae,* deeſt in B
59 *Iuuat,* iuuant A
60 *Memorauimus,* memoraui B
61 *Purgatorium,* purgatoria A
62 *Catholicum beneficium,* catholica beneficia A
63 *Et: nam* et A
64 *Potionis,* potiones iuuant: B
65 *Exercitia,* exercitatio B
66 *Diligentia,* diligentiae A
67 *Haec omnia,* haec omnia *cautius obſeruata* B
68 *Frequentius curauere,* adiuuerunt A
C. XII. 1 *Cauſis,* cauſis *diuerſis* B
2 *Corporis,* corporum B
3 *Oculi — ornamenta,* oculi autem curationes multae magnaeque ſunt A
4 a *Hi,* hii A, his B, Ii *Aldus*
5 *Primo; quum* primo A
6 *Quibusuis,* quibusque B
7 *Cum,* deeſt A, illi *quum* (Nro. 5) reſpondens.

ad-

adtentati; [8]generaliter omnibus, [9]frequenti
frigidae [10]pofculae fomentatione, nos [11]con-
ueniet [b]obuiare. Si de frigore ergo obue- 3
nerit, vini [12]mixta calida potione, fouendi
funt. [13]Nimiis vero commotionibus, tam
[14]doloris quam grauedinis, [15]quando etiam
venae frontis inflatae, plenitudinem fangui-
nis adteftabuntur, [16c]phlebotomo [17]fubueni-
re [18]conueniet: fi tamen nulla, [19]aut aetatis,
aut temporis, vel reliquarum caufarum, cer-
ta ratio prohibuerit. Si venter conftrictus 4
fuerit; [20]feu clyftere, feu purgatione, [21]pro-
uocandus eft. [22]Iisdem vero oculis impa- 5
tienter dolentibus, [23]praeeuntibus catholicis
adiutoriis fupra dictis, foenigraeci fuccus
[24]palmarum indulcatus decoctione, aut oui
recentis tenuis liquor [25]tepidus, infundatur.

Variae Lectiones

8 *Generaliter omnibus*, deeft A
9 *Frequenti*, frequenter A
10 *Pofculae*, puftulae A
11 *Conueniet*, conuenit A
b obuiare, fic A et B, obuiari *Aldus*.
12 *Mixta*, mixti A
13 *Nimiis*, quibus A
14 *Doloris* — *grauedinis*, doloribus quam grauedinibus B
15 *Quando*, aliquando A
16c *Phlebotomo; hiis* phlobotomo A, *iis* phlebotomo *Aldus*.
17 *Subuenire*; *nos* fubuenire B
18 *Conueniet*, conuenit A
19 *Aut*, *nos* aut B
20 *Seu*, def. A
21 *Prouocandus*, procurandus B
22 *Iisdem*, hisdem B
23 *Praeeuntibus* — *fupradictis*, omittuntur haec omnia haud bene in A: omnino enim topicum remedium praecedere adiutorium, v. g. purgans, debet.
24 *Palmarum* — *decoctione*, plurimarum indulcatus decoctionum B
25 *Tepidus*, fic B et *Aldus*, abeft in A

6 [26]Similiter etiam lac muliebre [27]infuſum iuuat. [28]Eſt etiam cataplasmatis vtiliſſimum adiutorium, [29]quod de oui [30]vitello, et meliloti puluere, pane quoque infuſo in aqua, [31]oleo roſeo ſimul mixto, [32]adhibetur. Nos etiam croci et opii [33]quippiam coniungimus.
7 Si vero collyrii experimento vti placet, cuius [34]forte probationem [35]habueris; in ipſis commotionibus, cum oui albore, [36]tepidum [37]infundendum ſuadeo: [38]attamen, [39]vt aut dialibanum, aut [40d]libanum, aptum contra graues commotiones, adhibeamus; praemundatis interea oculis, molli et tepido penicillo, a pituitis, [41]aegri tunc oculis inhaerentibus: [42]iuuatis ciborum continentia et vini detra-
8 ctione. Sane ſi capilli [43]nimium oneroſi fuerint, [44]detondendus eſt; vt, ſub maiori beneficio cucurbitarum [45]adhibitarum, [46]ſanguinis de-

Variae Lectiones

26 *Similiter; ſic* ſimiliter B
27 *Infuſum*, ſic B cum *Aldo*, def. A
28 *Eſt*, nam B
29 *Quod*, deeſt in B
30 *Vitello; incocto* vitello B
31 *Oleo; et* oleo A
32 *Adhibetur*, adhibendum eſt B
33 *Quippiam*, ad procurandos ſomnos B
34 *Forte*, deeſt A
35 *Habueris*, habeas A
36 *Tepidum*, tepido B
37 *Infundendum*, infundendum *eſſe* B
38 *Attamen*, ita tamen A
39 *Vt*, deeſt B
40d *Libanum aptum*, de libano, apto, A apto de libano *Aldus*
41 *Aegri tunc*, aegrotis A
42 *Iuuatis — detractione*, iuuat hunc ciborum et vini quam maxime continentia B
43 *Nimium*, nimis A
44 *Detondendus eſt (ſc. aeger)*, detondendi ſunt A
45 *Adhibitarum*, adhibitione A
46 *Sanguinis; et* ſanguinis A

tra-

tractione [47]facilius [48]liberetur. [49]Aeſtiuas 9
namque perturbationes oculorum, etiam de-
coctio roſarum ſola curat calida. Curat etiam
[50]gargariſma, [51]per initia [52]adhibendum: [53]o-
rigani in aceto decoctio. [54]Si autem, decli- 10
nantibus [55]doloribus, quidam tumor circa in-
teriorem [56e]angulum apparuerit, quem [57]hy-
popium dicimus; hoc modo [58]reprimendus
erit: poſca frigida [59]per initia frequenter in-
frigidetur; poſt vero, pollinibus hordei [60]in
oxymelle coctis, cataplaſmetur. Similiter
etiam [61]de lenticulae pollinibus fiat. [62f]Flos 11
tritus aeris in lotio inueſtis pueri [63]per VII
dies, [64]poſtquam ſiccauerit, ex [65]eo puluere,
melle mixto, [66g]impoſito, competens bene-
ficium praeſtat. Nam et caſeus recens tritus 12
[67]impoſitus, ſaepe illum tumorem [68]repreſ-

Variae Lectiones

47 *Facilius*, ſic B et *Ald.*, abeſt in A
48 *Liberetur*, liberentur A
49 *Aeſtiuas*, aeſtibus B
50 *Gargariſma*, gargariſmatum B
51 *Per: cum* per A
52 *Adhibendum*, adhibetur A
53 *Origani — decoctio*, tale. Origani in aceto decocti. B
54 *Si*, cum B
55 *Doloribus*, deeſt A
56*e* *Angulum*, oculorum partem A, oculorum angulum *Ald.*
57 *Hypopium*, yppium B
58 *Reprimendus*, reprimendum B
59 *Per initia*, deeſt A
60 *In*, ex A
61 *De*; *et* de B
62*f* *Flos — aeris*, aeris flos tritus A. Aeris flos, tritus *et infuſus*, *Ald.*
63 *Per*, deeſt in B
64 *Poſtquam ſiccauerit*, ſic B et *Ald. quod* poſtquam ſiccauerit A
65 *Eo*, oleo B
66*g* *Impoſitus; loco* impoſitus B, impoſito *Aldus*
67 *Impoſitus*; *et* impoſitus A
68 *Repreſſit*, oppreſſit B

ſit:

ſit: et abſinthii herbae puluis cum cerotario, hoc idem facit. [69]Sic *ex [70]moro pingui [71]locum primo foueamus. [72]Sic etiam cyclaminum, cum vua paſſa commixtum et contritum, curat. Et bulbi candidi cum melle [73]contriti, ſimiliter [74]operantur. Sic raphanorum cortex cum vua paſſa medetur. Sic [75]et roſae folia, cum felle [76]taurino vel porcino. Sic fici pingues, in [77]muria coctae,
13 [78]ſaepius [79h]profuere. Ad repentinas autem ſanguineas maculas oculis inhaerentes, flores vel ſemen hyſopi herbae, in limpido linteolo conligabis, et in aqua calida [80]infundes, et agitando [81]exſiccabis; qui ſuccus [82]veluti ſanguineus [83]fiet: ex quo, infundendo, illas ſanguineas maculas depurgamus. Poſtea thure maſculo et [84]alphita, aequis ponderibus, [85]carbonibus impoſitis, fumigandi ſunt.
14 Si vero [86]caeſi, [87]aut percuſſi, hanc maculam ſanguineam cum dolore [88]procurarint; his

Variae Lectiones

69 *Sic*, ſi A
**Ex*, et B
70 *Moro*, mora B
71 *Locum*, loco A
72 *Sic etiam*, e, tiam A
73 *Contriti*, contritum B
74 *Operantur*, operatur B
75 *Et roſae*, erucae B
76 *Taurino vel*, omittit B
77 *Muria*, moro A
78 *Saepius*, ſaepe B
79h *Profuere*, profuerunt A, profuerint *Aldus*
80 *Infundes*, ſic B et *Ald.* infundis A
81 *Exſiccabis*, exucabis B
82 *Veluti*, velut A
83 *Fiet*, fit B
84 *Alphita*, aphita A, alphitis B, i. e. polenta: ab ἄλφι, ἄλφιτον. conf. *Theodori Diaetae* cap. I. *Ed. Hal. Schreineri* 1632. 8, vbi haec verba: "polentae, quam Graeci *alphitam* appellant".
85 *Carbonibus*, carboſibus A error typogr.
86 *Caeſi*, caedis B
87 *Aut percuſſi*, percuſſus B
88 *Procurarint*, procuret B

co-

columbi, [89]matri ſubducti, repentinus ſanguis inſuſus prodeſt; quam maxime, ſi de [90]pinnis mollioribus [91]prouocetur. [92]Et oui liquor tepidus infundendus eſt. [93]Item, ſi in [94]eadem hora, ouium lana infuſa, [95]ſuperimponatur. [96]Hoc puluis roſarum facit, vel 15
[97]ſemen [98]eius cum [99]alphitis; ſi [100] cum vino conteratur, et [101]ſimiliter adhibeatur. His etiam [102]ex euphorbio fumigium [103]prodeſt, ſi [104]idem fumus patentibus oculis hauriatur.
Si oculi [105]rheumatidiauerint, quod grauiſſimum eſt taedium oculorum; his vini et carnium parcitas indicenda eſt. Ventris purgatio frequenter ſiat, et poſca frigida [106]oculi foueantur; et aeris [107]ſlore, in eadem poſca, [108]reſoluto. Odores acres et [109]putentes effugiant: lucernarum, vel ſolis [110]claritudi- 16

Variae Lectiones

89 *Matri*, matre A
90 *Pinnis*, pennis A
91 *Prouocetur*, exprimatur A
92 *Et — infundendus*, vbi liquor tenuis tepidus inſudendus A
93 *Item*, et B
94 *Eadem hora ouium*, eundem oui humorem B
95 *Superimponatur*, ſuperponatur A
96 *Hoc*, idem A
97 *Semen*, ſeminis B
98 *Eius*, earum A
99 *Alphitis*, aphitis A conſ. n. 84.
100 *Cum*, in A
101 *Et — adhibeatur*, et ſuperimponatur A
102 *Ex euphorbio*, et ſulphuris viui A
103 *Prodeſt; ſatis* prodeſt B
104 *Idem*, in hisdem B
105 *Rheumatidiauerint*, reumatizauerint A
106 *Oculi foueantur*, oculos foueant B
107 *Flore*, flos A
108 *Reſoluto*, reſolutus, *ſatis iuuat* A
109 *Putentes*, potentes B
110 *Claritudinem*, claritudines A

nem

nem vitent. Fumi, vel pulueris declinent
commotiones; in [111]nocte vero, aqua frigida
vel vino inſuſas [112]lanas, [113]iſuperimponant,
17 [114]molli faſciola continendas. Si, his adhibi-
tis, rheuma cum dolore perſeuerauerit, phle-
botomandi ſunt. Ciborum vel potus conti-
nentia cuſtodienda erit. Sitire [115]enim om-
nibus [116]rheumatidiantibus ſatis prodeſt.
[117]Fronti vero [118]pampinorum viridia folia
frequenter [119]imponantur. Similiter et de
[120]rubi foliis. Nam et ſuccus [121]eorum, fre-
quenter fronti inlinitus, [122]profuit; et [123]ſam-
pſuchi ſolia, et [124]cydoniorum, et [125]portu-
18 lacae. [126]Nam [127]et caſeus recens, cum apio-
rum foliis [128]contritus, impoſitus, ſaepe ocu-
los liberauit: et panis mundus, vino inſuſus:

Variae Lectiones

111 *Nocte*, noctem B
112 *Lanas*, deeſt A
113*i Superimponant*, ſuperimponis A, ſuperimpones *Aldus*
114 *Molli — continendas*, faſciolas molles iisque continendo oculos lanas A
115 *Enim*, etenim A
116 *Rheumatidiantibus*, reumatizantibus A
117 *Fronti*, circa frontem B
118 *Pampinorum*, peponum A
119 *Imponantur*, poſt hanc vocem addit B *et immutentur*, aſt perperam; quod enim frequenter imponitur, eo ipſo et immutatur.
120 *Rubi*, rapi A
121 *Eorum*, earum A
122 *Profuit*, deficit A
123 *Sampſuchi*, ſambuci A
124 *Cydoniorum*, citoniorum A
125 Poſt verbum, *portulacae*, exhibet A "ſimiliter, et ex his cum aphitis et vini cataplasmate ſaepe curati ſunt".
126 *Nam*, deeſt A
127 *Et caſeus — foliis*, omittit B
128 *Contritus impoſitus*, contritis impoſitis A

et

et cum oleo roſeo [129]tritus, par beneficium praeſtitit. [130]Omnes ſpecies ſupradictae, generaliter, quae oculis [131]rheumatidiantibus [132]ordinatae ſunt, cum vino et [133]alphitis, ſemper in cataplasmate, [134]profuere; et decoctiones earum, quibus ſaepe oculi fomentandi ſunt. Sane ſi [135]calidum ſenſerint rheumatismum, [136]ex caulium foliis et alphitis cum aqua, cataplasmandi ſunt. Sic de ocimo, ſic de [137]ſampſucho, ſic de agreſti papauere, ſic [138]de cicutae ſucco, ſic [139]pulicaris, vel apiorum, vel [140]ſtrychni. Si [141]vero ſic- 19
citas palpebrarum emerſerit; linteolum mundum, butyro infuſum, ſuperimponito. [142]Aliquibus vero [143]conuenit, humorem [144]procurare per lacrymas; [145k]quas aut fumo, aut

Variae Lectiones

129 *Contritus*, tritus A
130 *Omnes — ſupradictae*, omnium ſpecierum ſupradictarum B
131 *Rheumatidiantibus*, reumatizantibus A
132 *Ordinatae*, ordinata B
133 *Alphitis*, aphitis A NB. erronee haec, paucis mutatis, leguntur in *ed. Arg.* ſupra 130.
134 *Profuere*, profuerunt A
135 *Calidum — rheumatismum*, calidus fuerit reumatismus A
136 *Ex*, et B
137 *Sampſucho*, ſamſuco A ſampſuco B, u. *Dioscorid.* M. M. L. III. c. 47. Ed. *Saraceni* p. 192. Σάμψυχον dat ſampſuchum.
138 *De — ſucco*, cicutae B
139 *Pulicaris*, pulicariae A
140 *Strychni*, ſtrichni B ſemper mendoſe. V. *Diosc.* M. M. L. 4. c. 74. p. 272. ed. *Saraceni.*
141 *Vero*, enim B
142 *Aliquibus*, aliqui B
143 *Conuenit*, deeſt in B
144 *Procurantes; conuenit* procurare A
145 *k Quas*, ſic *Aldus*, aequas A, deeſt penitus in B

ter-

terrore, vel plagis extorquendas esse, [146]cre-
20 diderunt. Sane si in prima oculi tunica, sanguinea [147]nimia veluti caro apparuerit, quam [148]chaemosin appellamus, hoc adiutorio curatur: muscas quamplurimas cum oui vitello conterimus, et in linteolo mundo superimponimus; licet etiam collyriis variis, [149]causae competentibus, saepe curati [150]sint.
21 [151]Derbiosos oculos, quos nos [152]impetiginosos dicimus, [153]asperitatum vitiis laborantes, sic curare consueuimus: allium accipimus, [154]cuius interioribus melle contritis, oculis, postquam ex eo [155]humorem, vel succum rapuerit, [156]inunguimus: [157]et ex eo pruritus et supradicta vitia [158]depurgamus. Aliud: grana tritici, in lamina ferri calida [159]*l*impono, et similiter ex succo, qui manauerit, [160]inunguo cum vino commixto. [161]Et aeris flos tritus cum melle [162]*iuuat.

Variae Lectiones

146 *Crediderunt*, credimus A
147 *Nimia*, nimium B
148 *Chaemosin*, chaemesin A haemosin B
149 *Causae*, et B
150 *Sint*, sunt B
151 *Derbiosos oculos*, verniosos, omisso vocabulo *oculos*, exhibet B
152 *Impetiginosos*, petigines B
153 *Asperitatum vitiis*, et asperitate vicii simili B
154 *Cuius — postquam*, in cuius incardio vasa spatomeles occulto, et postquam &c. B
155 *Humorem vel succum*, humore vel succo A
156 *Inunguimus*:, inungito A
157 *Et*, abest in B
158 *Depurgamus*, depurgabis A
159 *l Impono*, sic B, imponis A, impones *Aldus*
160 *Inunguo — commixto*, cum vino commixto, inungito A
161 *Et*, abest in A
162 *Iuuat; fronti illitus*, iuuat A
* *permundauit* pro iuuat legit B

Si

[163]Si pruritus maior [164]palpebras occupaue- 22
rit, vt etiam capillos amittant; [165]has opor-
tet [166]oleo cedrino [167]inunguere; aut
aerugine, cum [168]aphronitris et melle
[169]contrita, aut afphodeli fucco cum paffo
commixto. Si pruritus fimpliciter [170]ex fo- 23

Variae Lectiones

163 Magnus hic reperitur hiatus in editione *Bafileenfi.* De vitiis fcilicet, *pruritu, caligine, nyctalopia, alboribus*, quae omnia ex editione *Argentinenfi* in noftram recepimus, ne verbulum quidem exftat in dicta *Bafileenfi.* Nimirum a vocabulis : *fi pruritus maior* — ad verba: *permundauit. Glaucos* omnia defunt in B, et occurrunt demum, peffime transpofita, in Cap. XIX. *edit.* memoratae *Bafil.*; vbi vide, quae notamus. Expunximus fcilicet ibi, male locata; excerptisque lectionibus, quas hic legis, differentibus, ea huc omnia transtulimus; ratione id iubente, maxime vero auctoritate editionis *Argentoratenfis.* Quae vero verbis, vltimo nempe fectionis 22 *commixto*, primoque fegmenti proxime infequentis 23 *fi* interpofita erant in ed. *Argentoratenfi*, ea fuo loco, in capite XIX reliquimus; in cuius fectione 4 occurrunt, a verbis: *nam et amurca* vsque ad verbum *adhibita*: de vftione vtpote, (quam pertractat iftud caput) folummodo differentia, minime vero de oculis; quinimo, oculis noxia maxime continentia, v. g. amurcam coctam, murium fimum, hircorum cornua.

164 *Palpebras*, palpebram B

165 *Has*, hos B

166 *Oleo*; *ex* oleo A

167 *Inunguere*, vngere A

168 *Aphronitris*, afronitis A (aphronitro fine dubio, vel afronitris)

169 *Contrita*, contritis A

170 *Ex fole*, folis B

le, [171]vel labore vel [172]puluere fuerit, aquae
calidae fomenta ſufficient; aut roſarum, aut
rubi aut lentis [173]decoctionum; [174]aut roſa
ſicca cum vino [175]trita, imponitur; et in [176]no-
24 ctem oleo ſimplici loca [177]tanguntur. Cali-
gantes vero oculos hoc modo curamus, ſi
vulneris quod non interfuerit praeiudicium.
Herbae parietariae ſuccum. [178]bitumini Iu-
daico [179]trito, aequis ponderibus [180]miſcemus,
oculos [181]inunguentes. Et perdicum fel [182]ſi-
militer. Et marrubii ſuccus cum felle tauri-
no et melle Attico, aequis ponderibus com-
mixtus, ita curat. Et vrſinum fel cum aquae
25 dupla menſura, ſimiliter purgat. Si [183]autem
obſcuritas [184]haec ſenectutis magis [185]fuerit
quam [186]oculorum [187]vitium; [188]ſucco mali
granati, [189]melle Attico, aequa menſura,
[190]commixtis, vteris: [191]vetuſtius et melius

Variae Lectiones

171 *Vel labore*, deſunt in A
172 *Puluere*, pulueris B
173 *Decoctionum*, decoctio A
174 *Aut*, et A
175 *Trita*, trito A
176 *Noctem*, nocte A
177 *Tanguntur*, tangantur B
178 *Bitumini*, bitumine A
179 *Trito*, contrito B
180 *Miſcemus*, miſcentes B
181 *Inunguentes*, inunguimus B
182 *Similiter*, ſimiliter *facit* A
183 *Autem*, haec ſane A
184 *Haec*, deeſt in B
185 *Fuerit*, deeſt: poſt verbum proxime ſequens *vitium* demum occurrens in A
186 *Oculorum vitium*, viciorum oculorum B
187 *Vitium*, vitium *fuerit* A
188 *Succo*, ſuccum A
189 *Melle*, melli A
190 *Commixtis vteris*, commiſces et vteris A
191 *Vetuſtius et melius*, vetuſtatum tamen magis A. *Venuſtatum* cuiusdam eſt coniectura.

ope-

operabitur, [192]ſane ſi quamplurimo tempore [193]vas ſub diuo facias permanere. Hoc etiam ſcriptoribus et pictoribus ſaepe profuit. [194]Etiam vinum optimum vetus, in noctem adhibitum, oculorum aciem reformauit. Aliud. In oleo mundo folia marrubii miſcemus; et, [195]quum tempore illic [196]macerauerint, proiectis foliis, ex [197]illo oleo obſcuritates [198]oculorum expellimus. Hoc beluae fel, mixtum melli, facit. Hoc ſuccus rutae cum melle [199]ſimiliter. Nam [200]chelidoniae ſuccus, et foeniculi, lactucae quoque agreſtis, et [201]mel Atticum, [202]aequa menſura, caligines, [203]obſcuritates, aliquando etiam ſuffuſiones, liberauerunt. Et taurinum fel, mixtum [204]melli, ſic profuit.
[205]Nyctalopes vero, qui per noctem vi- 26
dent, et per diem obſcuritatem patiuntur, ſic curandi ſunt: accipies hirci iecur, et [206]ferro ſcabes: humor vero, qui ex ſciſſu-

Variae Lectiones

192 *Sane*, ſed B
193 *Vas*, vaſculum B
194 *Etiam — reformauit*, ſic B et *Aldus*, deeſt in A. Bonum vtique, in debilibus et a morbo ſurgentibus, remedium.
195 *Quum*, cum B
196 *Macerauerint*, maturauerint B
197 *Illo*, ſolo A
198 *Oculorum*, deeſt A
199 *Similiter*, ſimiliter *facit* B
200 *Chelidoniae; et* chelidoniae A
201 *Mel Atticum*, mellitoti A
202 *Aequa menſura*, ſic B et *Aldus*, *cum* aquae menſura A
203 *Obſcuritates; et* obſcuritates A
204 *Melli*, melle A
205 *Nyctalopes*, Nyctilopes A
206 *Ferro ſcabes*, ſcarificabitur A

ris emanauerit, oculis [207]diebus duodecim
infundendus eſt; et vitium [208]corrigetur.
Aut [209]id ipſum iecur in carbonibus [210]poni-
tur; [211n]quumque exſudauerit, [212]eodem hu-
more inunguendi [213]erunt. Hoc item iecur
coctum etiam inter cibos [214]accipiant come-
dendum. Et columbi ſanguis [215]ſimiliter in-
fuſus [216]oculis, iuuat: et fimi [217]aſinini [218]re-
27 centis ſuccus [219]proderit. Alboribus vero
oculorum, nitrum bene tritum cum oleo,
infundendum eſt; aut anethi ſemen, cum
aqua [220]tritum: et ſuccus cucumeris [221]dul-
cis. Et raphanorum ſuccus ſic medetur: et
[222]gutta ammoniaci [223]limpida cum aqua con-
trita. [224]Nam et lactanti ſuo mater, guttam

Variae Lectiones

207 *Diebus duodecim*, duodecies B

208 *Corrigetur*, corrigitur A, recorrigetur B

209 *Id ipſum*, hoc idem B

210 *Ponitur*, poſitum A

211n *Quumque exſudauerit*, exudet B, *cum*que exudauerit *Aldus*

212 *Eodem; de* eodem A

213 *Erunt*, ſunt A

214 *Accipiant*, accipiunt A

215 *Infuſus; ſimiliter* infuſus B

216 *Oculis*, oculos B

217 *Aſinini*, ſyllaba *ni* tantum, praemiſſo ſpatio vacuo, conſpicitur in B

218 *Recentis*, recens A

219 *Proderit; ita* proderit B

220 *Tritum*, tritum *ſimiliter* B

221 *Dulcis*, dulcis *ſic operatur* B

222 *Gutta*, def. A

223 *Limpida*, def. A

224 *Nam — permundauit*, Lectio editionis *Argentoratenſis*: "Nam et lactanti ſuo mater guttam ammoniaci *maſticando, et exhalando, albores oculi; ſimiliter* et albas maculas filii, ſanguinem femoris ſui *infundendo, ſaepius* permundauit".
Lectio editionis *Baſi-*

am-

ammoniaci maſticando, et exhalando, albores oculi; ſimiliter et, viui muris ſanguinem infundendo feliſue, albas maculas, ſaepius permundauit. Glaucos vero o- 28
culos [225]denigrare ſi volueris, ſic facies: [226]gallarum puluerem tenuiſſimum, cum aqua bene coctum, miſces: [227]ſimiliter, [228]et leporis [229]fel [230]mixtum melle, glaucos oculos [231]reuocat in naturam. Si hordeoli 29
in palpebris [232]naſcantur; hordei decoctione calida oculos fomentabis; et poſt, cera liquefacta, locum [233]tanges. Et, ſi muſcarum capitibus locum [234]confrices, hoc idem [235]facit. [236]Capillos vero contrarios ſic [237]na- 30

Variae Lectiones

leenſis: "Nam et lactanti ſuo mater guttam ammoniaci maſſando albos oculos *procurat*. (Huc vsque ex Cap. XIX, p. 39, lin. 8 ad 10) et *ex viui muris ſanguine* inungendo. *feliſue*, albas maculas permundauit". (Haec ex Cap. XII, p. 26, l. 6 ad 8.)

225 *Denigrare ſi*, ſi denigrare A

226 *Puluerem — miſces*, puluere tinges ſimul cum aqua bene trito B

227 *Similiter*, deeſt in A

228 *Et; vteris* et B

229 *Fel*, felle B

230 *Mixtum*, cum B

231 *Reuocat*, renouat A

232 *Naſcantur*, naſcentur B

233 *Tanges*, ſic B atque *Aldus*, tangis A

234 *Confrices*, confricas A

235 *Facit*, facies B

236 *Capillos*, intra hoc proximeque antecedens verbum, *facit:* inſertum legitur in edit. *Baſileenſi* atque *Aldina* gloſſema hoc: "praetermiſſum fuerat idem aliud. Erungium Campanum vnc. IV. guttam ammoniaci vnc. II. gummi vnc. I. aqua pluuiali trita ſupradicta commiſcebis, et teres vt collirium facias". Quod auctoritate ed.

ſci non permittes, ſi, his euulſis, loca ſanguine cimicis tangas. Et ſanguiſugarum combuſtarum cinis, locis adpoſitus, eodem modo [238]curabit. Et chamaeleontis herbae folia ſicca, trita in puluerem, et commixta ſanguine ranarum viridium, [239]poſt euulſionem pilorum, pro collyrio inunguimus:
31 [240]fel vulpis ſolum ſimiliter. Staphylomata vero, [241]hoc eſt, quum in modum vuae crepantis, prioris tunicae [242]tumor quidam erumpit, ſic curabis: alumen ſciſſum [243o]teri facies [244]diligenter, et adipes anſerinos [245p]admiſcebis; et vteris pro collyrio. Nam et melli commixti adipes, ſupradicta ſtaphylomata, [246]repriment diligenter. Et ſoli adipes, bene colati, [247]ſufficient.

Cap. XIII. *De narium morbis.*

1 Ozaenis et polypis vno eodemque modo [1]cura eſt adhibenda, [2]conſtringen-

Variae Lectiones

Argentoratenſis, carentis iſto, ex textu eiecimus.

237 *Naſci non permittes*, non naſci facies A

238 *Curabit*, curauit B[1]

239 *Poſt — pilorum*, poſt vnctionem capillorum A

240 *Fel — ſimiliter*, deeſt B

241 *Hoc eſt, quum*, quorum B

242 *Tumor*, humor B

243o *Teri*, ſerri *Aldus*.

244 *Diligenter*, deligenter A

245p *Admiſcebis*, ſic *Aldus*, admiſces A, admiſce B

246 *Repriment diligenter*, diligenter curant A

247 *Sufficient; ita* ſufficient B

C. XIII. 1 *Cura eſt*, eſt cura B

2 *Conſtringendo*, conſtringendus A

do

do [3]in primis, [4]detonſis [5]capillis, [6]rheuma-
tiſmum; [7]et, poſt raſuram, [8]emplaſtrum
[9]Dialtheon aut [10]Barbarum, [11]inducendo.
[12]Et de cochleis [13]hoc ſimile eſt adiutorium.
[14]Accipias cochleas minutas albas numero
ducentas; [15a]tritis immiſcebis myrrhae et
thuris maſculi vncias ſingulas [16]pro cata-
plasmate; raſo [17]capite, [18]impones, diebus
[19]nouem continuis permanſurum. Naribus 2
vero ſpecialiter ſic medeberis: ſuccum
[20b]nepitae frequenter [21]inferas; aut eiusdem
ſiccatae et contuſae puluerem, per [22]cannu-
lam exſufflato: aut [23]batrachii herbae ſuc-
cum cum melle commixtum. Et ſuccus ro-
ſarum, [24c]coctus vsque ad pinguedinem,
[25]item prodeſt. Sic [26]Irios Illyricae [27]et ſan-

Variae Lectiones

3 *Inprimis*, ſicut prius B
4 *Detonſis; eſt* detonſis A
5 *Capillis*, capitis B
6 *Rheumatiſmum*, reumatiſmus A
7 *Et*, def. A
8 *Emplaſtrum; vero* emplaſtrum A
9 *Dialtheon*, Diatheon A, Dialteon B
10 *Barbarum*, Barbaram B
11 *Inducendo*, def. A
12 *Et; nam* et B
13 *Simile; hoc* ſimile B
14 *Accipias*, ſic B et *Aldus*, accipis A
15a *Tritis immiſcebis*, intritas, admiſces A, tritas *Aldus*
16 *Pro; et* pro B
17 *Capite*, capiti A
18 *Impones*, def. A
19 *Nouem*, IX *continuis* B
20b *Nepitae*, nepitae *herbae, quam graeci calaminthen vocant* B: ex gloſſa forſan, quanquam et habeat *Aldus*. *Herbae* deeſt in ed. *Ald.*
21 *Inferas*, infunde A
22 *Cannulam exſufflato*, cannalem exufflato: A
23 *Batrachii*, barbatraciae B
24c *Coctus — pinguedinem*, contuſus cum pinguedine A, contuſus vsque ad pinguedinem *Aldus*
25 *Item*, ita B
26 *Irios*, iris B
27 *Et ſandarachae*, def. B

darachae[28] puluis, ex aequo cum melle [29] commixtus. [30] Sic gallarum et myrrhae puluis similiter, cum melle contritus, adhibetur.
3 Polypis itaque [31] eminentibus, aeris florem et [32] sinopida, ex aequo [33] combures, et ex eo puluere [34] sanabis loca. Et cornu ceruini combusti puluis cum sandaracha similiter [35] adspergendus est. Sic bryoniae [36] radices combustae, sic auripigmenti puluis cum
4 melle. Ego vero [37] saepissime sic e naribus polypos cecidisse probaui. Puluere ex [38] chalcite, [39] mysi, [40] aeris flore, aequa ponderatione confecto, [41] et locis adhibito per cannulam, sicut supra memoraui. Foetori vero narium succum hederae frequenter infunde, et draconteae succum cum melle similiter.

Cap. XIV. *De fluxu sanguinis narium.*

1 [1] Prius spatomela, in extremo [2] molli lana [3] obuoluta, glebas sanguinis e naribus

Variae Lectiones

28 *Puluis*, pulueres A
29 *Commixtus*, commixtos *adhibebis* A
30 *Sic — adhibetur*, haec omnia desunt in A. Glossema forsan.
31 *Eminentibus*, imminentibus B
32 *Sinopida*, synopidem A
33 *Combures*, comburis A
34 *Sanabis loca*, loca sanabis B
35 *Adspergendus*, spargendus A
36 *Radices*; *herbae* radices A
37 *Saepissime*, def. A
38 *Chalcite*, calcite A
39 *Mysi*, deest A
40 *Aeris flore*; *admixto* aeris flore A
41 *Et — similiter*, desunt omnia in A

C. XIV. 1 *Prius spatomela*, Primum instrato melle A
2 *Molli*; *baculo* molli A
3 *Obuoluta*, obuoluto A

pur-

[4]purgare nos conuenit: poſt, lana identidem
obturando, [5]procludere. Aliud. Linteolo
combuſto et infuſo, [6]aut in acri aceto, aut
in ſucco polygoni herbae; aut [7]cymae [8]por-
ri ſectiui, [9]aut arnogloſſi ſimiliter. [10]Si [11]ſan- 2
guinis fluentis moleſtia perſeuerauerit, ſine
mora phlebotomandus erit. [12]Item ſimi aſi-
nini combuſti [13]puluerem cum oleo roſeo
mixto, [14]collyrio facto, ſupponimus. [15]Eo-
dem modo etiam, [16]de ſiliquae mollibus fo-
liis contuſis facta ſimiliter collyria, pro-
fuerunt. Sic portulacae, ſic ſtrychni, ſic
terrae Alexandrinae, cum ſuccis ſupradictis,
puluis, ſaepe profuit. Caput [17]vero eorum
[18]ſucco lini ſeminis frigido fouendum eſt.
Circa frontem vero gypſum cum ouo, vel
[19]lutum figulorum ſimiliter mixtum, inlini-
re debemus. Sic aeris flos, [20]ſic myſios vel

Variae Lectiones

4 *Purgare; frequentius* purgare B

5 *Procludere*, perclaudere B

6 *Aut*, deeſt A

7 *Cymae*, cimae B

8 *Porri; vel* porri A

9 *Similiter; aut arnogloſſi* ſimiliter B

10 *Si; ſane* ſi B

11 *Perſeuerauerit; his adiutoriis contemtis ſanguinis fluentis moleſtia* perſeuerauerit B

12 *Item*, et A

13 *Puluerem*, puluere A

14 *Collyrio facto*, collyria facta A

15 *Eodem — etiam*, et A

16 *De*, defic. B

17 *Vero*, deeſt A

18 *Succo — fouendum*, ſeminibus frigida humectandum B

19 *Lutum*, luto A

20 *Sic — chalcitis*, def. A, ſtellula in textu adiecta, in margine vero his adſcriptis: "*Alias cum hoc habet*. Sic muſin vel cytin". *Myſin* et

chalcitis, ſic pini cortex [21]combuſtus, ſic [22]ſimus aſini, vt ſupra ſignificatum eſt, [23]o-
3 perabitur. Si [24]etiam, iſtis adhibitis, adhuc perſeuerauerit [25]fluxus; ignita cucurbita, ſi [26]de dextra nare manauerit, [27]dextrae parti praecordiorum, [28]admouenda eſt: ſi [29]e ſiniſtra, [30]ſiniſtrae: [31]ſin vero de [32]vtrisque, [33]et [34]vtrisque [35]igneas cucurbitas adplicabo.
4 Aliqui vero faſciolis lineis, naturam et teſtes eorum alligando, mollius conſtrinxerunt: ſi in feminis, [36]femora.

Cap. XV. *De labiis [1]crepantibus.*

1 Gallae tunſae puluerem, reſinae terebinthinae limpidae [2]admiſcebis, [3]et vt empla-

Variae Lectiones

chalcitidem haec denotare, quilibet facile perſpiciet.
21 *Combuſtus*, combuſto B
22 *Fimus*, ſic B et *Aldus*, fimi A
23 *Operabitur*, abeſt in A
24 *Etiam*, vero A
25 *Fluxus*, ſanguis illius terrae impatiens B
26 *De*, ex A
27 *Dextrae — praecordiorum*, dextro lateri A.
28 *Admouenda eſt*, eſt admouenda B
29 *E*, ex A
30 *Siniſtrae*, ſiniſtro lateri A
31 *Sin*, ſi B
32 *Vtrisque*, vtrisque *naribus* B
33 *Et*, deeſt in B
34 *Vtrisque*, vtrisque *viſceribus* B
35 *Igneas*, deeſt in B
36 *Femora*, femoralia A
37 Poſt vocabulum: *femora* (femoralia A) addit *Baſil.* "ligauere, in quibus phyſicis praeſens beneficium meruerunt". Quibus omnibus Ed. *Arg.* caret.

C. XV. 1 *Crepantibus*, crepitantibus A
2 *Admiſcebis*, àdmiſces A
3 *Et — vteris*, et vteris cum emplaſtro veteri A

ſtro

ſtro vteris: [4a]ſeu hyſopi ceroto, cum melle, aut adipibus caprarum, colatis tantummodo. Aliud. Sulfur viuum, [5]myrrham et thus maſculum, ex aequo ſucco herbae parietariae [6]commiſcebis, et ſic trochiſcos conficies; quos cum aqua reſolues [7]et [8]inlinies. [9]Aliud: [10]melle, terebinthina, [11]adipibus anſerinis, [12b]oleo roſeo, omnibus ex aequo mixtis, vteris. Si odor inſuauis oris 2
fuerit: poſca frigida os frequenter colluere oportet, et cimoliae [13]puluere, cum ſalibus [14]toſtis, ſimul mixtis et [15]tuſis, dentes et vicina loca fricare. Aliud. Hordeum, et [16]ſal, in linteolo collectum, [17]combures [18]aequis ponderibus, et [19]teres; [20]et vteris. [21]Sic pumicem et myrrham teres, et cum melle [22]commiſcebis. [23]Munda ſiligo, cum [24]iris Illyricae puluere, ſimiliter, commixta, ope-

Variae Lectiones

4a *Seu hyſopi ceroto*, aut hyſopo cerotum B, aut hyſopo ceroto *Aldus*
5 *Myrrham*, ſic B et *Aldus*, morum A
6 *Commiſcebis*, commiſces A
7 *Et*, def. B
8 *Inlinies*, linies A
9 *Aliud*, deeſt B
10 *Melle, terebinthina*, mel terebinthinum A
11 *Adipibus anſerinis*, adipem anſerinum A
12b *Oleo — vteris*, oleum roſeum, haec omnia ex aequo mixta teris A. Loco: *teris* vteris *Ald.*
13 *Puluere*, pulueribus A
14 *Toſtis*, toſtatis B
15 *Tuſis*, contuſis B
16 *Sal*, ſales B
17 *Combures*, comburis A
18 *Aequis ponderibus*, aequa ſub ponderatione B
19 *Teres*, teris A
20 *Et vteris*, abeſt in A
21 *Sic — teres*, deeſt A
22 *Commiſcebis*, commiſces A
23 *Munda ſiligo*, et mundas. Siligo A
24 *Iris*, def. in A

ra-

rabitur. [25]Aliquoties [26]haec etiam cum vino
3 melius commiſcentur. [27]Maſticare autem his [28]frequentius conueniet [29]arboris pini folia molliora, aut anethum, aut [30c]glycyrrhizam, aut herbam quae [31]ſonchora appellatur. [32]Sed et [33]ceruini cornu combuſti puluis, et foetorem oris, et dentium ſemper compeſcuit imbecillitatem.

Cap. XVI. *De dentium [1]cauſatione.*

1 Dolores dentium fimus aſini [2]ſiccus et tritus [3]pro dentifricio [4]compeſcit: mixtus quoque cum aceto, [5]ore diutius remoratus, aeque profuit. Et betarum ſuccus tepidus ſimiliter [6]operatus eſt: [7]decoctio cucumeris agreſtis [8]radicis, [9]ſimiliter. [10]Sic etiam glycyrrhizae in vino decoctio. Et [11]nitrum

Variae Lectiones

25 *Aliquoties*, aliquotiens B
26 *Haec*, def. A
27 *Maſticare*, maſſare B
28 *Frequentius*, ſic B et *Aldus*, deeſt in A
29 *Arboris; aut* arboris A
30c *Glycyrrhizam*, lyciridiam B, glicirrhizam A, glycyrrhizan *Aldus*
31 *Sonchora*, ſontia B. Omnis hic locus in mendo cubat.
32 *Sed*, nam B
33 *Ceruini — combuſti*, cornu ceruini combuſti A
C. XVI. 1 *Cauſatione*, curationibus A
2 *Siccus*, ſiccatus A
3 *Pro*, aut B
4 *Compeſcit*; *ſine dilatione* compeſcit A
5 *Ore — remoratus*, ori diutius remorando A
6 *Operatus eſt*, profuit A
7 *Decoctio cucumeris*; *et* decoctio *ex* cucumeris A
8 *Radicis*, radice A
9 *Similiter; in vino* ſimiliter A
10 *Sic — decoctio*, ſic B et *Aldus*, abeſt in A
11 *Nitrum — decoctae*, deſunt haec omnia in B

cum

cum oleo tritum, et decoctio rosarum in vino, vel rubi in aceto, et cypressorum fructus, tedae pingues in vino decoctae; sine cunctatione, dentibus relaxatis [12]atque
dolentibus, [13]profuerunt. Si omnes interea 2
doluerint, cedriam in ore [14]teneant; et continuo mitigantur. [15]Sin vero [16]malae [17]doluerint, [18]parietariae radicis succus in [19]balneo ore contineatur, et statim medetur: [20]aut, si [21]in aceto [22]eadem radix [23]coquatur, [24]et similiter adhibeatur. [25]Nam et pyrethri radix profuit, [26]masticata continuo. [27]Item, alcyonii radix, in carbonibus posita, [28]dentes [29]dolentes fumigando compescuit. [30]Et canis dens combustus, similiter profuit. Et, si aeris florem in oleo tritum dentibus admoueas, et lac asinae recens [31]tepidum; [32]vtrumque adiutorium constringit, et mitigat [33]continuo. [34]Cui forte putres cauer- 3

Variae Lectiones

12 *Atque*, et B
13 *Profuerunt*, profuit B
14 *Teneant*, teneat A
15 *Sin*, si B
16 *Malae*, molae B, dentes forsan molares.
17 *Doluerint*, dolent A
18 *Parietariae*; *herbae* paritariae A
19 *Balneo*, balneis B
20 *Aut*, et B
21 *In aceto*, deest A
22 *Eadem*, eiusdem A
23 *Coquatur*, coquitur A
24 *Et — adhibeatur*, def. A
25 *Nam et*, similiter et A
26 *Masticata*, massata B
27 *Item alcyonii*, et aizoi B
28 *Dentes*; *adhibita* dentes B
29 *Dolentes*, def. B
30 *Et canis*, Physicum. Canis A
31 *Tepidum*; *ac* tepidum A
32 *Vtrumque adiutorium*, def. A
33 *Continuo*, def. A
34 *Cui forte*, similiter quibus A

nae

nae obuenerint; melanthium [35]frictum, in aceto commixtum, [36]hisdem cauernis apponit. Et piper tritum, galbano et ſtorace commixtum, ſimiliter. Et ſi [37]ſolo puluere aluminis [38]ſciſſi easdem cauernas [39]adimpleas. Hoc et gallarum puluis, cum melle commixtus, facit. Si vero percuſſus [40]quidem dens vel [41a]mala fuerit, [42]reſolutum coralli puluerem adponito; et continuo con-
4 ſtringitur. Si longo vitio laborantes [43]ſpontaneos cadere volueris, pyrethri vel artemiſiae puluerem cum aceto [44]commiſcebis, et dentem circumlinies; et ſpontanei exſilient: aut ſucco tithymali cauernam [45]imple, et ſpontanei cadent: [46]aut [47]lacertum ſolum [48]exſeca et ſicca, et eius puluere dentem vel cauernam attinge; et continuo cadet. Poſt ſcarificationem, [49]coccus gnidius

Variae Lectiones

35 *Frictum*, elixum A. In ſequentibus verbis loco *in aceto commixtum* melius forſan legeretur: *et aceto.*
36 *Hisdem — ſimiliter*, abeſt ab A
37 *Solo*, ſoluto B
38 *Sciſſi*, abeſt a B, male quidem: dentes etenim alumen non bene ferunt.
39 *Adimpleas*, impleas A
40 *Quidem*, quondam B
41a *Mala*, mola A et B, reduximus *mala* ex *Aldo*
42 *Reſolutum*, reſoluta B
43 *Spontaneos — volueris*, ſpontanei cadere voluerint B: vtrumque mendoſe, vt ex ſeq. patebit.
44 *Commiſcebis*, commiſce B
45 *Imple*, adimple A
46 *Aut*, Phyſicum A
47 *Lacertum ſolum*, lacerta ſolanea B
48 *Exſeca — ſcarificationem*, deſunt haec omnia in B
49 *Coccus — tunſus*, et coccum gnidium tunſum B

tun-

tunſus [50]cum galbano, ſimiliter operatur. Et [51]apophlegmatiſmum hoc profuit, ſi ſta- 5
phyſagria ad [52]maſticandum detur; aut ſi cum pulegio miſceatur; aut cera cum gallarum puluere [53]contuſa. [54]Aut, [55]ſi allium, [56]vel myrti folia, [57b]in aceto viridia, coquantur, et in ore contineantur. Poſtea vero, [58]ne vſtio [59]conſequatur, oleum [60]roſeum tepidum [61]in ore contineant. Et origanum in oleo coque, et ex hoc dentes calefacito. Et ſacellus [62]calidus, impoſitus, [63]de ſalibus vel milio, [64]forinſecus adhibitus, [65]prodeſt. [66]Omnia haec calida, ſecundum *Hippocratis* praeceptum, dentibus [67]ſaepiſſime profuerunt. Nam et dentifricia haec, et ſaluti 6
et ornatui, [c]ſemper vitioſis dentibus profuere. Salibus, [d]melli commixtis, et combuſtis et contritis, quippiam myrrhae miſcendum eſt; et vtimur, vt moris eſt. Hoc

Variae Lectiones

50 *Cum*, in B
51 *Et — profuit*, nam et apophlegmatibus his ſaepiſſime profuit B
52 *Maſticandum*, maſſandum B
53 *Contuſa*, contuſarum A
54 *Aut*, et B
55 *Si allium*, ſalicis A
56 *Vel*, aut B
57b *In aceto viridia*, virida in aceto A, viridia in aceto *Aldus*
58 *Ne vſtio*, ſi nauſea A
59 *Conſequatur*, proſequatur B
60 *Roſeum tepidum*, tepidum roſeum A
61 *In ore*, def. B
62 *Calidus impoſitus*, impoſitus calidus B
63 *De*, def. B
64 *Forinſecus*, fronti B
65 *Prodeſt*, profuit B
66 *Omnia haec*, haec omnia B
67 *Saepiſſime*, def. A
c *Semper: et* ſemper *Ald.*
d *Melli*, ſic A et B, melle *Aldus*

et

et [68]masticis puluis [69]solius facit. Nam, et lanae succidae [70]combustae pulueri, tertiam partem salium [71]combustorum, commiscemus; et vtimur similiter. Post vero [72]vino, in quo [73]irin Illyricam decoxeris, [74]os colluere conueniet: et [75]tithymalus, in vino
7 [76]decoctus, multum proderit. Si ex hoc, bis per mensem, tepido, collueris dentes; facies, [77]candidos semper et sine vitio, per-
8 manere. Gingiuas vero [78]dolentes, cum [79]gargarismate ex aceto tepido, in quo herbae mercurialis [80]radicem decoxeris, sine mora mitigabis.

Cap. XVII. *De vitiis faucium [1]vel oris.*

1 Per initia, cum commoueri aliquid in faucibus senseris, generaliter omnibus ex decoctione [2]siccatarum rosarum, vel [3]dactylorum elixorum, aut lentis, aut cantabri, vel ceterarum stypticarum mediocriter spe-

Variae Lectiones

68 *Masticis*, maratri A
69 *Solius*, solus B
70 *Combustae*, deest B
71 *Combustorum*, sic B et *Aldus*, def. A
72 *Vino*, vinum A
73 *Irin*, irim A
74 *Os colluere*, cum puluere A
75 *Tithymalus*, titymalum B
76 *Decoctus*, decoctum B
77 e *Candidos* — *vitio*, eos semper sine vitio A, eos candidos, et semper sine vitio *Aldus*
78 *Dolentes*, def. A
79 *Gargarismate*, gargarismatium *adhibueris* B
80 *Radicem*, radices A

C. XVII. 1 *Vel*, et B
2 *Siccatarum rosarum*, rosarum siccarum B
3 *Dactylorum elixorum*, colatylorum, aut mixarum B

cie-

cierum, conuenit [4]vti tepido gargariſmatio; [5]cui etiam mellis quippiam deſpumati [6]admiſceamus: [7]aliquando ſane ſingulorum, aliquotiens commixtorum. Nam et lac ouil- 2
lum, vel caprinum, cum melle, [8]iuuat: ſimiliter [9]etiam [10]rhodomeli: ſimiliter diamoron; quod ſic conficere conſueuimus, vt ad duas partes ſucci mororum [11]vnam mellis [12]admiſceamus. Sic etiam [13]aliqui, [14]ex ſucco rubi et melle, veluti diamoron, confecerunt: alii etiam de cydoniorum [15]ſucco: [16]ſimiliter et de malo granato, ſed ſtyptico. Alii vero, eadem mala quaſſantes, in paſſo [17]coegerunt; [18]quae omnibus querelis faucium [a]prodeſſe putant. Haec omnia, [19]licet ſpecie diſſimilia eſſe videantur; virtus [20]attamen vna omnibus, [21]idemque beneficium. [22]Succos ptiſanae fre-

Variae Lectiones

4 *Vti — gargariſmatio*, tepidum gargariſma A
5 *Cui*, vt B
6 *Admiſceamus*, commiſcemus A
7 *Aliquando — commixtorum*, deſunt haec in A
8 *Iuuat; tepidum* iuuat A
9 *Etiam*, defic. A
10 *Rhodomeli*, rhodomel A
11 *Vnam*, vna A
12 *Admiſceamus*, adhibeatur A
13 *Aliqui*, aliquid A
14 *Ex*, de B
15 *Succo*, poſt hoc verbum addit: *eadem aſſerunt* A
16 *Similiter et*, Item A
17 *Coegerunt*, coxerunt et triuerunt B
18*a* *Quae — putant*, deſunt in B, *prodeſſe* eſt ex ed. *Aldina: prodere* habet A
19 *Licet — videantur*, ſupradicta non ſimili ſpecie eſſe poſſunt B
20 *Attamen*, tamen A
21 *Idemque*, idem eſt et B
22 *Succos — et*, ſane *frequenter* accipiant et A, ſuccos ptiſanae accipiant, et B

quenter accipiant; et [23]cibos,qui magis ſorberi
3 quam [24]maſticari, videantur. Si, his adhibitis, faucibus adhuc perſeuerauerit moleſtia, [25b]aut vlcerari partes attentent, quae etiam [26c]ſynanchen minetur: tunc nos fortioribus oportet occurrere [27]cataplaſmatibus; [28]ex hordei vel lini ſeminibus paregoricis, mixto [29]quidpiam nitro,vel ſalibus: quo, *Hippocratis* noſtri [30]praeceptis cuſtoditis, ſic [31]curemus, vt [32]ab interioribus euocare [33]ſolicitudines valeamus. Praeſtant interea cataplaſmatis [34]beneficia; etiam ſomenta chalaſtica, ex [35]ſeminibus ſupradictis et [36]hibiſco, confecta.
4 [37]Vlceratio vero, ſi faucibus apparuerit, ſic a nobis ſolicite curanda erit: fimus canum albus, tritus cum melle, et [38]tumores reprimit, et [39d]vlcera delicate permundat; et hirundinum combuſtarum cinis, cum melle [40]ſi-

Variae Lectiones

23 *Cibos; caeteros* cibos *ſimiles* B
24 *Maſticari*, maſſari B
25b *Aut — attentent*, ſic vt vulnerare partes attentet A, vlcerare *Ald.*
26c *Synanchen minetur*, ſynanchin A, ſynanchicos minentur *efficere* B, noſtra lectio eſt ex *Aldo*
27 *Cataplaſmatibus*, cataplaſmatibus *partibus e foris vel gutturi adhibitis* B et *Aldus*
28 *Ex*, deeſt in A
29 *Quidpiam*, aliquanto A
30 *Praeceptis cuſtoditis*, praecepta cuſtodientes B
31 *Curemus*, curando A
32 *Vt ab*, ab A
33 *Solicitudines*, ſolicitudiuibus B
34 *Beneficia*, beneficio A
35 *Seminibus*, ſimilibus A
36 *Hibiſco*, ſinapiſco B et *Ald.*
37 *Vlceratio*, ſic B et *Aldus*, vulneratio A
38 *Tumores*, tumorem A
39d *Vlcera delicate*, vulnera delicate A, vlcera *delicata* B
40 *Similiter*, deeſt B

mi-

militer [41]tritus, proderit. Aliud, omnibus 5
[42e]vlceribus, tumentibus et ſordidis, vtiliſſi-
mum [43]adiutorium, multorum veterum au-
ctoritate [44]probatum; hoc eſt, quod confici-
tur, [45]ſi thus maſculum, [46]irin Illyricam, her-
bam et [47]ariſtolochiae radicem, omnia aequis
ponderibus, [48]tundas, et melli miſceas, vel
melicrato: et ſine moleſtia [49]medetur, [50f]ali-
quotiens pinna molli liniendo, aliquotiens
per gargariſma. Item [51g]antheram, quae om- 6
nibus nota eſt, [52]irin Illyricam, [53]ſandaracham,
cyperum [54]vncias binas, [55]alumen ſciſſum,
myrrham, crocum, crocomagma [56]ſemuncias
ſingulas; in [57]vno omnia [58]contuſa et cribel-

Variae Lectiones

41 *Tritus*, deeſt A

42e *Vlceribus tumentibus*, vulneribus et tumentibus A, vlceribus et tumentibus *Aldus*

43 *Adiutorium* deeſt A

44 *Probatum; hoc eſt*, probatur hoc, A

45 *Si thus*, ſic thus A

46 *Irin*, irim B

47 *Ariſtolochiae radicem*, radices ariſtolochiae A

48 *Tundas — miſceas*, tunduntur et melli miſcentur A

49 *Medetur*, eduntur A

50f *Aliquotiens — gargariſma*, deſunt haec in A, aliquotiens p. m. l., aliquotiens per gargariſmatium B. Noſtra lectio ex *Aldo* eſt deſumta.

51g *Antheram*, Antherae A, Anthiram B, Atherae *Aldus*

52 *Irin Illyricam*, Irios Illyricae A

53 *Sandaracham; cyperum*, ſandaracae, cyperi A

54 *Vncias binas*, ana vnc. II B

55 *Alumen — crocomagma*, aluminis ſciſſi, myrrhae, croci, crocomagmatis A

56 *Semuncias*, ana ſemuncias B

57 *Vno*, ſic B et *Aldus*, vino A

58 *Contuſa*, tunſa A

lata [59]habebis; et, cum neceſſitas [60]coegerit, aut [61]puluere aut cum melle [62]commixtis,
7 vteris [63]liniendo. Nam, et [64]*Muſae* trochiſcus [65]vbique diffamatus, cum ſucco [66]roris Syriaci et melle, vel melicrato, adhibendus [67]eſt. Si vero vua [68]demiſſior fuerit, et, faucibus indignatis, [69]rheumatidiauerit; [70]gargariſmate, ex ſpeciebus ſtypticis confecto, tepido [71]*h*imminebimus; et ex dactylis, in aqua vel melicrato, decoctis, aut roſis ſiccis, aut vitium turionibus molliſſimis, aut ſorbis, aut meſpilis, vel certe gallis infuſis et de-
8 coctis, adhibebimus. [72]*i*Raucos vero ſic corriges: tragacanthum mundum ſub lingua te-

Variae Lectiones

59 *Habebis*, adhibebis A
60 *Coegerit*, congruerit B
61 *Puluere; cum* puluere A
62 *Commixtis vteris*, commiſces et vteris A
63 *Liniendo*, ſic B et *Aldus*, deeſt A
64 *Muſae*, muſa B
65 *Vbique diffamatus*, omnibus diffatus B
66 *Roris Syriaci*, roſſyriaci B
67 *Eſt*, eſt *nobis* B
68 *Demiſſior*, dimiſſior A
69 *Rheumatidiauerit*, reumatiſauerit A
70 *Gargariſmate*, gargariſmatio B
71*h* *Imminebimus — adhibebimus*, (monebis B, monebis *Aldus*, loco imminebimus) B cum *Aldo* exhibet: "vt ex aqua vel melicrato gargaridiet (mellicrato gargarizet *Ald.*), vbi dactyli decocti fuerint, aut ros Syriacum, aut vitium turiones molliſſimi, aut ſorba, aut meſpila, vel certe gallae aut ſimilia virtutibus caetera.
72*i* *Raucos — admiſcui*, ſic B et *Ald.*, def. A. Verba vltima : *ex aequo* omittit *Aldus*. Locus in mendo cubans. *Aut* enim legendum; crocus, myrrha; *aut* commiſce, tere; *aut* in interpunctione noſtra ſubintelligendum: *accipe*.

neant,

neant, et, quod emaduerit, glutiant. Oua vero recentia incocta frequenter accipiant; aut hac theriaca vtantur: crocum, thus masculum, myrrham et tragacanthum: ex aequo, cum passo, commiscentur et teruntur; vt pro eligmatio adhibeantur. Ego etiam succum glycyrrhizae, ex aequo, semper admiscui. In 9
tumore vero [73]posita, cum amplius [74]rheumatidiauerint, sales, [75]triti cum melle, [76]multum prosunt [77]adhibiti: et dactylorum ossa; et [78]nuces virides immaturas [79]comburas, et ex his puluerem [80]facias, et admisceas similiter aut modicum [81]mellis, aut melicrati, et alumen humidum: in vase [82]fictili [83]coques. Sic de puluere radicum caulium combustarum, sic etiam de anetho [84]similiter: et [85]postea puluere facto, vuam [k]siccas, et continuo [86]desiccatur. Si [87]inflatum os fuerit, quod 10
[88]Afatham appellamus, nimia vstione [89]accedente; rosam siccam cum melle tritam, locis

Variae Lectiones

73 *Posita*, positae A
74 *Rheumatidiauerint*, reumatizauerit A
75 *Triti; tritos*, B
76 *Multum prosunt*, desunt in B
77 *Adhibiti*, adhibeto B
78 *Nuces; si* nuces A
79 *Comburas*, cum myrrha B
80 *Facias*, sic B et *Aldus*, facies A
81 *Modicum mellis*, despumato melli aut melicrato B
82 *Fictili*, victili A
83 *Coques*, coquas A
84 *Similiter*, deest A
85 *Postea*, post eo B
k *Siccas*, siccabis *Aldus*
86 *Desiccatur*, desiccata A
87 *Inflatum os*, inflatio oris B
88 *Afatham*, cautam B, vtraque lectio mendosa.
89 *Accedente*, intercedente B

impone; et portulacam [90]ex melle similiter infundimus, et [91]manducandum damus: et oliuae folia viridia in vino [92]decoque, [93]quo tepido [94]os frequenter colluendum est. Nam [95]et auellana, cum despumato melle contrita, pro [96]electuario semper [97]adhibenda est, vt oris vstio [98]depurgetur.

Cap. XVIIII. *De [1]papulis minutis [2]vbique nascentibus, [3]quas Ionthus dicimus.*

1 [4]Ionthos appellatur, [5]qui in facie quam maxime, veluti [6]leuissimus tumor, [7]innascitur repentinus; [8]humorem, [9]aliquando pinguem, aliquando aquatiorem, [10]mittens, pruritus et [11]vlcerationes [12]procurat: [13]oxymeli, [14]ex [15]acri aceto et melle, aequis ponderibus,

Variae Lectiones

90 *Ex,* in A
91 *Manducandum,* massandum B
92 *Decoque,* decocta A
93 *Quo; ex* quo A
94 *Os,* def. B
95 *Et,* deest B
96 *Electuario,* electario B
97 *Adhibenda,* adhibendum B
98 *Depurgetur,* purgetur A

Cap. XVIII. 1 *Papulis minutis,* minutis papulis B
2 *Vbique; in facie et* vbique B
3 *Quas Ionthus dicimus,* deest A
4 *Ionthos appellatur,* deest A
5 *Qui,* quibus A
6 *Leuissimus,* breuissimus B
7 *Innascitur repentinus,* repente innascitur A
8 *Humorem; qui* humorem B
9 *Aliquando pinguem,* defic. B
10 *Mittens,* mittit B
11 *Vlcerationes,* sic B et *Aldus,* vulnerationes A
12 *Procurat,* procuramus A
13 *Oxymeli,* oxymelle A, *hic* oximeli B
14 *Ex,* sic B cum *Aldo,* et A
15 *Acri aceto,* et aceto acri A

con-

confecto, [16]et frequenti [17]perfricatione, [18]cu-
rantur. [19]Item amygdala amara, cum aceto
acri contrita, ſimiliter [20]operatur. Nam et
trochiſci, ex [21]hac confecti, et in aceto [22]ſo-
luti, medentur. Poſt vero etiam [23]ſaponato
lauare [24]linimento conueniet. Si vero, ve- 2
luti exanthemata, quas ſcabies dicimus, in fa-
cie vel genis, ex humorum [25]acredine, appa-
ruerint; [26]hederae agreſtis folia, [27]cum melle
contrita, pro [28]linimine adhibenda erunt: aut
certe allium, cum ſalibus tritum, mixto oleo
roſeo, ſimiliter adhibetur. Sic galbanum [29]o-
leo reſolutum. Sic [30]ſex vini et iris Illyrica,
vtraque contuſa et cum oleo roſeo com-
mixta, [31]medetur. Et cedria, [32]cum cera ae-
qua ponderatione commixta; et adipes anſe-
rini ſimiliter, cum reſina et oleo et melle,
operantur. Nitrum quoque cum porcinis
adipibus. Nam et myrrha, cum tripla pon-
deratione [33]allii, melli [34]mixta, continuo [35]id
[36]praeſtat. Et ſpuma argenti, cum foliis ru-

Variae Lectiones

16 *Et frequenti*, *et* deeſt in B atque *Aldo*
17 *Perfricatione*, confricatione A
18 *Curantur*, curatur B
19 *Item*, et B
20 *Operatur*, operantur A
21 *Hac*, hoc A
22 *Soluti*, reſoluti B
23 *Saponato*, ſubſcripto A
24 *Linimento*, linimenta B et *Aldus*
25 *Acredine*, acredine *vel plenitudine* A
26 *Hederae*, ederae B
27 *Cum*, ex A
28 *Linimine*, linimento A
29 *Oleo*, *cum* oleo A
30 *Fex*, feces A
31 *Medetur*, medebuntur A
32 *Cum cera*, cum *reſina et* caera A
33 *Allii melli*, albi mellis A
34 *Mixta*, mixta *et commixta* B
35 *Id*, abeſt in B
36 *Praeſtat*, praeſtatur B

tae [37]viridis et acri aceto [38]mixta, [39]ſimiliter
3 [40]ſcabies totius faciei [41]percurat. Si vero tumor [42]remanſerit poſt curationem, ſales foſſiles, triti cum aceto, [43]adhibentur; aut
4 taurinum gluten, cum ſinopide et aceto. Si impetigo ex hoc, faciem vel cetera membra, occupauerit; per initia triticum, in lamina [44]calenti ferri, ſuperimponito; et [45]ſucco, qui [46]emanauerit, adhuc tepido, [47]loca [48]pinna [49]perunguito frequentius. [50]Et myrrha ſimiliter [51]operatur. [52]Frequentius et gutta ammoniaca, cum aceto contrita, [53]perungue.

Variae Lectiones

37 *Viridis*, viridibus A
38 *Mixta*, commixta B
39 *Similiter*, deeſt A
40 *Scabies; papulas ſupraſcriptas et* ſcabies A
41 *Percurat*, percurauit B
42 *Remanſerit*, permanſerit A
43 *Adhibentur*, compeſcunt A
44 *Calenti; candentis* perperam in ed. *Arg.*, quis enim quaeſo candentem ferri laminam, partibus vt imponatur, ferre poſſet?
45 *Succo; veluti* ſuco B
46 *Qui emanauerit*, qui *ex hoc* emanauerit A
47 *Loca*, def. A
48 a *Pinna — frequentius*, penna perungito A, penna frequentius, perungito *Aldus*
49 *Pinna perunguito*, pinna perungues B
50 *Et; hoc* et B
51 *Operatur*, facit B
52 *Frequentius et gutta*, Aliud. Gutta B
53 *Perungue*, perungendo eſt A

Traiectio hic loci aliqualis occurrit. *Arg.* ed. nimirum exhibet contextum hoc modo: "Et myrrha ſimiliter operatur. Frequentius et gutta ammoniaca, cum aceto contrita perungenda eſt". *Baſileenſis vero*: "Frequentius. Aliud. Gutta ammoniaca cum aceto contrita perunge. Hoc et myrra ſimiliter facit". Aſt *Noſtra*: "Hoc et myrrha ſimiliter operatur. Frequentius et gutta ammoniaca, cum aceto contrita, perungue".

Sic [54]ſuccus menthae: [55]ſic thus maſculum. Sic [56]lapathum, contuſum cum ſalibus et [57]aceto. [58]Sic gluten taurinum in aceto reſolutum: [59]cui mannae thuris admiſcendus eſt puluis, et ſimiliter adhibendum. Aliud. Sulfur viuum, cum aceto et pice commiſce; et vtere. Si [60]papulae plures innatae [61]fuerint, 5
aceto tepido primo [62]foueto: poſtea nitro cum aqua [63]ſoluto. Item de ſupradictis linimentis. Si [64]autem longi temporis fuerint, aut [65]acres; [66]tunc plumbi raſuram, ſulfur viuum, gluten taurinum [67]in aceto viſcido coctum et ſolutum, [68]inunguamus. Aliud. [69]Li- 6
lii agreſtis lacryma [70]loca [71]perungue; aut [72]lapathi radicis corticem cum aceto conterimus, et [73]cataplaſma [74]adhibemus: ante ta-

Variae Lectiones

54 *Succus menthae*, gummi B
55 *Sic*, et B
56 *Lapathum contuſum*, apium contritum A
57 *Aceto*, aceto *reſolutum* B
58 *Sic — reſolutum*, non exſtat in B
59 *Cui — adhibendum*; *Arg.* habet: "cui manna et thus admiſcendum eſt, et puluis ſimiliter adhibendus". *Baſ.* "cui mannae thuris admiſcendus eſt, puluis et ſimiliter adhibendum".
60 *Papulae*, deeſt in B
61 *Fuerint*, ſint A
62 *Foueto*, fomenta B
63 *Soluto*, colluito A
64 *Autem*, aut B
65 *Acres*, agreſtis B
66 *Tunc*, abeſt in B
67 *In*, cum B
68 *Inunguamus*, vnguamus B
69 *Lilii — lacrima*, lilio agreſti, lachrymarum A
70 *Loca*, deeſt B
71 *Perungue*, perunguo B
72 *Lapathi*, lapathii A
73 *Cataplaſma*, cataplaſmata B
74 *Adhibemus*, adhibebimus B

men nitri puluere loca [75]defricando. Aliud. [76]Maluae agreſtis ſemen immaturum colliges, et ex hoc ſuccum elicies; quo, cum frequenter linieris, et [77]antiquas et [78]agreſtes impetigines curabis.
7 Aliqui, ex [79]diuerſiſſimis [80]ſpeciebus, trochiſcos, ad maiores [81]has cauſas, hoc modo [82]compoſuere: [83]alcyonii combuſti [84]ſemuncia, chamaeleontis nigrae [85]radicis vncia I, aſphodeli [86]radicis vncia I, [87]ſulfuris viui, [88]thuris maſculi, pyrethri, aphronitri [89]ana [90]ſemunciae ſingulae, [91]glutinis vnc. I; omnia cum aceto [92]coquantur: et
8 [93]operantur. Cum vero mundatae fuerint [94]percuratae, [95]tunc aſini adipibus loca per-

Variae Lectiones

75 *Defricando*, defricabo B
76 *Maluae*, mali B
77 *Antiquas*, antiquatas A
78 *Agreſtes — curabis*, agreſtes percurabis A
79 *Diuerſiſſimis*, diuerſis A
80 *Speciebus*, ſupraſcriptis componentes A. Species omnino ſunt diuerſiſſimae, nondum ſupraſcriptae. Lectioni hinc edit. B magis adhaereo: *componentes compoſuere*, odioſa tautologia.
81 *Curas*, has cauſas B
82 *Compoſuere*, confecerunt B
83 *Alcyonii combuſti*, alcyonium combuſtum B
84 *Semuncia*, ſemiuncia A ſemuncia I, B
85 *Radicis*, radices B
86 *Radicis*, radices B
87 *Sulfuris viui*, ſulfur viuum B
88 *Thuris — aphronitri*, thus maſculum, piretrum, aphronitrum B
89 *Ana*, manna B
90 *Semunciae*, ſenunciae, per errorem typographic. A, *Aldus* iſtum correxit.
91 *Glutinis*, gluten taurinum B
92 *Coquantur*, decoquantur *et fiunt* B
93 *Operantur*, ſic B cum *Aldo*, operamur A
94 *Percuratae; et* percuratae A
95 *Tunc*, deeſt B

un-

ungue: [96]ita maculis colorem [97]reſtitues naturalem. Haec omnia, quo fieri [98]poſſint, catholicis primo purgationibus[99]releuandi ſunt.

Cap. XIX. *De [1]vſtione [2]calidae vel ignis.*

Vſtiones antequam [3a]veſicas erigant, [4]mu- 1
riam oliuarum frequenter infunde; [5]aut
easdem oliuas ſalſas contritas, imponito. Et
lactucae, tritae cum ſalibus, pro cataplaſmate impoſitae, continuo curant. [6]Et fel tauri-
num cum aqua plurima infunditur. Aliud. 2
Alumine ſciſſo, cum aceto contrito, omnes vſtiones vnguo. Nam et thus maſculum, cum aqua tritum, ſimiliter operatur: et ſales, cum oleo roſeo triti, [7]inliniuntur; et betae elixae contritae [8]imponuntur: et pollines tritici, cum ouis crudis mixtis, ſuperimponuntur. Sic etiam hederae agreſtis folia, in vino
cocta, curant. Si vero, poſt easdem [9]vſtio- 3
nes, veſiculae [10]inquietarint; myrrham cum

Variae Lectiones

96 *Ita maculis*, ſic B cum *Aldo*, et poſt ſerenatas maculas A

97 *Reſtitues*, reſtituas A

98 *Poſſint*, poſſit A

99 *Releuandi ſunt*, *Baſ.* addit: *vel iuuandi:* ſcilicet aegri.

C. XIX. 1 *Vſtione*, vſtionibus B. *Sc.* aquae, vel ex aliis liquidis.

2 *Calidae*, ſic B cum *Aldo*, calida A

3a *Veſicas*, ſic Aldus, *fluidas veſicas* A, phlictidas, hoc eſt veſicas B

4 *Muriam*, murium A

5 *Aut*, ſic B cum *Aldo*, et A

6 *Et fel — vnguo*, deſunt in B

7 *Inliniuntur*, inlinenturB

8 *Imponuntur*, imponentur B

9 *Vſtiones*, ſic B cum *Aldo*, vnctiones A

10 *Inquietarint*, inquietatae B

vi-

vino tere, et [11]impone: aut calcis viuae pul-
uerem cum cerotario tempera, et [12]linteolo
linitum, [13]impone. Si [14]vero etiam [15]vlcera
4 [16]fecerint; [17]porros terito, et locis impone:
aut maluarum folia elixa, et cum oleo ſuper-
intrita, impones: aut lenticulae puluerem,
5 cum melle commixtum induces. [18]Nam et
[19]amurca, [20]diplangio cocta, et mixta cum
oleo, [21]vſtionem [22]curat. Et [23]murium ſimus,
et hircorum cornua; vtraque combuſta, cum
melle [24]eodem modo [25]adhibita. [26]Sic et [27b]co-
lumborum ſtercore combuſto, contrito, in
linteolo adhibito, omnes vlcerationes ex
vſtione venientes, [28]percurabimus. [29]Sic

Variae Lectiones

11 *Impone*, imponito A
12 *Linteolo; in* lintheolo A
13 *Impone*, impones B
14 *Vero*, deeſt in B
15 *Vlcera*, ſic B cum *Aldo*, vulnera A
16 *Fecerint* (*ſcil.* vſtiones), fuerint B
17 *Porros — induces*, fronti inlitum iuuat B
18 *Nam — adhibita*, haec omnia exſtant in *ed. Argentoratenſis* capite X, *de oculorum cauſis*, inter verba: *commixto* (ſect. 21 vltimo) et (ſ. 22 primo) *ſi*. Vide omnino, quae dedimus ad C. XII. *Var. Lect.* 163.
19 *Amurca*, murica A
20 *Diplangio cocta*, decocta A
21 *Vſtionem*, aduſtionem A
22 *Curat*, curat *et capillos reparat* A, deſunt in B
23 *Murium*, murum B
24 *Eodem; et* eodem A
25 *Adhibentur*, adhibita A
26 *Sic*, deeſt in B, aſteriſco eius in locum poſito.
27b *Columborum — venientes*, A legit: Columborum ſtercora combures, et in lintheolo linis, (lini *Ald.*) cum oleo contrita, (conteres *Ald.*) quibus omnes exuſtiones venientes
28 *Percurabimus*, procurabimus A
29 *Sic — adhibetur*, omnia haec, ad finem vsque capitis, deſic. A

etiam

etiam ſtercus ouium curat incenſa, ſimiliter cum cerotario mixtum. Et canis oſſa capitis incenſa, adſperſa, operantur. Sic cochlearum incenſarum cinis. Liquamine [c]ſuillo, 6
poſt vſtionem, frequenter loca vſta lauare conueniet. Et cancrorum fluminalium incenſorum cinis cum oleo curat. Sic et toſtae cucurbitae cinis cum oleo adhibetur. Et lenticulae ſemicoctae ex aqua, bene contritae, cataplaſma competentius adhibetur.

Cap. XX. *De carbunculis.*

[1]Generaliter his omnibus per initia [2]phle- 1
botomo ſubueniendum eſt. Specialiter vero locis [3]ſuperimponendum eſt cataplaſma de [4]arnogloſſa, [5]pane mundo, et lenticula cocta, [6]ex aqua. [7]Vlceribus vero [8]acriora et ca- 2
lidiora medicamenta ordinamus: vt [9a]*Andronici* trochiſcos, aut [10]*Polybii*: [11]qui [12b]ſoluti, cum dulci vino [13]et pingui, [14c]infuſo in mor-

Variae Lectiones

c *Suillo*, ſic *Aldus*, ſuino B

Cap. XX. 1 *Generaliter*, deeſt in B, ſtellula in locum eius ſubſtituta.

2 *Phlebotomo ſubueniendum eſt*, ſub * eſt B

3 *Superimponendum*, exprimit, adpoſita ſtellula, relictoque ſpatio: *ponendum* B

4 *Arnogloſſa*, arnogloſſo B

5 *Pane; cum* pane A

6 *Ex aqua*, deeſt in A

7 *Vlceribus*, ſic B cum *Aldo*, vulneribus A

8 *Acriora*, acria B

9a *Andronici trochiſcos*, ſic *Aldus*, Andronyci trociſcos A, Andronius trociſcus B

10 *Polybii*, polydionis B

11 *Qui*, deeſt in B

12b *Soluti*, ſollicitius A, ſollicitis *Ald.*

13 *Et*, aut A

14c *Infuſo — imponuntur*, infuſus et in mortario contuſus ſub cataplaſmate vulneri (vlceri *Ald.*) imponatur A. Sub confectione temperate infuſo in mortario ſub cataplaſmate imponuntur B

ta-

3 tario, ſub cataplaſmate, [15d]imponuntur. Si vero, [16]his adhibitis, [17e]vlceris radix occupauerit altiora; cauteres [18]admouendi eidem loco, ſi nullum [19]obſtiterit praeiudicium, aut loca vitalia periclitentur, quae ſunt in muſculis aut neruis [20f]attingentibus; [21]quae ignis [22]non poterunt ſuſtinere tormenta. [23]Qua de re frigido [24]rectius [25]cauterio [26]hoc vtimur, [27]quod [28]frequenter [29g]profuit: aquam, in [30]quam [31]calcem viuam [32]extinguimus, miſcemus feculae [33]et ſaponi, aequa

Variae Lectiones

15*d* *Imponuntur—ſi uero*, omnia, his verbis in ed. B et *Ald.* interpoſita, gloſſema redolentia, *ed. Arg.* auctoritate relegauimus ex textu: "Aliqui vero e noſtris, his (iis *Ald.*) probatis adiutoriis carbunculos curauerunt: mollium falſamentorum combuſtorum cinis adhibitus iuuat. Rutae viridis folia cum aceto, erui puluis cum vino tritus: ſtercus ouium tritum vlceri imponitur. Ficus ſiccae et in vino coctae et contritae imponuntur. Vt ex altitudine vocare (euocare *Ald.*) poſſint, nuces vetuſtae contritae imponuntur. Haec adhibita bene nouimus operata".

16 *His adhibitis; amice* his adhibitis B

17*e* *Vlceris*, ſic *Aldus*, vulneris A, vlceribus B

18 *Admouendi — loco*, admoueo eodem loco B

19 *Obſtiterit*, occurrerit B

20*f* *Attingentibus*, aut tenontibus B, deeſt in *Aldo*. Forſan: *aut tendinibus*.

21 *Quae*, neque A

22 *Non*, deſ. A

23 *Qua de re*, deſunt in B

24 *Rectius*, deſ. A

25 *Cauterio*, cautere B

26 *Hoc*, deeſt A

27 *Quod*, qui B

28 *Frequenter*, frequenter *a nobis adhibitus* B

29*g* *Profuit*, approbabimus A, approbauimus *Aldus*. *Baſ.* addit: "qui hoc modo fieri debet".

30 *Quam*, qua A

31 *Calcem viuam*, calcis viuae puluerem A

32 *Extinguimus*, tingimus B

33 *Et ſaponi*; *nitro* et ſaponi A

pon-

ponderatione: et [34]ex eo linimus loca, quae
comburi [35]mitius placet. [36]Super tamen, ca-
taplaſmate [37]contegenda ſunt, [38]quamdiu ſor-
des eius vlceris cadant, quae altius [39]inhae-
rebant. [40]Sunt et alia, quae [41]ex hoc velu- 4
ti clauos poſſint euellere; [42]vt [43]vuae paſſae
enucleatae, ſolae contritae: [44]aut ficus ſic-
cae, in vino decoctae, et contritae. Sic lu-
pini, in vino ſimiliter [45]cocti et purgati, te-
runtur et imponuntur. Sic ſtercora [46]co-
lumbarum cum melle contrita. Sic mentha
cum aqua contrita. Sic nitrum cum ruta
viridi et aceto tritum. Sic [47]rapa cum vua
paſſa et porcinis adipibus, admixta etiam
pice liquida. Omnibus, ſub aequa menſura 5
temperatis [48]et adhibitis, [49]velocius ſemper
loca periclitantia [50]liberata ſunt.

Variae Lectiones

34 *Ex eo*, deſunt in B
35 *Mitius*, def. A
36 *Super — cataplaſmate*, ſuper cataplaſmata A
37 *Contegenda*, loca tegenda A
38 *Quamdiu — cadant*, ſic B cum *Aldo*, donec illa cadant A
39 *Inhaerebant*, inhaerebunt B
40 *Sunt*, def. B et *Ald.*
41 *Ex—euellere*, ſic B cum *Aldo*, os carbunculi ſepeliant: videlicet A. Locus in mendo cubans.
42 *Vt*, def. A
43 *Vuae — contritae*, vua paſſa enucleata ſola contrita facere ſolet: B
44 *Aut ficus — contritae*, aut fici ſicci in vino decocti et triti B
45 *Cocti*, ſic B cum *Aldo*, deeſt A
46 *Columbarum*, columborum B
47 *Rapa*, ſapo B. et *Ald.*
48 *Et*, def. B
49 *Velocius*, vlcerum A
50 *Liberata*; *carbunculis* liberata B

Cap.

Cap. XXI. *De vulneribus variis casibus* [1]*inflictis.*

1 [2–3]Seu telo, seu morsu [4]canum [5]aliarumue ferarum, seu ex quolibet casu [6]neruo vulnerato, quos [7]*neurotrotos* appellamus; [8]inpactis vulneribus [9]omnibus, generaliter continuo hoc adhibendum erit, quod glutinare et curare [10]membra valeat [11]vulnerata.
2 Myrrhae puluerem adspergo, [12]quem permanere faciam sine aliquo humore: continuo [13]enim et glutinat et [14]colligat. Et rubus, elixa et trita, hoc facit. Hoc iris Illyrica tunsa, et [15]melli mixta, [16]atque in panno lineo imposita. Et aristolochiae puluis,

Variae Lectiones

Cap. XXI. 1 Inscriptio huius cap. editionis A retinetur in nostra; nisi quod, *inflictis*, loco *infixis*, ex B sit receptum. *Basil.* vero in frontispicio sequentia gerit verba: "De vulneribus inflictis corporibus, seu telo, seu morsu canum rabiosorum vel ferarum: seu ex quolibet casu neruo vulnerato, quos et neurotrotus appellamus".

2 *Seu — appellamus*, haec omnia, prout *n. i.* iam diximus, haud in initio capitis, sed in ipsa illius inscriptione, offenduntur in B

3 *Seu*, si A

4 *Canum*, canum *rabiosorum* B

5 *Aliarumue*, vel B

6 *Neruo*, sic B et *Aldus*, neutro A

7 *Neurotrotos*; neutrotos A, neurotrotus B

8 *Inpactis*, impactis B et *Aldus*. *Impactis* constituit initium huius capitis in ed. B

9 *Omnibus generaliter*, generaliter omnibus B

10 *Membra valeat*, valeat membra A

11 *Vulnerata — adspergo*, vulnerum puluerem adspergo B

12 *Quem permanere*, quo perare B

13 *Enim et*, etenim A

14 *Colligat*, colligit A

15 *Melli*, melle B

16 *Atque*, similiter B

cum

cum aqua [17]mixtus, hoc idem facit: [18]nam et ossa saepius [19]conligauit. Et [20]omphacium tritum cum vino sic curat, per [21]initium adhibitum. Sic [22]puluis thuris masculi. [23]Et myrrhae puluis cum vino et melle coctus et temperatus, continuo medetur. Sane sub 3
his adiutoriis, quae semper futuris obstant feruoribus, vtilis est, sub vno schemate, etiam [24]patientia vulnerati. A [25]lauacri vero, a foci, [26]a solis calore vel [27]aeris frigore, [28]a clamore, [29]vinolentia, vsu [30]veneris, iracundia, custodiantur: [31]ne, quod iam [32]aut collectum, aut glutinatum est, his occasionibus [33]resoluatur. Haec etiam [34]praetermit- 4
tere non debui, Amice, per omne corpus, recentibus vulneribus, frequenti adprobatione, [35]laudata. [36]Panis combusti puluerem

Variae Lectiones

17 *Mixtus*, mixta B
18 *Nam et*, idemque A
19 *Conligauit*, colligabit A
20 *Omphacium*, sic B cum *Aldo*, omphacinum A
21 *Initium*, initia A
22 *Puluis*, abest a B
23 *Et; nam* et B
24 *Patientia vulnerati*, fascia vulneratis B. Vtrumque bonum. Tranquillitas enim animi maximum vulneratorum adiutorium: fascia itidem. Vltimum vero *de fascia* per se iam notum: hinc nostram lectionem praetulimus.
25 *Lauacri*. lauacris B
26 *A*, vel B
27 *Aeris*; *ab* aeris B
28 *A*, def. B
29 *Vinolentia*, violentia B perperam. Vsus vini vulneratis maxime damnosus. Violentia incongruum hic loci est vocabulum, cum mox occurrat et *iracundia*.
30 *Veneris*, venereo A
31 *Ne*, necubi B
32 *Aut*, def. B
33 *Resoluatur*, soluatur A
34 *Praetermittere*; *requirenda* praetermittere B
35 *Laudata*, addit B *quae te adhibere suadeo.*
36 *Panis*; Allii igitur A

f vul-

vulneri adfperge. Sic etiam fcillam tritam [37]imponito, et fub vtrisque [38]adiutoriis, [39]aliquot continuis diebus, penitus [40]maneat [41]in quiete: quo continuo percurari poffit. Nam et [42]myrrha, et lanarum fuccidarum combuftarum cinis vulneri afperfus, fimiliter [43]operabitur. Item aliud. [44]Mali granati folia, cum melle [45]trita, mixto vino, imponito; [46]defuperque linteolum, infufum refina [47]terebinthina, fuperaddito. [48]Item lanis [49]operiatur, vino et oleo [50]diligentius infufis. [51]Aliud: fabae Syriacae radicem ficcam [52]tundis, cribellas; et [53]loco eius [54]puluerem [55]ad-

Variae Lectiones

37 *Imponito*, fuperimponito B

38 *Adiutoriis*, adiutoriis *iftis* B

39 *Aliquot*, quatuor B

40 *Maneat; vulnus* maneat B

41 *In quiete*, inquietatum A. Omnino vulnus maneat in quiete: ad aerem nimirum, vulneribus femper inimicum, arcendum, confolidationemque promouendam; nifi grauiora obftent fymptomata, v. g. dolor, haemorrhagia, putredo cet. Conf. *Magati de rara medicatione vulnerum*, doctiffimus liber aeque ac vtiliffimus; in quo omnia, e Veteribus praeprimis collecta, huc pertinentia, inuenies.

42 *Myrrha*, myrrhae A

43 *Operabitur*, operatur B

44 *Maligranati folia*, malogranata B fere vbique. Malogranati vel malogranata A

45 *Trita*, contrita B

46 *Defuperque*, defuper B

47 *Terebinthina; et* terebinthina A

48 *Item*, vt B

49 *Operiatur*, operiantur A

50 *Diligentius*, diligenter A

51 *Aliud; Item* aliud A

52 *Tundis, cribellas*, contunde et cribella B

53 *Loco*, loca A

54 *Puluerem*, puluere A

55 *Adfpergis*, afperge B

fper-

ſpergis. [56]Aliud. Oliuarum amurcam [57]co-
ques primum igne fortiori ad primam mun-
dationem; ſecundo et tertio, molli vapo-
re [58]parcius ferueat, quo pingueſcere poſſit.
Cum vero coagulauerit, [59]repones in vas
mundum; et, cum frigeſcere coeperit, [60]lin-
teolo infuſa, [61]loco percuſſo [62]imponimus.
Operabitur [63]vero fortius medicamentum,
ſi gallarum [64]puluerem admiſceamus. Aliqui
eandem amurcam cum eodem puluere co-
quunt, et [65]ita vtuntur. Alii vero ſulfuris
viui [66]et origani puluerem, aequa menſura,
vulneri adſpergunt. Qui vero ferro [67]altum 6
vulnus ſuſcipiunt, fel bouis vnciarum II, et
ficus nigrae [68]lacrymam [69]vnc. I, et [70]adipes
caprinos vnc. III, [71]in vnum commiſce, et
tempera; et hoc medicamento [72]curatur.
Aliud. Baccas lauri, cum reſina tunſas, lo-
cis imponimus. Glutinantia vero adiutoria 7
haec ſunt: reſinae [73]ſiccae puluis, capilli ho-

Variae Lectiones

56 *Aliud*; *Idem* aliud A
57 *Coques* — *fortiori*, coque primo igni fortiori B
58 *Parcius ferueat*, deſ. A
59 *Repones*, reponis A
60 *Linteolo*, lintheola A
61 *Loco*; *in* loco B
62 *Imponimus*, opponimus A
63 *Vero* — *gallarum*, fortius virtus, ſi medicamentis gallarum B
64 *Puluerem*, pulueres A
65 *Ita* — *vero*, deſunt in A
66 *Et origani*, cum origani B
67 *Altum*; *in* altum A
68 *Lacrymam*, lachrymum A
69 *Vnc. I*, ÷ II. A. Signum vnciae.
70 *Adipes caprinos*, adeps caprinus A
71 *In vnum* — *tempera*, in vinum commiſcetur et temperatur A
72 *Curatur*, curabimus B
73 *Siccae*, Syriae A

minum, aequa ponderatione, cum thure maſculo [74]combuſti, et cribellati. Sed cum puluerem adſpergere coeperis, [75]perunguendum eſt vulnus [76]picrae ſolutione. Particulam vtris vinarii[77]reſinamque ex aequo[78]combures, et vteris puluere [79]collecto: [80]qui et ſanguinis fluxus valeat prohibere. Et mandragorae [81]foliis, tritis cum vino et aqua, [82]altiores percuſſus [83]cataplasmabimus. Aliud.
8 Maligranati [84]dulcis grana, cocta in vino, [85]diligentius terimus, et in vicem cataplasmatis adhibemus adiutorium [86]probatum. [87]Sed et betarum ſurculos, exceptis ſoliis, elixos et tritos, imponimus, [88]ſimiliter profuturos.
9 Si canis [a]morſu [89]quis fuerit vulneratus; continuo ſpongia, aqua frigida infuſa, aut [90]oxymelite, imponenda eſt, quae

Variae Lectiones

74 *Combuſti*, tunſi A
75 *Perunguendum*, praeungendum A
76 *Picrae ſolutione*, pice ſolutiore B. Nec hanc lectionem reiicio, interim tamen verbo: *perunguendum* conuenit magis noſtra.
77 *Reſinamque*, et reſinam A
78 *Combures*, comburis A
79 *Collecto*, collitico B
80 *Qui et*, et qui B
81 *Foliis tritis*, folia trita A
82 *Altiores percuſſus*, def. A
83 *Cataplaſmabimus*, cataplaſmauimus B, addendo: "quae compendioſius percurarunt".
84 *Dulcis — cocta*, grana dulcia cocta B
85 *Diligentius*, diligenter A
86 *Probatum*, approbatum A
87 *Sed*, nam B
88 *Similiter*, ſimiliter *profuturos* B
a Morſu, morſui *Aldus*
89 *Quis fuerit*, fuerit quis B
90 *Oxymelite*, oxymellite A oxymeliti B

fre-

frequenter exhinc irriganda erit. Primo vero eiusdem vulnerati lotio vulnus, ſecundum Phyſicos, ſomentandum eſt. Et porri cum melle triti et impoliti, eodem modo medentur. Et lacryma arboris ficus continuo [91]ſi vnguas, hoc idem [92]praeſtat. Et ſpongiae rudis combuſtae cinis cum liquamine mixtus, [93]par beneſicium facit. [94]Aliud. Sales triti, [95]in linteolo ligati, [96]aceto in- 10
funduntur, et ex hoc vulnus tamdiu [97b]baptizandum eſt vel inſundendum, [98]quamdiu ſanguinem [99]eiiciat. Poſtea vero, [100]transactis primis diebus, quibus feruor obſeruari conſueuit, [101]cum ſanari coeperit; eruum tritum cum melle vulneri impone; aut lentis puluerem, cum melle deſpumato, ſimiliter. Quae vero in ſeruore fuerint, ſpuma argenti, cum melle trita et impoſita, continuo mitigat: praefomentanda ſunt interea vulnera aqua gelida. Etiam qui humanos morſus patiuntur, [102]adiutoriis ſupradictis,
[103]percurantur. Si vero, his accidentibus 11
vulneribus, etiam neruus [104]forte fuerit vul-

Variae Lectiones

91 *Si vnguas*, in vnctis B
92 *Praeſtat*, praeſtas A
93 *Optimum*, par B
94 *Aliud*, def. A
95 *In; ac* in A
96 *Aceto infunduntur*, in aceto conſunduntur B
97b *Baptizandum* apozimandum A, apoximandum *Aldus*
98 *Quamdiu* donec A
99 *Eiiciat*, eliciat A, *ex eodem vulnere ſanguinem* eiiciat B
100 *Transactis—conſueuit*, def. A
101 *Cum — coeperit*, def. B
102 *Adiutoriis; ſimilibus etenim* adiutoriis B
103 *Percurantur*, percurabuntur B
104 *Forte*, deeſt A

neratus, in quo graue periculum frequenter [105]euenit, cuiusque patefactio diutius cuſtodienda eſt, ad humoris ex vulnere venientis digeſtionem, [106]quo ex hoc impetus et dolores auerti poſſint; frequenter etiam ferro hanc [107]anaſtomoſin procurare debemus. Conuenit interea prae omnibus, [108]etiam his phlebotomum adhibere: conuenit etiam, eos
12 ventris purgatione [109]iuuari. Aquarum ſane calidarum fomenta fugienda ſunt, quae [110]putredines et [111]indignationes ſaepe [112]procurarunt: ſed oleo Sabinenſi, vel dulci tepido, aut certe vetuſto, frequenter vulnera ipſa [113]fouenda [114]erunt. Viride vero oleum vel
13 gremiale penitus vitandum eſt. [115]Vtimur tamen, hora poſt fomentationem olei calidi ſupradicti, ſola terebinthina reſina, linteolis infuſis et adpoſitis: vtilius, ſi terebinthinae, etiam euphorbii [116]quippiam pulueris admiſceamus. Feminis vero vel pueris, delicatiora

Variae Lectiones

105 Inter *euenit* et *cum* habet A: "cuiusque patefactio prius cuſtodienda eſt, ad humoris ex vulnere veniemus digeſtionem." B vero: "coctis eiusdem vulneris, patefacto prius, diutius cuſtodienda eſt ad humoris ex vulnere venientis digeſtionem."

106 *Quo*, cum B

107 *Anaſtomoſin*, anaſtomaſin A

108 *Etiam his*, his etiam B

109 *Iuuari*, iuuare A

110 *Putredines*, putredinis B

111 *Indignationes*, indignationis occaſiones B

112 *Procurarunt*, procurauerunt B

113 *Fouenda*, fomentanda A

114 *Erunt*, ſunt A

115 *Vtimur — poſt*, Vtimur tamen poſt A, hora tamen poſt B

116 *Quippiam pulueris*, puluerem quippiam B

cor-

corpora habentibus, etiam ſolius terebinthinae [117]ſufficiet beneficium. Ceteris vero, vt ſuperius comprehendi, terebinthina cum euphorbio, et oleo [118]miſcenda eſt: addenda [119]et cera propolis, addendum [120]ſagapenum, [121]addendum laſer; [122]etiam opopanacis adiuncti beneficium experti adteſtamur. [123]Ali- 14
ud, quod [124]in experimentis [125]neruorum [126]vulnerationi adhibemus: [127]viuae calcis puluerem, diebus canicularibus, ex aqua marina lauamus, quam [128]cuſtodiemus: huic medicamento mixturi euphorbium, ſulfur viuum, puluerem calcis lotae [129]diligenter, in vnciis ſingulis; [130]terebinthinam, ceram, picem, in vnciis tribus. Interea, per initia 15
[131]vulnerationis, cataplasmate tali vti nos

Variae Lectiones

117 *Sufficiet*, ſufficit B
118 *Miſcenda*, admiſcenda B
119 *Et*, etiam B
120 *Sagapenum*, ſagapinum B
121 *Addendum laſer*, addendum *etiam* laſer B
122 *Etiam — adteſtamur*, "addenda et opopanace: quibus coniunctis beneficium atteſtamur" A, "etiam opopanacis adiuncti *rite* beneficium experti *certius* adteſtamur" B
123 *Aliud; Item* aliud A
124 *In*, deeſt in B. *In experimentis*. Subintelligit absque dubio librum ſuum de *Phyſica Scientia*, huic operi, ſubiunctum.
125 *Neruorum; ad* neruorum A
126 *Vulnerationi*, vulnerationes A
127 *Viuae — puluerem*, iuuat. Calcis puluerem A
128 *Cuſtodiemus*, cuſtodiamus B
129 *Diligenter*, deligenter A
130 *Terebinthinam—tribus*, terebinthina, cera pice in vnciis ternis B
131 *Vulnerationis; ad virorum* vulneratlones A

conuenit, ex melle, aceto, oleo roſeo medice admixto, cum fabae pollinibus coctis, et temperatis. Poſt cataplasmatis vero beneficium, hoc eſt aptiſſimum adiutorium: euphorbium, cera, reſina, in ſingulis libris, oleum in duabus: ſed euphorbium cum aqua prius terimus, et, ſuperioribus ſolutis, vt moris eſt, admiſcemus. Superaddimus interea etiam [132]ſalis quippiam: vt os [133]patulum, [134]humoris noxii digeſtionibus, procuremus. Nam et [135]Melanchorus trochiſcus ſemper his vtiliſſimus fuit, cum aceto tritus,
16 et [136]liquido cerotario temperatus. Sunt etiam alia adiutoria, his cauſis aptiſſima, ſub vna virtute [137]varie compoſita: ſed, paucis magis et probatis, vti nos conueniet, [138]quorum [139]perſeuerantia effectum [140]facillimum [141]poterit [142]procurare.

Variae Lectiones

132 *Salis*, de ſalibus B
133 *Patulum*, patulam cuſtodientes B
134 *Humoris—procuremus*, humores noſſe cum digeſtionibus paremus. *Baſ.* Humoris noxii digeſtionibus procurare, eſt curare, vt humores noxii digerantur, diſflentur, atque egerantur.
135 *Melanchorus*, melanchlorus B
136 *Liquido*, aliquando cum A
137 *Varie*, variae A
138 *Quorum*, ſic B cum *Aldo*, quarum A
139 *Perſeuerantia*, perſeuerantiae A
140 *Facillimum*, faciliſſimum B
141 *Poterit*, potuerunt A
142 *Procurare*, curare B

Cap.

Cap. XXII. *De* [1]*vlceribus* [2]*ſponte naſcentibus.*

[3]VLcera varia, aut ex humorum acredine 1
vel plenitudine generantur, aut, prae-
euntibus [4]diuerſis ictibus, acquiruntur: quae,
imperitia medicorum frequenter, aut adiu-
toriorum inopia, procurata [5]vetuſtate, [6]chi-
ronia fiunt. Igitur cum [7]vlcera retinentia et 2
caua fuerint, ſic curanda vel replenda erunt:
mel et reſinam [8]terebinthinam, aequa pon-
deratione, in cacabo facies ſolui; item ad-
des butyri [9]tantundem; [10]et ex hoc, infuſis
linteolis, vteris. Aliud. Reſinae puluerem,
ceram et [11]adipem, [12]aequa ponderatione,
[13]commiſcebis; et ſimiliter adhibebis. Cum 3
[14]aequalia in ſuperficie fuerint, hoc [15]inſe-
quenti rectius vteris medicamento: ſpumae
argenti [16]vnc. VI, [17]cerae vnc. III, reſinae
vnc. II, olei vnc. [18]IX; conficies, vt moris
eſt, ad emplaſtri temperamentum, quo ci-

Variae Lectiones

Cap. XXII. 1 *Vlceribus*, vulneribus A
2 *Sponte*, ex ſe A
3 *Vlcera* vulnera A
4 *Diverſis*; *levibus vulneribus vel* diverſis B
5 *Vetuſtate*, vetuſta et A
6 *Chironia*, chronia B
7 *Ulcera retinentia*, vulnera recentia A. Vlcera retinentia, i.e. diutius durantia, vel ſordes retinentia.
8 *Terebinthinam* def. B
9 *Tantundem*, tantum B
10 *Et ex*, ex B
11 *Adipem*, adipes porcinos vel hirci B
12 *Aequa ponderatione*, deeſt in A
13 *Commiſcebis*, miſces A
14 *Aequalia*; *vero haec eadem vlcera* aequalia B
15 *Vteris*; *inſequenti rectius* vteris B
16 *Vnc. VI*, ÷ III A
17 *Cerae vnc. III*, deſ. A
18 *Vnc. IX*, vncias VIII B

4 catrices [19]vtilius valeas procurare. [20]Sin vero, tranſcendens [21]vlceris planiciem, plus excreuerit [22]caro corruptior; [23]Phrygium lapidem [24]tundes, et eius puluerem [25]adſperges. Aliud. Aeris purgamentum tunſum ſimiliter adhibendum eſt: [26]id aceto temperabis, hu-
5 more importuno permanente. Et dum vulnus a ſanitate prohibetur, hoc adiutorio [27]curandum eſt: plumbi purgamenta, [28]aeruginem, [29]vncias ſingulas, [30]aloes et calcis viuae, vncias binas: [31]tundes et cribellabis, et
6 [32]vlceri [33]adſperges. Si cicatricem [34]fieri volueris, hoc emplaſtrum facies: cerae vnc II, reſinae vnc. I, thuris et aeruginis vncias ſingulas, olei Cyprini vnc. VIII; conficies vt moris eſt, et [35]impones [36]emplaſtrum proba-

Variae Lectiones

19 *Vtilius*, vtiles B
20 *Sin*, ſi B
21 *Vlceris*, deeſt A
22 *Caro corruptior*, acrior eruptio A
23 *Phrygium*, diphrigem B
24 *Tundes*, tundis A
25 *Adſperges*, adſpergisA
26 *Id — adiutorio*, ſi cacoethum tentauerit cum humore importuno permanente, et ex diu hulcus a ſanitate prohibetur, hoc adiutorio B
27 *Curandum*, percurandum A
28 *Aeruginem*, eruginis A
29 *Vncias ſingulas*, in vnciis ſingulis B
30 *Aloes*, aloe A
31 *Tundes — cribellabis*, tundis et cribellas A
32 *Vlceri*, vulneri A
33 *Adſperges*, poſt hoc verbum occurrunt in B ante iam poſita nro 25, his verbis: *etiam ſolum aeris purgamentum tunſum ſimiliter adhibendum eſt.*
34 *Fieri*, ferri ſanare A
35 *Impones*, ſic B cum *Aldo*, imponis A
36 *Emplaſtrum probatiſſimum*, emplaſtro probatiſſimo B

tiſ-

tiſſimum. Si nimis antiqua [37]vlcera fuerint, [38]cerae in ſole liquefactae commiſcendus erit puluis floris aeraminis, vt ad temperamentum emplaſtri [39]perueniat; [40]et vtere: [41]neque frequenter [42]ſoluere, [43]ſed etiam faſciola cuſtodire, [44]debebis. [45]Item [46]chironiis vlceri- 8
bus, [47]hoc emplaſtrum approbabimus: [48]lapidis chalcitidis, [49]cerae [50]in vnciis ſingulis; aluminis ſciſſi [51]vncia I: his commixtis et temperatis, [52]vtendum eſt. Sunt et alia [53]vl- 9
cerum genera, quae [54]ſerpunt [55]ad loca vicina, [56]atque his adiutoriis percurantur: lenticula cocta [57]melle commixta, et folia caulium cum melle ſimiliter. Et coriandrum viride cum melle. His etiam [58]lini ſeminis ex

Variae Lectiones

37 *Vlcera*, vulnera A
38 *Cerae — liquefactae*, ceram in ſole liquefacies, et B
39 *Perueniat*, veniat B
40 *Et vteris*, vtere B
41 *Neque*, ne B
42 *Soluere*, ſoluas B
43 *Sed*, quod B
44 *Debebis*, debebit B
45 *Item*, Nam et B
46 *Chironiis vlceribus*; *Chronicis vel* chironiis vulneribus A
47 *Hoc — approbabimus*, def. B
48 *Lapidis chalcitidis*, chalcu B
49 *Cerae, vnciis*, cera in vnciis A
50 *In*, deeſt in B
51 *Vncia*, ſemuncia B
52 *Vtendum eſt*, vtimur A
53 *Vlcerum*, vulnerum A
54 *Quae — ſerpunt*, inter haec verba B exhibet: *Sui naturali morbo ſemper vti malefaciendo ſerpunt. Madefaciendo* ex coni. Infra enim quoque (ſect. 11) occurrit *madefactio.*
55 *Ad*, def. B
56 *Atque*, quae B
57 *Melle*, et melli A
58 *Lini — puluere*, ſic B cum *Aldo*, ex lini ſeminis puluerem A

pul-

puluere, [59]coƈto in vino et oleo, [60]cataplasma ſemper adhibui. Sic ex milii [61]polline [62]ſimiliter feci. Sic etiam hederae folia [63]in vino coxi, et cum melle trita [64]impoſui: foui etiam de eadem [65]decoƈtione [66]vlcera
10 frequenter. Si calloſitas emerſerit, in qua ſemper eſt tarditas [67]vlceribus ad ſanationem; aeris florem coƈtum terimus, et ex eo puluere [68]vlcera ſanabo; et tithymali lacrymam, [69]cum vino et melle mixtam, in vicem ca-
11 taplasmatis, [70]adhibebo. Si madefaƈtio permanſerit, his adhibitis, ſales tritos cum melle imponam, et [71]deſuper, [72]ficubus tritis incoƈtis, cataplasmabo. Et amygdala amara ſic curant, locis adhibita, [73]cum melle contrita. Sic porri, in vino coƈti, eodem modo curant. Sic erui puluis cum melle, et oliuarum viridia folia in vino coƈta, [74]trita adhibentur: ex quo vino prius [75]fomentari loca ſuadeo. Similiter [76]etiam ex aqua, in qua alumen ſciſſum, infundendum [77]erit.

Variae Lectiones

59 *Coƈto*, ſic B atque *Aldus*, coƈti A
60 *Cataplasma*, cataplasmata A
61 *Polline*, pollinibus A
62 *Similiter*, deeſt in A
63 *In vino*, def. B
64 *Impoſui*, ſuperimpoſui A
65 *Decoƈtione*, coƈtione B
66 *Vlcera*, vulnera A
67 *Vlceribus*, vulneribus A
68 *Vlcera*, vulnera A
69 *Cum vino*, vino B
70 *Adhibebo*, adhibeo A
71 *Deſuper*, ſuper B
72 *Ficubus — incoƈtis*, ficis tritis et incoƈtis A
73 *Cum; et* cum A
74 *Trita; et* trita A
75 *Fomentari — ſuadeo*, loca fomentari debent.
76 *Etiam — aqua*, ex aqua etiam A
77 *Eſt*, erit A

Cap.

Cap. XXIII. *De igne ſacro.*

[1]Huic multiformis eſt cura deligenda. Ali- 1
ter enim [2]febricitantibus emergens, cu-
ratur: aliter [3]cui febres [4]ſuperueniunt. Nam
et omnibus partibus corporum generaliter
[5]adiutoria adhiberi ſimilia poſſunt: excepto
tamen capite vel facie, quorum eſt quam-
maxime cauſa ſolicita. Vicinitatem enim ad- 2
petendo ignis [6]ille ſerpens, oris aliquando,
[7]vel linguae, aut gutturis partes facilius pul-
ſat, [8]et, veluti ſuperficiem [9]derelinquens,
[10]attentat interiora [11]moleſtius; in quibus
vitae periculum formidandum eſt. Nam et
Hippocrates hac eos ſententia [12]viſitat: *ignis
ſacer*, [13]*ſi interiora* [14]*petierit*, *moleſtum erit*:
ſi in cutibus [15]*perſeuerauerit*; *curari* [16]*poterit.*
Ergo, ſi cum febribus, et in ſupradictis par- 3
tibus apparuerit; intra tertium diem phlebo-

Variae Lectiones

Cap. XXIII. 1 *Huic — deligenda*, De igni ſacro tractandum eſt, cuius multiformis cura eſt et diligentia B
2 *Febricitantibus; in* febricitantibus A
3 *Cui; in eo* cui A
4 *Superueniunt*, ſuperueniunt *viſitatur* A
5 *Adiutoria — ſimilia*, adiutoria ſimiliter adhiberi B
6 *Ille*, def. B
7 *Vel*, aut B
8 *Et veluti; vel ſolicitat* et veluti B
9 *Derelinquens*, derelinquit B
10 *Attentat*, continuo inflat A
11 *Moleſtius*, moleſtare A
12 *Viſitat*, viſitauit B
13 *Si; ait*, ſi A
14 *Petierit*, appetiuerit A
15 *Perſeuerauerit*, perſeueret A
16 *Poterit*, poteſt B

to-

tomandi ſunt, et [17]purgandi; [18]a cibis [19]penitus [20]abſtinendo. [21]Sed tamen cataplasmata chalaſtica, et fomenta hic fugienda ſunt, ignis vim et dolores augentia: ſed, [22]lenibus linimentis, [23]euocatorie curandum, quae ſine grauedine [24]poſſint afferre [25]vtilitatem.
4 [26]Si phlebotomus ſane, vel cathartica, [27]certa

Variae Lectiones

17 *Purgandi*, cathartico depurgandi B
18 *A; et* a B
19 *Penitus abſtinendo*, abſtinendi B
20 *Abſtinendo*, poſt hoc vocabulum gloſſema ſequens in ed. *Argentor.* occurrit: *Si tamen virium non occurrerit foetoſa debilitatio.*
21 *Sed — augentia*,. *Arg.* Dabis adhuc cataplasmata calida, et *fomenta* humectantia: frigienda (fugienda) ſunt, ignem cauſaeque dolorem augentia: *Ald.* Dabis adhuc cataplasmata calida, et *fomenta* humectantia, fugienda ſunt, ignem cauſaeque dolorem augentia. *Baſ.* "Sed tamen cataplasmata chalaſtica et *fomentum* hic fugienda ſunt, ignis vim et dolores augentia". Huius editionis *Baſil.* lectionem ſequimur, praeterquam quod *fomenta* cum A et *Aldo* legimus.
22 *Lenibus linimentis*, leuibus lenimentis B
23 *Euocatorie curandum*, euocatoriis, et curantibus A
24 *Poſſint*, poſſunt A
25 *Vtilitatem*, remediumB
26 *Si; vngendi ſunt.* Si A
27 A verbo: *certa*, vltimo in ed. *Baſileenſi*, magnus reperitur hiatus ad C. vsque XXVII. Pars nimirum poſterior et quidem maior C. XXIII, vt et integra XXIV, XXV, XXVI capitula, editionem *Baſileenſem* penitus deficiunt. Quae igitur ſequuntur noſtra in editione, curſiuo (quem vocant) literarum charactere expreſſa; ea omnia ex *ed. Argentoratenſi* (qua cum *Aldina* ex aſſe congruit) ſola ſunt deprompta.

de

de causa praetermittenda sunt, clysteribus assiduis imminebo: quo competentibus et assiduis purgationibus ventris, quod phlebotomo negatum est, possimus compensare. Frigidi tactus et acres, vitandi sunt: infrigidatae enim partes facilius commouentur. Declinantibus febribus hoc trochisco vti consueui, omnibus tempori- 5
bus et locis aptissimo: spuma argenti, cerussa, sulfure viuo, croco, opio, sub aequo tunsis, et cribellatis, et cum passo, vel succis strychni temperato. Nam istorum euporistorum frequentium semper beneficia profuerunt. Butyrum cum strychni succo adhibetur; et acacia cum aceto, vel aqua; et spuma argenti cum succo porrorum, vel betarum; et gutta ammoniaci cum aqua; et cimolia cum alphita, et strychni succo; et oua recentia in aceto, cum oleo; et bulborum combustorum cinis, cum melle. Oleum Cyprinum cum melle mixtum: et cerussa cum aceto: et vasorum fictilium puluis cum aceto, et thus masculum cum cerussa: omnibus, aut singulis commixtis: aliquibus mixto pane, aliquibus ex aqua coctis, et contritis. Nam et folia in vino cocta, et contrita, imposita, saepe profuerunt igni sacro.
Si etiam post haec ignis ille sacer adhuc insanie- 7
rit, et ruboris solicitudo perseuerauerit; iam cataplasmatibus de seminibus cum melle coctis, imminendum erit. Adhibeo etiam locis scarificationem: adhibeo fomenta aptiora, et ex eisdem desuper cataplasmatibus frequenter requiro beneficium. Periculosum est etenim, causa permanente, adiutoria variare.

Cap. XXIV. De apum percuſſibus, vel ſcorpionum, ceterorumque ſerpentum.

1 *Apum percuſſus maluarum folia impoſita continuo curant: et ſiſami folia; vel ipſum tritum et appoſitum. Et lauri folia molliora, trita cum vino, potui data, ſaepe curauerunt.*
2 *Scorpionum vero percuſſus, ſales frixi et cum oleo contriti, loco appoſiti: et cinis, cum aceto mixtus et impoſitus, ſimiliter: et allium cum oleo tritum: et origanum cum aceto coctum calido ſaccello, continue medetur. Et porrum tritum impoſitum, et ſardinia trita, et folia oliuae trita cum ſalibus, et impoſita: et ſcilla cruda*
3 *trita imponitur, et ſtatim curat. Sed et his ſemper potionibus liberantur. Ariſtolochiam rotundam, gentianam, myrrham trogloditen, baccas lauri, omnia tunſa ex aequo, et cribellata: aut puluerem, cum vino et calida, identidem in tempore dabimus. Hoc etiam contra*
4 *ceteros ſerpentes vſi ſumus. Aliud. Piperis, et papaueris ſemiunciam vnam tundis, et cribellas: ex his cochleare cum aceto dabitur; et bacca lauri cum foliis rutae viridibus tunſa, cum vino aut aceto, ſemper datur: et irios Illyricae puluis cum vino calido ſimiliter. Quin et fraxini folia cum vino trita, bibenti dantur.*

Cap. XXX. De turpibus receptis, et latentibus.

1 *Tithymali maioris molles et virides ex acumine turiones tolles, et hos calidis cineribus ſubiicies: et poſtquam combuſti fuerint, proiectis ſordibus, in mortariolo contundis, et eorum pulueri alphitam ſimiliter immittis, et vino com-*

commixta, patefacto orificio, vulneri imponis; et continuo telum, aut aliud quod diu latuerit excludetur. Aliud. Aristolochiae puluis pate- 2
facto vulneri similiter imponendus est, et velocius exiliet. Sic etiam de dictamni foliis vel radicibus contusis, velocius fieri consueuit, secundum veterum testimonia. Et eusesami semen contusum vna cum calchanto, vulneri appositum, similiter operatur. Et lacerti caput contusum et impositum, secundum Physicos, similiter facit.
Si vero in fauces aliquid transiuerit, aquam et 3
oleum calidum contineant in ore, et spontaneum exibit sine mora. Sunt et alia, Physicorum beneficiis publicata, sed suo loco et tempore conscribentur.

Cap. XXVI. De testium indignatione.

Feruores testium, vel indignationes, cyminum 1
cum melle et oleo tritum, et appositum curat. Et semen lini frictum, et cum vino similiter, vice cataplasmatis, temperatum. Sic faba in 2
vino cocta, aut in melicrato cum melle trita, operatur. Sic ex coriandro, viridi cum faba in aqua cocto, et simul trito cum melle, cataplasmabimus. Sic etiam de hyoscyami foliis. Simi- 3
liter et vuam passam enucleatam, ex aequo cum nitro adhibemus. Et nasturtii puluerem cum lini semine ex aequo cataplasmabimus. Sic rutae et lauri folia viridia in vino cocta, cum alphitis profuerunt. Et cymini puluerem, mixto butyro et resina, et pampinos molles tritos cum alphitis, adhibemus.

Cap. XXVII. *De veretri, hoc est,* [1]*naturae* [2]*vitiis.*

1 Veretri dolores, fel taurinum cum nitro [3]contritum, curat: et butyrum cum terebinthina ex aequo [4]commixtum. [5]Similiter, ex lini ſeminis puluere et [6]myrrhae, ex aequo, reſinae quippiam [7]ſuperaddito, in aqua coctum cataplasma, [8]adhibuimus.
2 Quibus vero tumuerit, pampinorum folia [9]molliora triginta, thuris et [10]ceruſſae [11]ſemunciis ſingulis commixta, [12]pro cataplasmate imponimus; ante tamen ex aqua ma-
3 rina frigida fomentabis. Nam et teſtes [13]tumentes, cimolia, trita frequenter cum aqua, perungues: poſt vero myrti ſiccae [14]puluere
4 et myrrhae, ſimiliter adſpergendi ſunt. [15]Vlceribus vero in eodem [16]cole [17]natis [18]lepidos [19]Cypriae puluerem [20]confidenter adſpergo. Et aphronitri ſolius triti puluis eodem

Variae Lectiones

Cap. XXVII. 1 *Naturae; de* naturae A
2 *Vitiis*, cauſatione B
3 *Contritum*, abeſt a B
4 *Commixtum*, mixtum A
5 *Similiter ex*, ſimiliter. *Et* ex B
6 *Myrrhae*, ſic B cum *Aldo*, myrrha A
7 *Superaddito*, ſuperadditum A
8 *Adhibuimus*, impoſuimus A
9 *Molliora*, mollia trita B
10 *Ceruſſae*, cerufae A et B
11 *Semunciis ſingulis*, ſemunciaſ ſingulas B
12 *Pro — imponimus*, cataplasmabis B
13 *Tumentes*, ex hoc tantum fomentatos B
14 *Puluere*, pulueres A
15 *Vlceribus*, vulneribus A
16 *Cole*, caule B
17 *Natis*, def. A
18 *Lepidos*, lepidae B
19 *Cypriae*, cyprinae A
20 *Confidenter; ſatis* confidenter A

mo-

modo operatur. Et alumen ſciſſum contritum : ſimiliter et myrrha cum paſſo [21]trita. Si veluti carbunculus innatus fuerit. [22]lycium cum melle [23]tritum , ſubpono : frequen- 5
ter per diem [24]inſpergo mel tepidum. Fomentandum eſt interea ex [25]aqua de ſeminibus , [26]quae in aqua [27]coqui debent ; aut [28]myrti viridis, aut [29]lentiſci [30]foliis, aut [31]rubi, aut oliuae , aut [32]roſae ſiccae : cuius puluis , ſi poſt fomentum adſpergatur: continuo [33]operabitur. [34]Sic etiam de [35]herbis ſupradictis cataplasma imponendum eſt , cum melle [36]commixtis. Nam , et vini et mellis ſpecies , praetermittenda non eſt. Continentia [37]vero ciborum et ventris purgatio, frequen- 6
ter prouideri debet. [38]Quibus vero , ſub operimento cutis, veluti exochadium fuerit natum ; [39a]elaterii puluere tangendum erit. Aliqui [40]minimorum piſcium capita [41]trita impoſuerunt.

Variae Lectiones

21 *Trita*, trita *ſimiliter* B
22 *Lycium*, licium A
23 *Tritum*, contritum B
24 *Inſpergo — tepidum*, et ſpathomela tentante B
25 *Aqua — ſeminibus*, aqua: de ſtymmatibus B
26 *Quae*, def. B
27 *Coqui*, concoqui B
28 *Myrti*, myrtus B
29 *Lentiſci*, lentiſcus B
30 *Foliis*, def. B
31 *Rubi*, rubus B
32 *Roſae ſiccae*, ros ſyriacum B
33 *Operabitur*, curabitur A
34 *Sic — de*, deſuper vero B
35 *Herbis — imponendum*, ſic etiam de herbarum ſupradictarum cataplasmate innuendum A
36 *Commixtis*, commixto A
37 *Vero*, fieri B
38 *Quibus — natum*, deſunt in A
39a *Elaterii puluere*, eſflaterii *quoque* puluere A, elaterii q. p. *Aldus*
40 *Minimorum*, menidarum B
41 *Trita*, def. B

Cap. XXIIX. *De* [1]*Herniosis.*

1 Hernias [2a]infantum, frequentius emergentes, sic [3]curabimus. Resinam [4b]pituynam siccam, nitrum, cyminum, ex aequo cum melle [5]miscemus, et sub emplastri temperamento [6]imponimus; superaddita ligatura, quae contineat [7]medicamentum. Et vuam passam [8]pinguem purgantes in vnciis VI, [9]nitri vncia I, [10]cymini vnciis II, cum melle
2 contriuimus, et ita [11]vsi sumus. [12]Vitandi cursus et saltus, [13]et auster, ventris quoque conatus, et ciborum [14]nimia praesumtio.
3 [15]Aliud probatissimum: [16]caducum mali gra-

Variae Lectiones

Cap. XXIIX. 1 *Herniosis*, Herniosis *maiorum aliarumue aetatum* B

2a *Infantum; vero* infantium A, *vero* infantum *Aldus.*

3 *Curabimus*, curauimus B

4b *Pituynam*, pituinam A, pitiynam B et *Aldus.*

5 *Miscemus*, miscuimus B

6 *Imponimus*, imposuimus B

7 *Medicamentum*, medicamenta B

8 *Pinguem*, sic B et *Aldus*, deest in A

9 *Nitri*, nitrum B

10 *Cymini*, cyminum B

11 *Vsi*, vsu A

12 *Vitandi*, vitent hi B

13 *Et — conatus*, et alios impetuosos conatus B. Ventris conatus, i. e. conatus egerendi aluum, ope spiritus in pulmone retenti, compressionisque abdominis, herniosis omnino sunt vitandi; mox alias prolabentibus iterum ex abdomine contentis. Austrum quoque, relaxando fibras, resistentiam hinc decentem prolapsuris haud dando, similiter herniosis vitandum esse, abunde constat.

14 *Nimia praesumtio*, nimiam praesumtionem B

15 *Aliud*, def. B

16 *Caducum mali granati*, caduci malogranati A

na-

nati vncia I, gallarum [17]ſemuncia, aſphode-
li radicis vncia I, narciſſi radicis vncia I: haec
omnia [18]in vino coquenda [19]ſunt, et tunden-
da; et [20]malaxata in primo adhibenda. [21]Hoc
et hernias, perſeueranti ſub ligatura, etiam
veteres, percurauit: et hydrocelas, et ſar-
cocelas, et enterocelas ſimiliter. [22]Item *Ci-* 4
nopoli emplaſtri [23]expono maximum et pro-
batiſſimum remedium: ſpumae argenti vn-
ciae [24]VI, aceti vnciae XVIII, olei [25]vnciae
XII. [26]Spumam argenti [27]plane [28]combures,
et [29]ſupradicto aceto [30]reſtingues et teres di-
ligenter: omnia ſimul mixta coques, [31]agi-
tabis ſpatula [32]holoſidera, et ita vt [33]diacy-
lon coques, [34]ac in linteolo [35]adhibeto die-

Variae Lectiones

17 *Semuncia*, ſemiuncia A
18 *In vino*, def. B
19 *Sunt*, deeſt in A
20 *Malaxata—adhibenda*, malaxata in primo adhibenda ſunt A, malaxationes adhibendae ſunt B. Senſus planior *malaxata in primo* i. e. in principio, vel praeprimis, prae omnibus.
21 *Hoc — percurauit*, loco horum verborum mendoſe exhibet *Arg.* "Hoc herniarum perſeuerantiam intus ſub ligatura, etiam veterum percurabit."
22 *Item Cinopoli*, nam et emopoti B
23 *Expono*, expoſui B
24 *VI*, V B
25 *Olei*, olei *et opii* exhibet A, absque doſi notata.
26 *Spumam*, ſpuma A
27 *Plane*, pleniter A
28 *Combures*, comburis A
29 *Supradicto; de* ſupradicto B
30 *Reſtingues — teres*, reſtinguis, et teris A, reſtinges B
31 *Agitabis; et* agitabis B
32 *Holoſidera*, ſic B cum *Aldo; oloſidera* A
33 *Diacylon*, ſic B cum *Aldo*; *dactylon* A
34 *Et in*, ac in A, *in* deeſt B
35 *Adhibeto*, adhibendum A

bus continuis [36]V. [37]Hoc hydrocelas [38]et ſimiles collectiones ſine dilatione [39]curabit.
3 [40]Ramicem vero, quem appellant, ſic curabis: cicer in pultario mittes, cum oleo vetere et vino coques, vt molleat et matureſcat. Hoc teres, et ſolutum induces; et vteris. Prius tamen aqua frigida foue, vt teſtes reſiliant; et ita, vt ſupra diximus, vteris.

Cap. XXIX. [1]*De vmbilicis infantum eminentibus.*

1 Carnes cochlearum [2]teres, et his myrrhae puluerem [3]miſcebis, et, in linteolo inductum, impones [4]ſub faſcia; vt facilius [5]re-
2 primatur. Et [6]paſſum, cum acacia tritum et aqua ſimiliter temperatum, ſubponendum eſt.
3 Item [7]aliud: cochleas ex [8]arbore lauro col-

Variae Lectiones

36 *V*, V *imponis* A
37 *Hoc*, Nam B
38 *Et*, def. B
39 *Curabit*, curauit B. Poſt verbum *curauit* exhibet *Baſileenſis* ed. ſequentia: "et baccae cypreſſi tunſae cum axungia mixtae impoſitae ſimiliter profuerunt," gloſſam redolentia.
40 *Ramicem—vteris*, haec omnia deſunt in A. Integrum vero capitulum XXIX, horum loco, capiti XXIIX adnexum deprehenditur, vnicum tantum cum XXIIX conſtituens.

Cap. XXIX. 1 Inſcriptio haec integra, vna cum numero, capituli ordinem deſignante, deeſt in ed. *Argentoratenſi.*
2 *Teres*, teris A
3 *Miſcebis*, miſces A
4 *Sub*; *et* ſub B
5 *Reprimatur*, reprimat B
6 *Paſſum*, def. B: male.
7 *Aliud*, etiam A
8 *Arbore lauro*. arboribus lauri B

le-

lectas, comburimus, et tritas imponimus, vt vmbilicum in naturam propriam reuocemus.

Cap. XXX. *De diuersis vitiis in ano* [1]*nascentibus.*

Difficiles [2]et his locis causae euenire [3]consuerunt, [4]pro accidentium qualitate. Est enim loci natura delicatior, [5]quae ad omnes acerbos quam maxime contactus, facile commoueatur. Nascitur [6]in hoc saepissime indignatio vel feruor: fit rhagadium, fit condyloma, erumpunt [7a]haemorrhoides, nascuntur exochadia, fiunt [8]et syringae; frequenter etiam [9]intestini effusio, et cetera; quibus 1

Variae Lectiones

Cap. XXX. 1 *Nascentibus*, vltimo in inscriptione capitis vocabulo, haec adhuc verba in ed. A et *Aldina*, perperam sunt adnexa: *vel syringis, hoc est, fistulis*: inscriptionem enim capituli proxime subsequentis haec constituunt.

2 *Et*, in A

3 *Consuerunt*, consueuerunt A

4 *Pro accidentium*, praecedentium B

5 *Quae*, et qui A

6 *In*; ergo in A

7a *Haemorrhoides*, hemorrhoidae A, aemorroides B, haemorrhoidae *Aldus*.

8 *Et syringae*, etiam syringia B

9 *Intestini*, intestinorum A. Intestini melius: intestini nempe recti prolapsus. Intestinorum effusio interim tamen quoque accipi posset pro effusione excrementorum ex intestinis seu *diarrhoea*: forsan etiam indicantur haemorrhoides coecae, egressum intestinorum per tubercula ano circumposita, mentientes. Ast, per effusum intestinum, pro-

 nunc

[10]nunc omnibus ſuo ordine remedia deſigna-
2 bo. Quando [11]ergo indignatio vel feruor [12]loca tentauerit; pingues dactyli in paſſo vel melicrato infuſi, teruntur, ſuperaddito [13]quippiam [14]de oleo roſeo; e quibus factum cataplasma tepidum adhibemus: [15]ſuperimpoſita tamen ligatura, quae adiutorium continere [16]debet. Nam etiam de [17]muſteo ſimiliter faciendum eſt, ſed [18]quod piper non habuerit. Sic etiam de bulbis albis cum melle [19]tritis, [20]loca commota frequenter curata ſunt. Et [21]lycium Indicum, tritum cum cerotario, [22]ex oleo roſeo temperatum, adhibuimus; [23]cui ſaepiſſime ſulſuris viui quip-
3 piam triti [24]ſuperadiecimus. [25]Eſt et hoc genus adiutorii vtiliſſimum: ſpuma argenti et ceruſſa, [26]vnciae ſingulae, thus maſculum et crocum, [27]ſemunciae ſingulae: cum vino

Variae Lectiones

lapſum inteſtini deſignari hic loci, ultima capituli 31 verba abunde docent.

10 *Nunc*, deeſt in A. Verum haud bene: denotat enim tempus, ſeu *in praeſentiarum.*

11 *Ergo*, vero B

12 *Loca tentauerit*, locum attentauerit A

13 *Quippiam*, quopiam A

14 *De*, defic. B

15 *Superimpoſita*, ſuperaddita B

16 *Debet* debebit B

17 *Muſteo*, muſteis B

18 *Quod — habuerit*, qui piper non habuerint B

19 *Tritis*, contritis A

20 *Commota frequenter*, frequenter commota B

21 *Lycium — tritum*, licium inde contritum A

22 *Ex*; et ex A

23 *Cui*, et A

24 *Superadiecimus*, ſuperadiicimus A

25 *Eſt et*, deeſt B

26 *Vnciae ſingulae*, vnciis ſingulis A

27 *Semunciae ſingulae*, in ſemunciis ſingulis A

et

et oleo tritum et commixtum, adhibendum eſt. Et oui vitellum coctum, [28]tritum cum melle, et oleo [29]roſeo [30]commixtum, loca [31]indignantia ſatis iuuat. Sic butyrum cum medulla ceruina et [32]hyſopo, et thus maſculum: omnibus ex aequo [33]commixtis et tritis, oleo et vino [34]temperatis, curati ſunt frequenter. Huic medicamento etiam lycium Indicum admiſcendum eſt. Si 4
rhagadium factum fuerit, [35]hoc [36]medicamento [37]vti nos conueniet, [38]ex oleo roſeo, in plumbeo vaſe, et piſtillo ſimili, vsque in pinguedinem mellis, confecto. [39]Et caricarum pinguium combuſtarum cinis, vino tepido [40]praelauatus ac impoſitus, prodeſt. Sic roſae flos et [41]pompholix, ſimul trita, [42]adſpergitur ſimiliter. Et molybdaena cum foliis rutae viridibus teritur, et cum oleo myrteo [43]pinguius temperatur: et ſimiliter iuuat.

Variae Lectiones

28 *Tritum; et* tritum B
29 *Roſeo*, deeſt A
30 *Commixtum*, commixtum*que* A
31 *Indignantia ſatis*, ſatis indignatia B
32 *Hyſopo*, ſepum ceruinum A, hyſopo, cerotum e. t. m. B
33 *Commixtis — tritis*, tritis, immixtis A
34 *Temperatis; ſimiliter* temperatis A
35 *Hoc*, huic B
36 *Medicamento*, medicamento *priori* B
37 *Vti nos*, nos vti B
38 *Ex oleo — confecto*, Oleum roſeum ſolum, tritum in plumbeo vaſe, et ex piſtillo ſimili, vsque in pinguedinem A
39 *Et; nam* et B
40 *Praelauatus ac*, praelauantibus B
41 *Pompholix*, pompholiga B
42 *Adſpergitur ſimiliter*, ſimiliter ſpargitur A
43 *Pinguius*, pingui A

[44]Sic hyoſciami [45]foliorum puluis aſperſus ſimiliter loca curauit. Sic etiam linteorum combuſtorum cinis cum amylo, ex aequo, ſucco foliorum oliuae temperatur, [46b]vt ſubpingue fiat [47]linimentum. Quibus [48]vero condylomata ſiunt vel exochadia, hoc adhibendum eſt medicamentum: [49]cerae libra I, picis vnciae IIII, medullae ceruinae vnciae II, adipis taurini vnciae III, mellis vnciae IIII, vini vnciae III, guttae ammoniacae vncia I, thuris maſculi vnciae II, myrrhae vnciae V: ſicca cum vino teruntur et ſolutis calentibus [50]miſcentur. Aliud. Calcis viuae vnci-

Variae Lectiones

44 *Sic*, et B

45 *Foliorum puluis*, folia, ſic corii puluis A

46b *Vt*, ſic B et A, ac *Aldus*

47 *Linimentum*; *blandum* linimentum B

48 *Vero*, Def. A

49 *Cerae libra vna*, *picis vnciae IIII*, *medullae ceruinae* (vocabulum *ceruinae* defic. *Arg.*) *vnciae II*, *adipis taurini vnciae III*, *mellis vnciae IIII*, *vini vnciae III*, *guttae ammoniaci* (ammoniacae A) *vncia I*, *thuris maſculi vnciae II*, *myrrhae vnciae V*. *Sicca cum vino teruntur et ſolutis calentibus commiſcentur* A: cera libra I. pix vnc. VI. medulla ceruina vnc. II. adipes taurini vnc. VI. mel vnc. IIII. vinum vnc. IIII. gutta amoniaci vnc. I. tus maſculum vnc. II. myrra vnc. II. ſicca cum vino teruntur, et ſolutis calentibus miſcentur B

50 Inter verba *miſcentur* atque *aliud*, ſequentia, manifeſtum gloſſema redolentia, editioni B ſunt inſerta: "aliud puluer de expertis, quo frequenter iuuati ſunt homines, ita conficies, et vteris poſt vini veteris ſtyptici lauationem: maſticem, fimi hominis ſicci combuſti cineres, cucurbitae combuſtae

as III, nitri vncias II: vtraque teruntur, et cum [51]hominis vrina miſcentur; et ex eo [52]pingue facies linimentum. Quod, cum ſiccauerit, [53]identidem ſuperaddes: et, [54]hoc modo perſeuerando, facilius [55]conſumentur.
Exochadia ſpecialiter conſumnntnr, [56]ſi chal- 6
canthum teris, et eius puluerem, cum oleo dulci, molli vapore [57]coquis. et pinguefacto [58]loca frequenter tangantur. Nam et alumen [59]humectum, in vaſe nouo coctum [60]atque toſtum, puluerem facit: [61]hoc tacta exochadia ſpontanea [62]frequentius ceciderunt.
Haemorrhoidas [63]impatientius 7
erumpentes, ſic compeſcere vel temperare conſueuimus: butyrum, crocum, [64]ceruſſa, mel, ex aequo omnia commiſcenda [65]ſunt, et oui albore temperanda: et imponenda.

Variae Lectiones

cineres, piperis grana XI, aloen, alumen ſciſſum, etiam ſupradictas ſpecies aequis ponderibus vteris". Quae omnia omiſſa ſunt in A

51 *Hominis vrina*, aruina A

52 *Pingue* pinguius B

53 *Identidem, ſuperaddes*, idem B, ſuperaddis A

54 *Hoc*, eodem B

55 *Conſumentur — conſumuntur*; conſumentur exocadia A

56 *Si*, ſic A

57 *Coquis*, coques A

58 *Loca — tangantur*, frequenter loca tangantur B

59 *Humectum*, miſſum A

60 *Atque*, et B

61 *Hoc tacta*, quo adhibito B

62 *Frequenter*, frequentius A

63 *Impatientius*, vero A

64 *Ceruſſa*, ceruſam A, ceruſa B

65 *Sunt*, deeſt in B

Sic

Sic [66]arnogloſſa, trita çum [67]aceto. [68]Sic pulueres ceruſſae, cum aceto contritae. Fomentabis vero loca [69]ex aqua, vbi alumen ſciſſum tritum mitti facies, [70]aut aeris florem; [71]et coquatur in tertiam partem: [72]ex hoc
8 fouendi ſunt, ante linimentum. [73]Sed vt etiam in tempore [74]aliquando de phyſicis adiuuentur, in ea aqua coquendae ſunt ſpecies ſupradictae: [75]vnde aegrotus is, qui haemorrhoidas patitur, frequentius [76c]delauatur; et ad ſupradictas ſpecies, in [77]vncias ſe-
9 nas aquae ſextarios decem mittis. Si vero concluſas [78]ſolvere volueris, tapſiae ſuccum, [79]et abſinthii ſimiliter ex aequo conterimus, et loca contingimus, quae ſollemni digeſtione [80]fuerint impedita.

Variae Lectiones

66 *Arnogloſſa*, arnogloſſus B
67 *Aceto*, aceto *facit* A
68 *Sic — contritae*, ſic caeterae ſpecies virtute ſimili et ſtypticae, cum aceto contritae operabuntur B
69 *Ex aqua*, abeſt in B
70 *Aut*, et A
71 *Et coquatur*, excoques A
72 *Ex*; *et* ex A
73 *Sed*, nam B
74 *Aliquando*, aliquid B
75 *Vnde — haemorrhoidas*, vbi etiam his aeger ſe, cum aemorroidas pateretur B
76c *Delauatur*, elauatur A, delauaret B, eleuatur *Aldus*
77 *Vncias ſenas*, vnciis ſenis, B cum *Aldo*
78 *Soluere*, reſoluere A
79 *Abſinthii*, apii A
80 *Fuerint*, ſunt B

Cap.

Cap. XXXI. [1]*De Syringis.*

Lafer cum aceto [2]tritum imponendo, fre- 1
quenter vſi ſumus. Nam et Muſa tro-
chiſco, omnibus adprobato, in aqua, in
qua calcem viuam extinximus, reſoluto, im-
minuimus: et [3]profecimus. Qui trochiſcus
[4]hoc modo a nobis conficitur: [5]aluminis
ſciſſi vncias III, croci vncias II, chalcanthi
vncias III, caduci mali granati vncias II:
vino omnia [6]trita commiſcemus, vt trochi-
ſcos faciamus. Etiam hic puluis [7]experi- 2
mentum [8]ſaepe dedit, [9]omnes ſyringas et
expurgandi et glutinandi; qui iſta ratione
conficitur: [10]Iris Illyricae vncias V, erui
vncias III, mannae thuris vncias III, lepi-

Variae Lectiones

Cap. XXXI. 1 Inſcriptio Ed. Baſileenſis: *De ſyringis, quas hoc modo frequentius curas*, deficit *Argentoratenſem*. In qua hoc XXXI caput praecedenti trigeſimo annexum eſt ita, vt cum illo vnicum tantummodo conſtituat.

2 *Tritum*, contritum A

3 *Profecimus*, perfecimus B

4 *Hoc nobis*, a nobis hoc modo B

5 *Aluminis—mali granati*, omnia in caſu primo exhibet B, omiſſis aloë atque cruco. *Aloë et croci* addit A, inter *aluminis ſciſſi* vnc. III, *atque crocomagna*. *Croci* nos recepimus, omittendo *crocomagna*.

6 *Trita commiſcemus*, contrita commiſcuimus B

7 *Experimentum: nobis* experimentum A

8 *Saepe*, abeſt in A

9 *Omnes — conficitur*, ad omnes Syringitas, qui aequali ponderatione conficitur B

10 *Iris — vncias III*, Iris Illyricae, erui vnc. II*s*. manna thuris vnc. II*s*. lepidos chalcu vnc. II*s*. B

dos

dos [11]chalcu vncias III, ariſtolochiae [12]longae vncias [13]II*s*: omnia tunduntur et cribellantur, et [14]fit vtilis puluis, cui nomen eſt [15]*Acopali:* [16]qui miſcetur eodem modo ad linimentum, [17]quo Muſa trochiſcus ſupradictus.
3 Quibus vero inteſtinum exierit, mori [18]ſilueſtris [19]fomentatio adhiberi debet: et poſt, acacia trita cum aceto, [20]linimentum: et *[*]cyclamini* ſuccus, cum melle ex aequo [21]mixtus et coctus, vsque in pinguedinem.
4 Aliud: [22]puluis ellebori albi, qui cum aceto coctus eſt, admixto cerotario ex oleo roſeo, ſatis iuuat. Et [23]hyoſciamus, in aceto tritus et ſimiliter adhibitus, inteſtinum effuſum ſimiliter [24]reprimit.

Variae Lectiones

11 *Chalcu*, calcis A
12 *Longae*, deeſt in A
13 *Vncias* IIs, IIIs B
14 *Fit vtilis*, fictilis A
15 *Acopali*, cephalicu, B cum *Aldo*: vtrumque mendoſum.
16 *Qui miſcetur*, commiſcetur A
17 *Quo Muſa*, quemadmodum Muſa A, quo *etiam* Muſa B
18 *Silueſtris*, viſcidioris B
19 *Fomentatio; dolori* fomentatio A
20 *Linimentum*, linimentum *facit* A
21 *Mixtus*, commixtus B
* *Cyclamini*, ſic omnes tres editiones: *cyclaminis* loco.
22 *Puluis* — *cerotario*, Ellebori albi genus aliqui cum aceto coxerunt, nam et puluis mixtus cerotario B
23 *Hyoſcyamus adhibitus*, hyoſcyamum in aceto tritum et ſimiliter adhibitum B
24 *Reprimit*, reprimet B

Cap. XXXII. *De* [1]*pernionibus.*

Pernionibus [2]cum pruritu, aquae marinae 1
fotus, ſatis prodeſt. Similiter etiam, ſi
vino calido ſtiptico foueantur. [3]Sic etiam
decoctione betarum: [4]ſic aqua, vbi alumen
ſciſſum infuderis. Poſt quod fomentum, ce-
ra liquefacta [5]loca linire conueniet. Nam 2
et [6]ex aluminis puluere, cum hordei farina
et vino, cataplasma adhibendum eſt. Sic,
cerae et picis [7]reſolutarum ſola vnctione,
[8]curati ſunt. Et gluten, [9]ſolutum in aqua,
profuit liniendo. Sic oliuarum viridia ſolia
[10]trita, pro cataplasmate adhibita, profue-
runt. Sic gallae cum aceto contritae, ſic
vini feces impoſitae [11]curauere. Quibus ve- 3
ro iam veſicauerint, raphanos [12]tundes, et
ex eorum ſucco [13]bene proderunt linimenta.
Et lenticulae coctae et tritae cataplasma,
proderit. Et [14]caduca mali granati, in [15]ca-
lidis cineribus [16]tepefacta, conuenerunt. Sic
etiam ſcilla cocta, [17]ſimiliter [18]trita, [19]con-

Variae Lectiones

Cap. XXXII. 1 *Pernionibus,* pernionibus *prurientibus* B
2 *Cum pruritu; quae* cum pruritu *ſunt* A
3 *Sic — decoctione*, ſic ſi etiam decoctiones A
4 *Sic aqua; vbi* quibus A
5 *Loca — conueniet,* linire conuenit A
6 *Ex,* deeſt in B
7 *Reſolutarum,* reſolutae A
8 *Curati,* curatae A
9 *Solutum,* ſolum B
10 *Trita pro;* def. A
11 *Curauere,* curauerunt A
12 *Tundes,* tundis B
13 *Bene,* pinnae B
14 *Caduca,* caduci B
15 *Calidis,* caldis B
16 *Tepefacta—conuenerunt,* tepefacti et triti adhibiti conuenerint B
17 *Similiter,* adhibita B
18 *Trita,* contrita A
19 *Continuo,* deeſt in A

ti-

4 tinuo profuit. Quibus vero [20a]crepuerint et [21]vlcerati fuerint; his ſpuma argenti trita, mixto adipe porcino, pro emplaſtro adponi debet. Sic adipes anſerini, cum cera et oleo, [22]tepidi adhibendi ſunt. Et cochlea cum teſta combuſta, et trita, et in puluerem redacta, ſi aſpergatur, continuo medetur. [23]Eruum in vino coctum, [24b]contritum cum cerotario, ſimiliter curat.

Cap. XXXIII. *De rhagadiis pedum vel digitorum.*

1 Omnes crepidines in calcaneis pix liquida [1]illinita percurat. Et ſpuma argenti cum ceruſſa, et alumen ſciſſum, ex aequo contuſum et vino mixtum, medebitur ſimiliter.
2 Quibus vero [2]claui inhaerentes moleſtiam fecerint; ferro ſubtili loca ante [3]purganda ſunt, et melantherium, cum lotio pueri tritum, apponendum. Et gutta ammoniaci, cum aceto trita, ſimiliter adhibetur. Et myſi et ariſtolochia, ex aequo contuſa, cum melle adhiberi debet. Hoc et raſura cucurbitae trita [4]facit.

Variae Lectiones

20a *Crepuerint*, increpuerunt A, increpuerint *Ald.*
21 *Vlcerati*, vulnerati A
22 *Tepidi*, tepido B
23 *Eruum; Et* eruum B
24b *Contritum — curat*, et caerotario ſimiliter curat contritum A, cum cerotario *Aldus*

Cap. XXXIII. 1 *Illinita*, linita B
2 *Claui*, pilt A, pili *Aldus*
3 *Purganda—cum*, purgando, adhibetur et myſeos et ariſtolochium ex aequo contuſum: cum B
4 *Facit*, faciet A

Cap.

Cap. XXXIIII. *De Paronychiis.*

[1]Paronychia in initiis lana ex aqua infuſa 1
impoſita [2]curat, [3]eaque frigidiore
frequentius irriganda erunt. His etiam al-
phita cum aqua trita adhibenda [4]erit. Sic et
thuris maſculi puluis cum melle mixtus me-
debitur. Sic etiam [5]gallarum. [6]Sic auri-
pigmenti. Si ſaniem ſane collegerit, lo- 2
cum pungis: ad eius [7]vero digeſtionem. et
lenticulam coctam cum melle contritam,
[8]imponis. Et myrti folia viridia trita ſimi-
liter cum melle adhibentur. Sic etiam ro-
ſarum.[9]ſic eliuae folia ſimiliter. Sic [10]cedriae
puluis aſperſus curat: ſic erui, [11]ſic thuris
maſculi. Quibus vero etiam vngues [12]quaſſi 3
fuerint; foliis myrti viridibus, vel mali gra-
nati tunſis, cataplasmandi [13]erunt. Quibus 4
[14]autem forte [15]aliqua loca nigreſcunt; fa-
rina tritici, cum pice [16a].oluta mixta, cu-

Variae Lectiones

Cap. XXXIIII. 1 *Paronychia*, paronychiae A
2 *Curat*, curantur A
3 *Eaque — frequentius*, quae frigidiori aqua frequentius B
4 *Erit*, ſunt B
5 *Gallarum; et* gallarum B
6 *Sic auripigmenti*, def. A, B exhibet: "ſic auripigmenti, qui niſi percurauerit non exiliet".
7 *Vero*, def. B
8 *Imponis*, ſuperimponis A
9 *Sic*; *et* ſic A
10 *Cedriae*, cadmiae A
11 *Sic*, ſic *etiam* A
12 *Quaſſi fuerint*, paſſauerint B et *Aldus*
13 *Erunt*, ſunt B
14 *Autem*, ſane B
15 *Aliqua loca*, aliquo ictu B
16a *Soluta mixta*, folia admixta A, ſoluta admixta *Aldus*

rantur. Et [17]ſulfur viuum ſimiliter, et naſturtium cum melle mixtum, imponitur. Et cera ſola liquefacta, ſuperimpoſita, [18]medebitur. Sed his omnibus adhibitis diutius perſeuerandum eſt: calefacti [19]etenim perſeuerantia adiutorii vngues melius gubernantur.
5 tur. [20]Scabioſos, veluti elephantioſos, ſi quis forte vngues habuerit, vini ſex ſicca [21]trita, et cum cerotario impoſita, curat: et ſicus [22]ſicca, purgata et tunſa, ſuperimpoſita. Aeque medetur et lapathi agreſtis radix, in aceto cocta et contrita. Et ſulfur viuum cum ſandaracha, ex aequo tritum et aſperſum, continuo curat. [23]Et nuclei pini pur-
6 gati et triti impoſiti, vngues mutant. Poſt quorum caſum, vt meliores exeant, adipes hircorum cum lacte aſinae triti, imponuntur. [24]Interea, ſub his omnibus adiutoriis, vngues [25]ipſi primo [26]pice liquefacta vngui [27]debent: quos, [28]et ſuperiori medica-

Variae Lectiones

17 *Sulfur — imponitur*, ſulphur viuum hoc cum porcino adipe tunſum et commixtum praeſtat, ne ipſi vngues exiliant. Et lini ſeminis puluis. Simul etiam et aſturacus (in margine: *alias aſter atticus*) cum melle commixtus imponitur A
18 *Medebitur*, def. A
19 *Etenim*, enim B
20 *Scabioſos — quis*, Et veluti elephantioſus ſcabioſos ſi quis B
21 *Trita et*, et trita B
22 *Sicca*, ſicca *curat* B
23 *Et — imponuntur*, def. A
24 *Interea*; *et* interea B
25 *Ipſi*, def. B
26 *Pice*: *ex* pice A
27 *Debent*: — *oportet*, debent: quos ſuperiori medicamento et faſciola munire et gubernare oportet A, debebunt, qua et ſuperiora medicamenta, et faſciola muniri et gubernari B
28 *Et*, def. A

men-

mento, et fasciola muniri et gubernari, oportet.

Cap. XXXV. *De pruritu, vel scabie totius* [1]*corporis.*

Si iuuenibus hoc, bene [2]habentibus, obuenerit; phlebotomo prius, [3]sub gemina detractione, subueniendum est. Item ventris purgationes frequenter [4]deinde adhibendae erunt. Cibis [5]plane sorbilibus [6]et dulcibus nutriendi sunt. Lauacris frequentibus vti conueniet, in quibus [7]thuris, sulfuris vini, [8]et nitri [9]pulueres, aspergendi erunt. 1
Si, hoc adhibito adiutorio, aut pruritus aut scabies, [10]perseuerauerit; [11]lapathi agrestis radix trita, [12]cum aceto commixta, in [13]balneis similiter adhibenda est. Sic [14]alumen humectum, cum melle commixtum. Quo linimento, frequenter etiam, in sole adhibito, liberati sunt. His frequenter etiam frigida lauacra [15]profuere. [16]Postea oleo ro- 2

Variae Lectiones

Cap. XXXV. 1 *Corporis*, corporis, *vel variis maculis in corpore* addit perperam A. Illud enim additamentum, titulum capitis 36 sequentis, constituit.
2 *Habentibus*, valentibus B
3 *Sub gemina*, gemina B
4 *Deinde*, abest in B
5 *Plane*, sane B
6 *Et dulcibus*, desunt in A
7 *Thuris*, thuris *masculi* A
8 *Et nitri; et* deest in B
9 *Pulueres*, puluere A
10 *Perseuerauerit*, perseuerauerint B
11 *Lapathi*, lapathii A
12 *Cum; et* cum A
13 *Balneis*, balneo A
14 *Alumen humectum*, linimentum A
15 *Profuere*, profuerunt A
16 *Postea; et* postea A

ſeo vel lentiſcino aut [17]myrteo, admixto
3 vino, ſe vtilius perſuderunt. Scabies vero
ſi [18]vlceratas habuerint, myrobalanum et
ſulfur viuum ex aequo [19]contuſum, cero-
tario ex oleo myrteo liquidiori, commiſceo;
vt leui vnguento eorum in balneis [20]vlcera
4 pertractentur. His ſane calidum lauacrum
aquarum dulcium procurandum eſt, in quo
ſupradicta linimenta adhibenda ſunt. Nam
et thuris maſculi et pulegii ex aequo puluis,
ibidem in balneis [21]commode adhibetur:
[22]commodius, ſi etiam cum vino [23]et oleo
miſceatur. Sic nitrum cum vino, ſic [24]cap-
nitidis ſuccus: qui frequenter etiam, cum
aceto mixtus, plus profuit.

Cap. XXXVI. [1]*De maculis in corpore na-ſcentibus.*

1 Sunt, quibus, certis ex accidentibus, ma-
culae, [2]in corporibus frequentius inhae-

Variae Lectiones

17 *Myrteo*, myrtino A

18 *Vlceratas*, ſic B cum *Aldo*, vulnera A

19 *Contuſum*, tunſum A

20 *Vlcera*, vulnera A

21 *Commode*, commodiſſime A

22 *Commodius*, deeſt in B

23 *Et — miſceatur*, capnitis ſuccus A

24 *Capnitidis*, ptiſanae B

Cap. XXXVI. 1 Inſcriptionem huius capitis in *Argentoratenſi* editione conſtituunt verba haec: *De Elephantioſis*. Aſt perperam; quum iſta ad ſequens pertineant capitulum, quod cum hoc 36 *de maculis in corpore naſcentibus*, vnicum tantummodo conſtituit caput in A

2 *In*, eorum B

ſe-

ferunt. Sunt [3]nigrae, ſunt albae, [4]veluti [5]elephantiaſin aliquando adnuntiantes: quibus hoc modo medendum erit. [6]Myrti fo- 2
liis viridibus in vnciis duabus, nitri et aluminis ſingulis: contritis, in balneis fricandi erunt. Aliud. Sulfuris, nitri, [7]ariſtolochiae puluis, ex aequo contritus, in balneis adhibendus eſt. Sic gutta [8]ammoniaci, trita cum oleo, profuit. Sic fici folia, cum ſulfure viuo et cum aceto, medentur. Nam et ſub ſole de hac confectione curantur. Et cyminum cum aceto tritum, ſaepe ſic profuit, [9]quinque diebus ſuperaddendo linimenta. non delauatis prioribus. Sic cimolia, 3
[10]nitrum et bacca lauri, cum aceto [11]commiſcentur; et ſimiliter, vt priora, medentur. Aliud. Foeni Graeci puluis, [12]aphronitri in vnciis binis, et alcyonium et [13]cyminum in vnciis ſingulis, ſimiliter cum aceto [14]adhibenda ſunt. Et [15]ex betarum foliis coctis et tritis, cataplasma [16]imponendum eſt.

Variae Lectiones

3 *Nigrae; enim* nigrae B
4 *Veluti*, velut A
5 *Elephantiaſin*, elephantiam B
6 *Myrti — erunt*, Myrti folia viridis in vnciis duabus, nitrum et alumen in ſingulis, contritis, in balneis fricanda erunt B
7 *Ariſtolochiae; et* ariſtolochiae A
8 *Ammoniaci*, ammoniaca A
9 *Quinque; et* quinque A
10 *Nitrum*, nitro B
11 *Commiſcentur*, commixta B
12 *Aphronitri*, aphronitra B
13 *Cyminum*, ſic B cum *Aldo*, cyminium A
14 *Adhibenda ſunt*, adhibendum erit A
15 *Ex*, deſ. B
16 *Imponendum; his* imponendum A

4 Et piper cum [17]myrti foliis viridibus tritum, [18]ſub ſole in balneis adhibitum, vtrasque maculas permundabit. Saepe, his perſeuerantibus maculis, ad elephantiae vitium, frequentius declinatum eſt: cui [19]pro tempore nunc ordinabo remedia.

Cap. XXXVII. [1]*De elephantioſis.*

1 Per initia huius paſſionis, [2]ſi necdum plene vitium publicatur, phlebotomandi [3]ſunt, et purgandi frequentius. Faciem vero, in qua huius vitii [4]plus exhorretur imago, myrobalano cum aceto et oleo roſeo, vel [5]myrteo linimento, fricari conueniet. Aquis naturalibus frequenter vtantur, et [6]marinis lauacris. Continentia ſane vitiis his quam
2 [7]plurimum prodeſt. Cibis digeſtilibus et dulcioribus [8]nutriantur. [9]Lactis frequenter vtan-

Variae Lectiones

17 *Myrti*, myrteis A
18 *Sub*; *et* ſub A
19 *Pro tempore*, per tempora A

Cap. XXXVII. 1 Hoc, vna cum praegreſſo, in ed. A vnicum tantummodo conſtituit caput; cuius inſcriptio praecedentis capituli XXXVI inſcriptionis fini perperam adnexa, ex ed. *Baſileenſi*, ſuo loco reſtituta, nunc deprehenditur.

2 *Si — publicatur*, cum ſanari plene vitium ſupplices orauerint, A
3 *Sunt*, erunt A
4 *Plus exhorretur*, magis horret A
5 *Myrteo linimento*, lini ſemente A
6 *Marinis lauacris*, marini lauacri A
7 *Plurimum; maxime* plurimum B
8 *Nutriantur*, frequenter iuuantur A
9 *Lactis — ὀῤῥὸν*, lactis accaeptatione quammatur

tur

tur acceptione; quam maxime, ſi aquam eius accipiant, quam Graeci ὀῤῥὸν [10]appellant. Nam et ſuccus [11]nepetae herbae frequentiſſime hoc vitium releuauit: et haec eadem herba [12]par beneficium praeſtitit, ſaepe cibo data. [13]Coagulum [14]νεβροῦ, quem 3
nos ceruum [15]lactantem dicimus, cum oxymeli, ieiuno datum, vel temperatum, ſaepe profuit. Si, [16]iisdem adhibitis, morbus 4
ille [17]adcreſcens, [18]omnino fuerit publicatus; tunc neque phlebotomo, [19]neque catharticis vti conueniet; fieri [20]enim non poteſt, vt [21]ille humor corruptus [22]inſaniens, [23]qui omne corpus [24]viſu horrido funeſtaret, his adiutoriis purgationum adhibitis, ad interiorem originem identidem reuocatus, [25]ventris vel ſanguinis geminatis effuſionibus, arceatur: ſed vomant frequentius, et lactis beneficio, per cibos, [26]per potiones, enutriantur et [27]indulcentur. Locis vero conta- 5

Variae Lectiones

xime, ſi aquae eius accipiant, quod Graeci (Medici B) ὀῤῥὸν A

10 *Appellant; id eſt ſerum,* appellant B. Gloſſa absque dubio.

11 *Nepetae*, Neptae A, nepitae B

12 *Par*, frequentiſſime B

13 *Coagulum; et* coagulum A

14 *νεβροῦ; νεβροῦ, id eſt, hinnuli* A, nebri B

15 *Lactantem*, lactentem A

16 *Iisdem,* hisdem B

17 *Adcreſcens*, adhaereſcens A

18 *Omnino,* profecto B

19 *Neque*, nec A

20 *Enim,* autem B

21 *Ille*, def. A

22 *Inſaniens*, in ſanies B

23 *Qui*, quique A

24 *Viſu — funeſtaret*, ſuo horrore funeſtarat A

25 *Ventris — ſanguinis*, venenati ſanguinis A

26 *Per; vel* per B

27 *Indulcentur*, educentur A

minatione [28]vlceratis,omnia ſtiptica adhibenda ſunt, quibus illa caro corrupta et effeminata valeat durari vel ſtringi. His frequenter cirros [29]trochiſcus profuit, qui conficitur ex ſinopide, [30]alumine ſciſſo, aerugine et [31]gummi, ſub aequa ponderatione, [32]cum
6 aceto diſpoſitis. Omnia [33]linimenta vel fricamenta, quae, pruritui, in ſuperioribus, nec non etiam ſcabiei conuenientia, ſignificauimus, etiam his apta [34]eſſe et vtilia adſeue-
7 ramus. Aliqui vero etiam [35]vipereas carnes inter cibos miniſtrauere, quaternos digitos in menſura, tam [36]a capite quam ex cauda, praecidentes: [37]quae, oleo et ſalibus [38]conditae, [39]profuerunt.[40]

Variae Lectiones

28 *Vlceratis*, vulneratis A
29 *Cirros trochiſcus*, ciros t. A, c. trociſcos B
30 *Alumine ſciſſo*, ſciſſo alumine B
31 *Gummi*, cymino A
32 *Cum — diſpoſitis*, in aceto diſpoſitus A
33 *Linimenta; etiam* linimenta A
34 *Eſſe — vtilia*, ſeu vtilia A
35 *Vipereas — miniſtrauere*, illis carnes vipereas miniſtrauerunt A
36 *A — cauda*, in capite quam et a cauda A
37 *Quae, oleo*; oleo B
38 *Conditae*, conditas: etB
39 *Profuerunt*, et profecerunt B
40 *Profuerunt*, profuerunt. *Addis de Graeco quam plurima* A. Vltima haec verba, gloſſema redolentia, digitum intendunt in opus *Theodori* noſtri maius, *Graeco* idiomate conſcriptum: cuius in *Praef. ad opus vniuerſum*, mentio *ab ipſo* eſt facta.

Cap.

Cap. XXXVIII. [1]*De luxationibus.*

Per initia [2]primo, locis excluſa, reuocan- 1
da ſunt. Item [3]embroche molliori vti ne-
ceſſe eſt, ex [4]eruaceis pollinibus, vel certe
cineribus, oleo. [5]ſapa et ouis commixtis,
[6]lanisque mollibus infuſis ſuccis, loca
munienda ſunt; et, pro locorum natura,
faſciolis continenda et [7]conſtringenda. Si 2
ſub hoc adiutorio loca naturaliter [8]cuſtodi-
enda quieuerint; [9]eisdem [10]cerotario ex oleo
dulci, [11]vsque ad perfectam ſanitatem, im-
minendum nobis erit. Si vero, [12]aliqua ad- 3
uerſitate, locis propriis auulſa, minime pot-
uerint reuocari; tunc, adiutoriis catholicis,
doloribus creſcentibus, ſubueniendum erit:
vt eſt phlebotomus, vel catharticum, et
cataplasmata paregorica. Quibus perſeue-
rantibus, ſi [13]dolorum declinauerit inquie-

Variae Lectiones

Cap. XXXVIII. 1 Inſcriptio in B: *de luxationibus vel eiectionibus articulorum, quas medici parexartreſeis appellant.*

2 *Primo — ſunt*, vt moris eſt, primum auulſa reponenda ſunt locis ſuis A

3 *Embroche molliori*, embrocis A

4 *Eruaceis*, herbi A

5 *Sapa*, ſapone A

6 *Lanisque — ſuccis*, quo lanis mollibus, infuſis ſucidis B

7 *Conſtringenda*, conſtringenda ſunt B

8 *Cuſtodienda*, cuſtodita A

9 *Eisdem*, def. B

10 *Cerotario — dulci*, deſunt in A

11 *Vsque ad*, def. B

12 *Aliqua — minime*, locis auulſa, aliqua aduerſitate locis propriis minime B

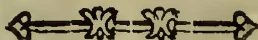
13 *Dolorum — inquietudo*, dolores declinauerint, quietudo B

tudo ; [14]fomentis, lauacris, cerotariis vel certe emplaſtris chalaſticis, [15]imminendum eſt. Poſtea vero malagmatibus [16]perſeuerandum, quibus [17]curanda loca poſſint [18]in perpetuum [19]ſolidari.

[20]*Finis.*

Variae Lectiones

14 *Fomentis, lauacris,* fomento lauacri A
15 *Imminendum eſt,* imminenda eſt, vt et diacylon aut chalaſticum B ex gloſſa.
16 *Perſeuerandum,* perſeuerandum *eſt* B
17 *Curanda,* curada B
18 *In perpetuum,* perpetuo A
19 *Solidari,* ſolida pati B
20 *Finis; Lib. primi* Finis A

THEO-

[1a]THEODORI PRISCIANI ARCHIATRI AD TIMOTHEVM LIBER II QUI ET LOGICUS

[2]PRAEFATIO

Nunc ſecundi operis partes adgrediar. qui- 1
bus prodendae diſcutiendaeque rationis delegauimus functionem. Quae, quoniam oculis comprehendi non poteſt, quod officium liber ſuperior occupauit; idcirco paſſiones interiora poſſidentes, in hoc volumine, aut accidentibus conuincentur, aut prodentur indiciis. Studio quippe veri- 2
tatis, [3]nec fruſtra, diſputationes refugi, [4]quin potius [5]in vtroque opere, certis deprehenſisque morbis, remedia conſtitui, vel

Variae Lectiones

1a Loco inſcriptionis: *Theodori — Logicus*, exſtat in A haec: "Lib. II. *Octauii Horatiani* in Secundum Operis ſui librum ad *Euporiſtum* Praefatio". *In Aldina vero*: "Theodori Priſciani ad Timotheum fratrem Lib. II".

2*1 *Praefatio*, deeſt in B. Incipit praefatio ſecundi operis *Ms* loco totius tituli exhibet.

3 *Nec — refugi*, nolui fruſtra diſputationes ingerere A

4 *Quin potius*, cum B

5 *In — opere*, *Ms* et A auctoritate haec verba, in B non exſtantia, recepi.

cu-

curis medendo [6]facilioribus, vel tbendo materiam vitiorum; [7]quandoquidem in Logico opere obſcuriſque periculis, non opus eſt
3 adſertore, ſed [8]iudice. [9]Omnes Acutae febres vel aegritudines, de quibus nunc dicere [10]conſtitui, aliquando paſſiones praeueniunt, [11]aliquoties conſequuntur: quae certa produnt [12]indicia, quibus morborum poſſit [13]comprehendi materia. De Chronicis vero, [b]ſecundis partibus, [14]promiſſos ſermones expediam.

Variae Lectiones

6 *Facilioribus*, facilibus B
7 *Quandoquidem*, quoniam B
8 Cum hoc vocabulo, "*iudice*", praefatio, *Libro* huic *ſecundo* a *Priſciano* praemiſſa, in editione *Baſileenſi* finitur: aſt perperam. Nam in proxime ſubſequentibus, quidnam totius huius *libri ſecundi* ſit argumentum, ipſiusque in *partes duas* diſcretio, indicatur: id quod omne ad praefationem, minime vero ad C. 1. (cui in B inſerta illa leguntur), pertinere, luce clarius deprehenditur. Simul quoque adparet, huius libri in *duas partes* diuiſionem, ab ipſo *Priſciano* ortum duxiſſe; male quidem in B penitus omiſſam. Pauciora hinc, quam par eſt, contineri in *praefatione* ed. *Baſileenſis*, *libro* huic *ſecundo* praemiſſa: aſt viciſſim iuſto plura haberi in *praefamine* ed. *Argentoratenſis*: quandoquidem in hoc illius proemio *definitio* quoque *febris*, ex C. 1, translata, deprehenditur; a nobis, ex merito, loco ſuo in praedicto capitulo I reſtituta.
9 *Omnes — expediam*, haec omnia, vt et initium capitis I, ad verba vsque: *febrium ſerit originem*, in edit. A, tanquam vltima praefationis pars leguntur; illius vtpote finem conſtituentia.
10 *Conſtitui*, inſtitui B
11 *Aliquoties*, aliquotiens B
12 *Indicia*, inſignia B
13 *Comprehendi materia*, materia comprehendi A
b *Secundis*, ſecundus *Aldus*
14 *Promiſſos ſermones*, promiſſi ſermonis B

IN-

[1]INDEX CAPITUM LIBRI II

[2]CAPITA PRIMAE PARTIS LIBRI II DE ACUTIS PASSIONIBUS

Variae Lectiones

1 *Index — II*, def. A
2 *Capita — paffionibus*, def. B
Hic loci fimul notandum venit, hanc infcriptionem, quam B vna cum indice capitum exhibet, praefationi L. II. praeponi; omiffa illa partium, in quas diuifus deprehenditur in ed. A hic liber; nec non et verborum: *de acutis paffionibus*, mentione.
3 *Acutis*, deeft A
4 *Vel aegritudinibus*, haec verba in ed. A et B omiffa, e *Ms. Bernardiano*, recepimus; ratione quoque id iubente. Quum non tantum de febribus, fed de aliis quoque in hac altera alterius libri parte, morbis acutis, apoplexia u. g., fiat fermo. Conferatur Sectio vltima *cap.* huius libri *primi, Prioris Partis, de febribus* A in praef. l. 9: B vero c. 1. lin. 1.
5 *Peripneumonicis*, peripleumoniacis A
6 *Iliacis*, ileodis B
7 *Stropho*, ftrophofis A

XI.

[10]CAPITA SECUNDAE PARTIS LIBRI II DE PASSIONIBUS CHRONICIS

Variae Lectiones

8 *2 *Satyriasi*, A addit: "vel impedimento vsus venerei". *Ms* eadem quidem exhibet, vocabulum vero *venerei* omittit.

9 *3 *Siue diaphoreticis*, qui etiam diaphoretici *Ms*, qui etiam diaphoretici dicuntur A

10 *Capita— chronicis*, def. B, in qua capita numerantur integra serie, ab I ad XXXIV. Nostra ed. vna cum A capitum partis I numerat XIII, Secundae vero XXI.

11 *Querelis*, sic *Ms* cum A, querela B

12 *4 *Scotomaticis*, sthomaticis *Ms*, stomaticis A

13 *Maenomenis*, addit Graecum: μαινομένοις A

14 *Catarrho; catarro* vtraque ed. et A et B, contradicente etymologia.

15 *Empyicis*, empyricis A

16 *Syntexi — atrophia*, Syntexinea trophia *Ms*, Syntaxi vel atrophia A, Syntexi et atrophia B. Ast in ipsa huic capiti praemissa inscriptione, noster, quem dedimus, titulus, inuenitur.

17 *Asthmaticis*, asmaticis B

XIII.

XIII. De epaticis.
XIV. De ictericis.
XV. De [18]ſpleneticis.
XVI. De ſtomachi variis accidentibus.
XVII. De lumbricis.
XVIII. De dyſentericis vel lientericis.
XIX. De hydropicis.
XX. De renum vitiis vel veſicae.
XXI. De [19]arthriticis, podagricis, iſchiaticis.

Variae Lectiones

18 5 *Spleneticis*, ſpleniticis *Ms*, ſpleniacis B
19 *Arthriticis*, arthricis B per typographicum ſine dubio errorem exhibet. Inſcriptio enim, vltimo huius libri capiti in B praemiſſa, ***arthriticis*** habet

---

LI-

[1]LIBRI II, PARS I
De oxyoris ſeu acutis paſſionibus.
Cap. I. *De [2]acutis ſebribus.*

1 Haec eſt itaque, ſub omnium veterum auctoritate, febrium diffinitio; quibus etiam nos adſenſum libentiſſime[3]commodamus. [4]Eſt nobis calor [5]ingenitus: qui, cum ſe in altioribus praecordiorum locis, repentina aliqua neceſſitate, commouerit, et, [6]veluti [7]aduectus tempeſtate, loca [8]vitalia naturaliter quieta turbauerit, vaporem acriorem [9]procurat; et [10]tum quidem, ex altitudine ſto-
2 machi, febrium ferit [11]originem. [12]Sic igitur quam maxime, [13]omnibus corporum incom-

Variae Lectiones

1 *Libri—paſſionibus*, haec omnia deſunt in B
2 *Acutis*, deeſt in A
3 *Commodamus*, accommodamus A
4 *Eſt*, Ineſt A
5 *Ingenitus*, ignitus A
6 *Veluti*, velut A
7 *Aduectus*, aduena B
8 *Vitalia*, aliqua A
9 *1 *Procurat; et innaturalem* procurat B. Deſunt et in *Ms* et in A. In *Ms* manu recenti verba haec ſuperadſcripta erant.
10 *Tum — altitudine;* ex altitudine B
11 Poſt verbum "*originem*" incipit demum, indice quidem capitulorum praemiſſo, libri huius II partis prioris Cap. I, hac inſignitum inſcriptione: *Lib. II pars prima. De oxyoris, ſ. acutis paſſionibus. De febribus Cap. I.* Id quod ſupra indicatum iam fuit.
12 *Sic igitur*, de febribus inquam, quae B
13 *Omnibus — Febricitantibus*, A "omnibus in locis ſiue climatibus, omnique aetate, morbis omnibus certa ex (*ex* eſt quoque in *Ms*) neceſſitate vel imminentibus, vel praeeuntibus, haec ſocientur. Febricitantibus." A

mo-

moditatibus, omni aetate, omnibus locis vel climatibus, certa ex neceſſitate, morbis aut imminentibus aut praeeuntibus, ſociantur.
Febricitantibus itaque generaliter omnibus, 3
vnum magnum remedium cunctorum cautum eſt auctoritate; *praecipue ſeruire temporibus*: vt, [14]pro conditione cauſarum, aegri omnes adiutoriis competentibus, releuentur; ſimiliter etiam cibis congruis nutriantur. [15]Conueniens eſt profecto in vtrisque, incongrua aliquando bono tempore poſſe minus officere, quam ea, quae vtilia iudicantur, ſi incompetenti tempore ſuggerantur.
Docuit enim natura omnium gubernatrix, 4
[16]in initiis omnium [17]exagitationum, ſub quacunque ſorte cauſarum aduenientium, [18]cum, praeſentis [19]commotionis tempeſtate, naturalis ille vapor turbatus, receſſus interiores

Variae Lectiones

B *vero*: "omnibus corporum incommoditatibus, in omnibus aetatibus, omnibus locis vel climatibus certa neceſſitate morbis aut imminentibus aut praeeuntibus ſociantur. Febricitantibus." (*Febricitantibus* etiam *Ms* exhibet.)

14 *Pro conditione*, per conditionem *Ms* cum A

15*1 *Conueniens — ſuggerantur*, conueniens profecto, in vtrisque aliquando congruum, bonum tempus. Poſſunt enim in hjis (iis *Aldus*) officere, quae vtilia iudicarentur, ſi incompetenti tempore ſuggerantur A, *aliquando incongrua Ms*, conſentiens in reliquis cum B

16 *In*, def. in A

17*1 *Exagitationum* cogitationum *Ms*, commotionum B

18 *Cum*, quando A

19 *Commotionis*, admonitionis B

petierit, et, cum [20]exteriora articulorum
frigus vel [21]tremor [22]quaſſauerit vel occupa-
uerit; tunc nihil penitus a Medicis tentari
5 vel adhiberi debere. At vero, imminente de-
clinatione, transactis augmentis, cum pau-
latim vapor [23]ex altitudine adſpirans, omnia
illa exteriora membra perſuderit; tunc ad-
iutoriis, [24]vtpote competentius, ſeruiemus.
6 Ergo, [25]quomodo aliquando ſub certis acci-
dentibus, manifeſta declarantur nomina paſſio-
num; [26]ſic aliquando ſimplex febrium ima-
go [27]tantummodo [28]conſpicitur, quae ven-
tris ſemper conſtrictionem [*1]procuret, ca-
pitis dolorem, linguae aſperitatem; ali-
quando inſomnietates, cum leuibus mentis
erroribus. Haec [29]enim ex eadem febrium
origine, vapore naturaliter ſuperiora ap-
petente, praecipue [30]capite ſolicitato, con-
tingunt. Quae accidentia, licet etiam in
ceteris paſſionibus cum aliis ſignis plurimis
miſceantur; tamen, [*2]cum per ſe ſola fue-

Variae Lectiones

20 Loco: *exteriora articulorum*, A exhibet: "ex materia articulos." In margine vero ipſamet indicat noſtram lectionem, ex B receptam.

21 *Tremor*, timor *Ms*, tumor A

22 *Quaſſauerit vel*, quaſſabilis B

23 *Ex altitudine adſpirans*, exaſperatus A

24 *Vtpote competentius*, potius competentibus A, loco *vtpote* legit *vt potui Ms*

25 *Quomodo*, quoniam B

26 *Sic*, deeſt in B

27 *Tantummodo*, deeſt in A

28 *Conſpicitur*, viſitatur B

*1 *Procuret*, percuret *Ms*

29 *Enim*, etenim *Ms* et A

30 *Capite ſolicitato*, capiti ſollicitata A

*2 *Cum*, deeſt in *Ms*

rint

rint [31]febribus ſociata, [*3]febrium magis ſim-
plicium [32]quam figuratarum ſpeciem, de-
ſignare noſcuntur. Ergo cum ſimplicium 7
febrium cauſa conſtiterit, per initia com-
motionum, cum adhuc articulos poſſidet
frigus; manibus calidis vel vaporibus, [33]ce-
tera omnia membra calefacta contineo:
tunc etiam ſomnos [34]inhibebo, nihilque
aliud [35]adhiberi permittam. Cum vero ex 8
altitudine vapor exſiliens corpus omne ca-
lefecerit, et, emergens inflammatio impa-
tiens, viſcera vniuerſa ſiccauerit; tunc,
poſt clyſteris ſimplicis beneficium, etiam
enemate, quod ex [36]ſucco lini ſeminis et
oleo roſeo vel [37]chamaemeli temperatur,
in vnciis tribus, [38]igneis illis ardoribus ſuc-
currendum eſt. At vero quinta trans- 9
acta die, et primis iam temporibus aegri-
tudinis refrenatis, cum, ſub quadam matu-
ritate, qualitas cauſae humanior apparue-
rit; tunc, poſt augmenta [39]commotionis

Variae Lectiones

31 *Febribus; his* febribus B
*3 *Febrium*, febribus *Ms*
32 *Quam figuratarum*, et inſiguratarum B
33 *Cetera*, ceteris B
34 *Inhibebo*, inhibeo *Ms* atque *A*
35 *Adhiberi*, inhiberi A
36 *Succo*, ſicco A
37 *Chamaemeli*, camemelo *Ms*, chamaemilo *A*
38 *Igneis illis*, illis igneis B
39 Poſt verba: *commotionis praeſentis* ad iſta: *aut ignem*, legit B "*pannis duplicibus vel triplicibus infuſis oleo roſeo et calido media eorum et infundenda ſunt et iuuanda: vel certe ex lini ſemine et hordei pollinibus cum aqua et oleo, vt*

praesentis, pannis duplicibus vel triplicibus, infusis oleo roseo et calido, praecordiorum loca iuuanda sunt: vel certe ex lini semine et hordei pollinibus, cum aqua et oleo, vt moris est, adhibendum est cataplasma: ex quo aut ignem illius [*4]comminationis temperemus, aut sudorem opportuno tempore procuremus.

10 Monitum te interea volo, [40]ex vrinarum inspectione, supradictae aegritudinis maturitatem, sic [41]considerari debere. Aduertendum est itaque ex vrinis naturalibus et consuetis, quantum in contrariam partem natura deuiauerit: vt ex hoc, [*5]quid, aut [*6]praesens status, aut futurus aegritu-
11 dinis exitus, allaturus [42]sit, instruaris. Est autem vrina naturaliter, quae corporis [43]eius, qui emittit., sanitatem [44]manifestat, rubra mediocriter, [45]subpinguis, et tactu

Variae Lectiones

moris est, adhibendum est cataplasma: ex quo": A vero tantum haec, inter *commotionis praesentis* ad illa: *aut ignem* exhibet: "*lini semine et hordei pollinibus, cum aqua et oleo, vt moris est, praecordiorum loca iuuanda sunt: ex quo*". Ex vtraque corrupta, manca, nullum sensum exhibente lectione, integriorem ac pleniorem, nostram condidimus.

*4 *Comminationis*, sic *Ms*, commotionis A et B
40 *Ex*; *profecto* ex B
41 *Considerari*, considerare B
*5 *Quid*, quod *Ms*
*6 *Praesens*; *ad* praesens, *Ms*
42 *Sit*, est B
43 *Eius, qui emittit*, quietem et B
44 *Manifestat*, manifestet B
45 *Subpinguis*; *et* subpinguis A

ca-

calida; habens naturaliter nebulas, in aquam maxime [46*7]appetentes. Quantitatem vero, ex [47*8]accepto potu, nosse conueniet. Haec itaque cum inspexeris, de 12
maturitate aegritudinis bene confidens, adiutoriis competentibus [48]imminebis. Superueniente igitur declinatione [49]temporalis commotionis, [50]etiam prioribus adiutoriis [51]procurata; tunc et linguae curationi, et ceteris, quae cibos [52]impedire [53*9]consuerunt, seruiendum erit. Aliquando etiam 13
[54]lixipyreta, [55*10]pro cataplasmate adhibita, quam maxime profuerunt; quae infundere [56]et nutrire [57]magis, quam infrigidare corpora ardentia, videantur. Quae conficere hoc modo consueuimus: [58]spumae argenti vncias III, mellis vncias III, [*11]succi lini seminis vncias VIII, cerae vncias III, [*12]olei

Variae Lectiones

46 *7 *Appetentes*, appetens *Ms*, appetente B

47 *8 *Accepto — nosse*, accepto nos *Ms*, accaepto nosse A, accepto potu adhibere nos B

48 *Immi[illegible]bis*, visitabis, *Ms* cum A

49 *Temporalis commotionis*, temporales commotiones A

50 *Et iam*, etiam A

51 *Procurata*, procurato A

52 *Impedire*, praeire B

53 *9 *Consuerunt*, consuerit *Ms*, consueuerunt A

54 *Lixipyreta*, lixoperita A

55 *10 *Pro cataplasmatis*, tempore cataplasmate *Ms*, pro cataplasmatis A, tempore cataplasmata B

56 *Et*, ac A

57 *Magis*, deest in B

58 *Spumae*, spuma A

*11 *Succi lini*, sucolini *Ms*

*12 *Olei rosei*, oleo roseo *Ms*

rosei vel [59*13]chamaemelini, libras II: [60]conficies, vt moris est, et vteris [61]in vicem cataplasmatis; commotiones competenti
14 tempore iuuaturus. His igitur adhibitis, simplices [62]has aegritudines sic visitare consueuimus vsque in plenam [63]declinationem: quo etiam, lauacris adhibitis, et reparare sanitatem, et reparatam custodire possimus.
15 Igitur, [64]quoniam huius aegritudinis species, quae solis febribus cum propriis accidentibus [65]designantur, hac pagina [*14]compendiose composui; in sequenti ordine, acutas omnes passiones, propriis [66]nominibus [67]et [a]accidentibus, designabo. [68]Sumimus itaque initium de phreneticis, febrium acutarum necessitate fluctuantibus; adiungentes adiutoria competentia.

Variae Lectiones

59 *13 *Chamaemelini*, camile *Ms*, chamaemeli B
60 *Conficies*, conficis A
61 *In vicem*, inuicem B
62 *Has*, deest in A
63 *Declinationem*, visitationem A
64 *Quoniam huius*, postquam illius *Ms* et A
65 *Designantur*, designatur A
*14,15,16 *Compendiose*, compendiore *Ms*
66 *Nominibus; cum* nominibus B
67 *Et*, atque etiam B
a *Accidentibus*, accidentia *Aldus*
68 *Sumimus — competentia*, Haec verba in ed. B initium constituunt capitis secundi. Nos, auctoritate, cum *Ms* tum ed. A, suffulti, nostram damus lectionem.

C. II. *De phreneticis.*

Phreneticorum [1]caufas, certa accidentia [2]et manifesta defignant. Sunt enim acutae febres, cum terribili mentis alienatione; funt iuges infomnietates, ex [3]meningae [4]incenfione vel indignatione, venientes. [5]Et, quod fpeciale accidens [6]his tantummodo [7]manifeftum eft, [8*1]de parietibus aut ftraminibus paleas vel floccos legunt. 1
[9]Ante omnia, vt fuperius praemonuimus, commotionum temporibus feruiendum eft. Docet natura, [10]nihil afperum, nulla penitus adiutoria, [11*2]admouenda; quae, importunis temporibus quam maxime adhibita, nocere probata funt. 2
Per initia [a]itaque [12]huiufce paffionis, lucidum [13]ac temperatum primo cubiculum prouidendum eft. Ciborum obferuanda continentia. 3
Et, fi [14]praedicta [15]acci- 4

Variae Lectiones

Cap. II. 1 *Caufas*, cauffam A
2 *Et*, deeft in A
3 *Manifefta*, manifefte A
4 *Incenfione*, tenfione A
5 *Et quod*, vnde quum A
6 *His*, hos A
7 *Manifeftum eft*, manifeftauerit A
8 *1 *De parietibus — legunt*, vel fi floccos intenfius legerint A. *Intentius* et *Ms* legit, in reliquis cum B conueniens.
9 *Ante — eft*, commotionum temporibus, vti iam ante praemonuimus, feruiendum eft A
10 *Nihil afperum*, exafperatis A
11 *2 *Admouenda; quae*, verbis hifce interiecta funt in A: "*ex his praefertim.*" Admouendorum *Ms*
a *Itaque*, atque *Aldus*
12 *Huiusce*, huius B
13 *Ac*, deeft in *Ms*, *et* exhibet B
14 *Praedicta*, fupradicta B
15 *Accidentia*, adiutoria *Ms* cum A

 den-

dentia, quibus passio publicata est, intra tertium diem apparuerint euidentia: et, si nulla nos, aut aetatis aut temporis ratio, [16]remoretur, phlebotomo subueniemus; licet, ad detractionem sanguinis, [17]cunctator [18]raro peccauerit. Cum enim [19][*3]sanguinis, commodissimi elementi, copia laborantes, etiam [20]alienis [21]possint [22]iuuari [23]remediis; [24]eo sane detracto vel amisso, difficile reparantur. Ventris item si constrictum fuerit officium, [*4]per clysterem simplicissimum procurabo, melicrato calido oleum tantummodo admiscens; [25]nihil asperum neque [26]pyreticae qualitatis adiiciens. Certum est enim, febricitantibus omnes [27]collectiones meningae sociari. Vini vel aceti penitus in his odor fugiendus est. [28]Cibus humectus et [29]lenior est adhibendus: [30]aptis temporibus ca-

Variae Lectiones

16 *Remoretur*, remouerit B

17 *Cunctator*, sic *Ms*, cunctatior A. In cuius margine adhuc legitur: "Alias *cunctator*". Cunctatio B

18 *Raro*, non facile A

19 *3 *Sanguinis — laborantes*, sanguinis commodissimo elemento, corpora laborantia B. *Sanguis*, loco *sanguinis*, exhibet *Ms*; in reliquis ceterum cum B consentiens.

20 *Alienis*, alia B

21 *Possint*, possunt B

22 *Iuuari*, inuenire B

23 *Remediis*, remedia B

24 *Eo sane*, def. B

*4 *Per clysterem*, proclysterem *Ms*

25 *Nihil*, nil B

26 *Pyreticae*, diureticae A

27 *Collectiones*, iniectiones B

28 *Cibus — adhibendus*, Cibos humectos et leuiores aptis temporibus ministrabo B

29 *Lenior*, leuiores B

30 *Aptis — infundendum*, Moneo attamen primis temporibus caput oleo roseo infundendum B

put

put oleo roſeo infundendum. Et ſi, his 6
adiutoriis contemptis, paſſio augmenta [31]ce-
perit, [32]ita vt, extenſioribus vigiliis, et fe-
bribus, et alienationibus adhuc moleſtiſſimis,
terreamur; [33]oleo chamaemelino vel anethi-
no calido, [34]in quo papauer vel lactucae ſe-
mina, vel menthae vel hederae ſuccos co-
xeris [35][*5]vel miſcueris, eorum capita [*6]fre-
quentius [36]irrigabis. Si vero [*7]impatientius 7
ſe [37]iactando quaſſauerint, [38]quod eſt omni-
bus vigilantibus accidens ſpeciale; mollibus
ligaturis faſciarum alligatos, quieſcere facie-
mus. [39][*8]Minus etenim incommodi accidere
poterit, ex vigiliis, [40]quietis; quam ſi, inter [41]lu-
ctationes nimias, [42]interceptis viribus, ſati-
gentur. Vultus eorum ante cibos, aqua 8
calida, vbi agreſte papauer, aut lactucae
ſemen, et [43]cetera illa, quae [44][*9]ſignificaui-

Variae Lectiones

31 *Ceperit*, perceperit *Ms* cum A
32 *Ita*, def. B
33 *Oleo — calido*, oleum chamaemilinum vel anethinum calidum A
34 *In quo*, vbi B
35 *5 *Vel miſcueris*, coxeris miſcueris *Ms*, miſcebis et A
*6 *Frequentius*, frequentibus *Ms*
36 *Irrigabis*, rigabis B
*7 *Impatientius*, impatientibus *Ms*
37 *Iactando*, luctando A
38 *Quod*, vt B
39 *8 *Minus etenim*, etenim *Ms*, etenim plus A minus enim B
40 *Quietis*, inquietis A
41 *Luctationes*, iactationes B
42 *Interceptis*, intercaepti A
43 *Cetera illa*, illa caetera B
44 *9 *Significauimus*; ſignificabimus *Ms*, ſignificamus A

9 mus, decoxeris, ſomententur. Similiter etiam articuli eorum, lingua quoque, ex melle et oleo mixto roſaceo, aut certe ex ſucco lini ſeminis, irrigentur. Febribus etenim perſeuerantibus, aegri [45]plus ſiccitate
10 linguae quatiuntur. Lectus eorum ſuſpendendus eſt, et ad vicem geſtationis agitandus. Frequenter enim ex illa lecti motione, [46]velut intentis oculis et mentibus occupatis, ſomnos his dulciſſimos [47]procurabi-
11 mus. *Media eorum, conſideratis temporibus, oleo dulci calido, fomentanda ſunt; aliquando, mixta aqua calida, [48]ptygmatibus

Variae Lectiones

45 *Plus*, amplius A

46 *Velut intentis*, veluti et mentis A

47 *Procurabimus*, procurauimus B

* *Media*, ſunt partes in medio corporis ſitae: i. e. ſuperioris abdominis, hypochondria, regio ſtomachi, praecordia. Cap. III ſequente S. 3, "*media praecordiorum*", occurrunt.

48 *Ptygmatibus*, pertigmatibus *Ms* cum A. *Ptygma*, *plagula*, i. e. panniculus complicatus, vel in ſinus conuolutus. In margine *Coelii Aureliani ed. Amſtelod.* 1755 4o, L. I, c. 1, *Tard. Paſſionum* p. 271; et c. 4, p. 311, per *complicatos panniculos*: in L. vero II, c. 13, p. 402, per *inuolutos* et *multiplices panniculos*, exponitur. Optime vero ab *Aureliano* ipſo *Tard. Paſſ.* L. III, c. 2, pag. 437, deſcribitur *ptygma* verbis hisce, "*conuenit etiam* multiplicati linteaminis *vaporatio*, *ſiue pannorum vel* plagellarum, *quae Graeci* πτύγματα *vocant*". Vocabulum πτύγμα *Hippocrati* iam fuit vſu familiare. Conf. *Foeſii Oeconomia Hippocratis* Ed. *Francofurt.* 1588, p. 543. Falſa illa *Ms* ac ed. *Argentoratenſis* lectio

in-

infundenda. [49*10]Similiter etiam inguina eo-
rum, huic quam maxime [*11]compatientia
aegritudini. Frequenter etiam feminum ca-
taplaſmatibus [50]haec eadem media eorum
iuuanda erunt. Iuuat interea [*12]multum de- 12
tonſio capillorum; [51]et ſi, raſo capite,
[52*13]ſanguinis detraſtio, admotis cucurbitis,
adhibeatur. Ex hoc [53]enim adiutorio, quan-
tum ſaepe probatum eſt, ad plenam cauſae
[54]perducti ſunt digeſtionem. Haec eſt, Ami- 13

Variae Lectiones

"*pertigmatibus*", aduocatur ab *Almeloueenio*, in Lexico, *Coelio Aureliano* ſubiuncto, cum reprehenſione; aſt opera fruſtranea: quum vera illa "*ptygmatibus*" lectio in ed. *Baſileenſi* iam occurrat, ex hac in noſtram transducta.

49 *10 *Similiter — aegritudini*, ſimiliter etiam inguen eorum (*propius* addit *Ms*) huic quam maxime compatiens aegritudini A, ſimiliter inguina eorum huic quam maxime familiariter aegritudini compatientia B NB: Vocabulum "*etiam*" *Ms* quoque, vna cum ed. A, exhibet; in reliquis cum B conſpirans.

* Fomentanda nempe eſſe quoque iisdem remediis phreneticorum *inguina*; ac *media*, i. e. hypochondria vel abdomen vniuerſum; aut cardiam, ſcrobiculum cordis adpellatam.

*11 *Compatientia aegritudini*, aegritudini compatientia *Ms*. Aſt voce "*familiariter*", in B vocabulis "*compatientia aegritudini*" praepoſita, caret *Ms*,

50 *Haec eadem*, deſunt haec verba in *Ms* aeque ac A

*12 *Multum*, multa *Ms*

51 *Et*, aut A

52 *13 *Sanguinis — adhibeatur*, admotis cucurbitis, ſanguinis cum detractione adhibeatur *Ms*, admotae cucurbitae, cum ſanguinis detractione adhibeantur A

53 *Enim*, etenim A

54 *Perducti*, perductae A

ce,

ce, ſimplex phreneticorum medicina; quae, naturae beneficiis, et adiutoriis [55]ſic ordinatis, competenti tempore adhibitis, continetur. His etenim rite cuſtoditis, facilius poteſt aegritudo victa ſuccumbere.

C. III. *De lethargicis.*

1 Lethargicis et phreneticis [1]capitis eſt vel meningae ſimile, ſub extenſione vel conſtrictione, periculum: *[1]vtrique acutis febribus agitantur. His tamen accidentibus differunt: quod phrenetici, manentibus inſomnietatibus et alienationibus, eriguntur; lethargici vero, ſub ſimili incommoditate vigiliarum, *[2]grauedine moleſtiſſima, et falſo veluti [2]ſomno, moleſtius deprimuntur.
2 Sunt [3]ſane hae differentiae, [4]ſub ſimili [5]ſorte [6]paſſionis, [7]in vtrisque; [8]ita tamen, vt [9]plus lethargici periclitentur. Nam phrenetici,

Variae Lectiones

55 *Sic*, ita B

Cap. III. 1 *Capitis — meningae*, ſimile eſt capitis aut miningae A
*1 *Vtrique*, vtique *Ms*
*2 *Grauedine*, grauitudine *Ms*
2 *Somno*, ſomnio B
3 *Sane*, deeſt in *Ms* et A
4 *Sub*, ex A
5 *Sorte*, deeſt in A. *Sub ſimili ſorte paſſionis* i. e. phreneticis et lethargicis, haec ſymptomata ſunt communia. Aſt, ſub eodem gradu horum ſymptomatum, lethargo adfecti, in maiori verſantur periculo, ac phrenetici. *Sub ſimili ſorte paſſionis*, i. e. ſub ſymptomatibus iisdem.
6 *Paſſionis*, paſſione A
7 *In vtrisque*, ſubortae A
8 *Ita tamen*, deſ. B
9 *Plus*; *magis* plus B

am-

[10]amplius grauati, lethargici fiunt: lethargici vero [11]releuati, in phreneticos [12*3]reuocantur. Vna eſt ergo et aequalis [13]vtrisqne cauſa vitiorum; [14]eadem etiam [15]viſitandi diligentia eſſe [16]debebit. Sed phreneticis quies 3
et patientia indicenda eſt: lethargicis vigiliae procurandae ſunt. [17]Ergo lethargicis fotus capitis ſimplex adhibendus eſt, [18]vt phreneticis, ([19]exceptis herbis illis vel ſeminibus [20*4]ſoporiferis); [a]quibus media praecordiorum ſimiliter adiuuanda ſunt. Linguae 4
ſiccitas eodem modo [21]riganda: [22]aeque ventris officium procurandum. Caput quoque ſic detractione ſanguinis releuari debebit. Vno eodemque modo vel tempore, etiam ciborum qualitate, nutriendi [23]erunt. Vnum 5

Variae Lectiones

10 *Amplius*, plus B. Ob tautologiam praetulimus *amplius*. *Phrenetici* plus grauati, i. e. in deteriorem ſtatum lapſi, fiunt *lethargici.*

11 *Releuati*, ſic B cum *Aldo*, reuelati A

12 *3 *Reuocantur*, releuantur *Ms*, mutantur A

13 *Vtrisque; in* vtrisqne A

14 *Eadem*, ſic *Ms* et A, eademque B

15 *Viſitandi,* in viſitando A

16 *Debebit*, debebat A

17 *Ergo*, his igitur B

18 *Adhibendus — phreneticis*, ſic *Ms* et A, vt phreneticis adhibendus eſt B

19 *Exceptis*, ſic *Ms* cum A, *ſed* exceptis B

20 *4 *Soporiferis,* ſoporis ferens *Ms*, ſapores afferentibus A

a *Quibus*, qui *Aldus*

21 *Riganda*, riganda *erit* B

22 *Aeque*, riteque A

23 *Erunt*, ſunt A

ta-

tamen [24]*[5]praecipue curandum, vt, frequentibus ſternutamentis, pinnae tantummodo admonitione, releues; acutis duntaxat adhuc febribus permanentibus: deſinentibus vero caloribus, et illis grauationibus perſeuerantibus; tunc acerbis adiutoriis [25]*[6]ptar-

Variae Lectiones

24 *5 *Praecipue — tunc*, corruptiſſimus, in vtraque editione aeque ac in *Ms*, locus. Quod vt eo melius pateſcat, et ex *Ms*, et ex duabus dictis *edd.* vitiatum illum, vt in iſtis exſtat, in conſpectum producere hic viſum fuit; nec non et eundem, prout a nobis reſtitutus nunc videtur. Nimirum

1 *Ms* habet: "praecipue, quod frequentibus ſternutamentis pinnae interim admonitione tantummodo releuandi erunt, acutis duntaxat febribus perſeuerantibus, tunc"

2 *Ed. Arg.* exhibet: "praecipue curandum, vt ſi per ſpinae tantummodo admonitionem febres adhuc acutas perſeuerare intellexeris, frequentibus eos ſternutamentis releues, tunc"

3 *Ed. B.* profert: "praecipue, quod frequentibus ſternutamentis pinnae interim admonitione tantummodo releuandi erunt, acutis duntaxat febribus permanentibus: *deſinentibus vero caloribus, et illis grauationibus perſeuerantibus*, tunc"

4 Noſtra ed. vero: "praecipue, vt frequentibus ſternutamentis, pinnae tantummodo admonitione, releues; acutis duntaxat febribus permanentibus: deſinentibus vero caloribus, et illis grauationibus perſeuerantibus, tunc" i. e. febre acuta adhuc durante, leui tantummodo pinnae narium admonitione (i.e., irritatione), minime acrioribus remediis, ſternutationem eſſe procurandam: deſinente vero calore ſ. acuta febre, acriora tunc adhibenda medicamenta ptarmica.

25 *6 *Ptarmicis*, proptarmicorum *Ms*, ptarmicorum B

mi-

micis imminere nos conueniet; in lucido
ſane et temperato cubiculo. Articulos ve- 6
ro eorum *7vnguo frequenter oleo veteri
vel cucumeracio; mixto 26nonnunquam ni-
tro, aut pipere, aut caſtoreo: et vncta 27ſo-
lidius defricabo. Et ſi frigidi adhuc fuerint,
etiam 28ſinapis puluerem admiſceo. Nam
29*8aliqui etiam ſanguiſugas fronti eorum vel
temporibus, recte adhibuerunt. Perſeue- 7
ranti vero grauedine et ſenſus occupatione
demerſis, expedit accipere, 30in modum
cochlearis vnius cum melicrato, caſtorei
puluerem. Expedit etiam 31*9apophlegma-
tizare 32ex 33oxymeli, 34hyſopi, aut origani,
aut thymi, aut pulegii, aut rutae, 35deco-
ctione. Et, ſi adhuc, 36*10illa ſub 37velnti 8
depreſſione capitis, 38deponuntur; etiam
ſinapiſmus adhibendus erit: vnguenta *11quo-
que ex caſtoreo, et oleo Sicyonio. Iam
tunc etiam odores naribus admouendi, ex

Variae Lectiones

*7 *Vnguo*, vngeo *Ms*
26 *Nonnunquam*, quippiam B
27 *Solidius*, ſollicitius A
28 *Sinapis*, ſinapi A
29 *8 *Aliqui*; *et* aliqui *Ms* et A
30 *In modum*, ad menſuram A
31 *9 *Apophlegmatizare*, apophlegmatigare *Ms*, apophlegmatidiare B
32 *Ex*, in B
33 *Oxymeli*, oxymelle A
34 *Hyſopi*; *et* hyſſopi A
35 *Decoctione*, decoctionibus A
36 *10 *Illa ſub*, ſic *Ms*, iſta A, ſub illa B
37 *Veluti — capitis*, veterem capitis depreſſionem A
38 *Deponuntur*, non deponant A: i. e. ſi iſtud malum, caput deprimens, diutius perdurauerit.
*11 *Quoque*, vero *Ms*

ca-

castoreo, pulegio, origano, thymo, et [39] *[12]baccis lauri. Hoc et ex cornu ceruino, et galbano fieri, commodum [40]probauimus.

9 Haec igitur grauatis lethargicis adhibenda sunt, vbi febrium acutarum [41]interuenerit necessitas; quae [42]quidem nos, [43]omnia phreneticorum similia adiutoria adhibere, compellit.

C. IV. *De pleureticis.*

1 Pleureticorum haec est certissima definitio: dolore insustentabili et perseueranti circa interiora lateris afficiuntur, febribus aeque acutis minime desistentibus, [1]*[1]tussi [2]molestissima, [3]sputamentis variis effluentibus. Super quod latus, [4]*[2]iacere se tolerabilius, asseuerant. [5]Compresso etenim loco *[3]dolente, ad saniores partes [6]demigrans

Variae Lectiones

39 *12 *Baccis*, ex bacca *Ms*, et bacca B

40 *Probauimus*, approbauimus B

41 *Interuenerit*, non interuenerit A

42 *Quidem*, deest in B

43 *Omnia — adhibere*, omnia eis quae phreneticis accommodari solent adiutoria, vel illis similia adhibere A

Cap. IV. 1 *1 *Tussi*, tussim *Ms*, *et* tussi A

2 *Molestissima*, molestissima *compressi* A

3 *Sputamentis — effluentibus*, sputa varia eiicient *Ms* et A, *et* sputamentis variis effluentibus B

4 *2 *Iacere se*, iacens *Ms*, iacuerint A

5 *Compresso — dolente*, Nam loci dolentis A

*3 *Dolente*, dolentes *Ms*

6 *Demigrans*, in tempore demigrat A

grans

grans preſſa materia, [7]in tempore locis languentibus, moderatur. Febrium itaque 2
temporibus ſeruientes, adiutoria et cibos congruos [8]adhibebo. Cubiculum procurabo calidum et lucidum. [9]Melicraton [10]*4initio ex deſpumato melle ſuggeram, omni aegritudinis tempore miniſtrandum. Interea, 3
[11]ſi [12]minacia nos augmenta terruerint, *5retractantes aegrotantis aetatem, temporis qualitatem, prouinciarum naturam; intra tertium diem phlebotomo [13]ſubuenire nos conuenit. Item ventris officium [14]prouo- 4
candum eſt; aut [15]balano ſubponendo, aut [16]clyſtere ſimpliciore. Lateri vero dolenti, ex oleo ſamſucino calido, fomentum adhibeo: et, [17]ex ſamſuci puluere vel rutae ſiccae, loca affatim aſpergo dolentia. Poſt vero, ſuccidas aut ſulfuratas calefa- 5
ctas, lanas, ppono; variis et frequentibus ceteris vaporibus loca mitigabo: [18]et aliquando ſaccellis ex cantabro; aliquando ex milio vel ſalibus calefactis; aliquando oleo

Variae Lectiones

7 *In — moderatur*: ac tum loca ipſa languentia releuantur A
8 *Adhibebo*, adhibemus B
9 *Melicraton*; *Ex initio* mellicraton A
10 *4 *Initio ex*, def. A, ex hymetio et B, noſtra lectio eſt ex *Ms*
11 *Si*, ſi *ſtatim* A
12 *Minacia*, def. A
*5 *Retractantes*, retractentes *Ms*
13 *Subuenire nos*, ſic *Ms* cum A, nos ſubuenire B
14 *Prouocandum*, procurandum *Ms* et A
15 *Balano*, balanum A
16 *Clyſtere ſimpliciore*, cliſterem ſimpliciorem A
17 *Ex*, eius B
18 *Et*, vt B

ſupradicto ſamſucino, vel [19]rutaceo, adiecto [20]in veſicam, vaporamus. Adhibemus etiam ventoſarum ſuis temporibus aptiſſimum adiutorium.
6 Perſeuerantibus vero doloribus, etiam cataplasmata chalaſtica cum melle de ſeminibus, [21]addo: detrahens [22]ſpeciem foenigraeci; quod, vt [*6]expertus ſum, [23]febrientibus caput ſemper dolore et inflatione ſolicitat. Cibos vero, vsque ad aegritudinis digeſtionem, commodis temporibus matutinis quam maxime, [24]ſorbiles miniſtrabo et calidos. [25]Semper [26]enim, naturae certa ratione, veſpertinae horae, [27][*7]craſſioris acceſſu, aegros animos ad triſtitias

Variae Lectiones

19 *Rutaceo*, rutato B
20 *In*, def. A
21 *Addo*, ſic *Ms* et A, ſuperaddo B
22 *Speciem*, ſemen A
*6 *Expertus ſum*; expertus eſt *Ms*, expertus es A
23 *Febrientibus — ſolicitat*, febrientibus caput ſemper dolore et *inflatione* ſollicitatur, quod expertus es A, quod, vt expertus ſum, febrientibus caput ſemper dolore et inflammatione ſolicitat B. *Ms* eadem cum ed. *Baſileenſi* verba exhibet, praeterquam quod, vna cum ed. *Argentoratenſi*, loco "*inflammatione*" legat "*inflatione*".
24 *Sorbiles — calidos*, ſic *Ms* cum A, ſorbiles et calidos miniſtrabo B
25 Inter verbum "*calidos*" et proxime ſubſequens "*ſemper*" gloſſema hoc exſtat in ed. *Baſileenſi*: auctoritate, cum *Ms*, tum ed. *Argentoratenſis* ex contextu a nobis eiectum: "Tunc etenim etiam in perſeuerantibus febribus tempus ſiue adiutoriorum ſiue ciborum veteres phyſici aptiſſimum adſcueraueгe".
26 *Enim*, etenim B
27 *7 *Craſſioris acceſſu*, craſſiores acceſſus A, craſſioris aeris acceſſu B. Ex *Ms* noſtra eſt lectio.

quas-

quasdam adducunt, et [28]veluti initia cogunt renafci commotionum. [29]Addo interea: *[8]quod facilius aegritudinem refraenabis, fi per dies fingulos femel tantummodo cibos adhibeas. Sub hac igitur vifitatione, 7
fi necdum aegritudinis augmenta receffe-rint, diebus pluribus [30]ex melicrato, aut [31]hyfopum aut rutam viridem, decoquam: [32]ex hoc frequenter eos potabo. Locis vero impatienter dolentibus, etiam [33]fcarificationes impono. Ita etenim frequenter ad [34]peripneumonicorum non [35]permittetur aeger vicina peruenire pericula.

Dolentes vero latus fine febribus, et 8
ceteris accidentibus [36]pleureticorum remotis, quos iam non pleureticos, fed *latus dolentes* *[9]proprie appellabo; ex fubiectis alia diligentia vifitamus. Piper, vel cyminum vel caftoreum, aut rutam ficcam terentes, [37]melicrato mifcentes, potui [38]dabimus.

Variae Lectiones

28 *Veluti — commotionum*, vitia. veluti renafci cogunt commotionem A
29 *Addo — facilius*, interea addentes. Eoque facilius A
*8 *Quod*, quo *Ms*
30 *Ex*, deeft in B
31 *Hyfopum — decoquam*, fic *Ms* et A, hyfopo aut ruta viridi decocta B
32 *Ex*; *et* ex A
33 *Scarificationes*, efcas vfciones *Ms*, ἐχάϱας vftionis A
34 *Peripneumonicorum*, peripulemoniacorum A. Error typographicus, pro *peripleumoniacorum*.
35 *Permittetur*, fic *Ms* et A, permittitur B
36 *Pleureticorum*; *fupradictis* pleureticorum B
*9 *Proprie*, proprios *Ms*
37 *Melicrato*, mellicratoque A
38 *Dabimus*, fic *Ms* et A, damus B

Oxyporia [39]quoque adhibenda erunt. Item acopo calido, commixto opobalſamo, aut [40]glaucino aut laurino, latus ipſum perun-
9 guendum eſt: [*10]eſt et fricandum. Quibus adhibitis, ſi necdum dolor quieuerit; ſuper illam decoctionem, quam ſuperius ordinauimus, [41] [*11]fraxini radicem aut capparis, admiſcebo. Dabo interea etiam [42]antidota, apta frequenter pleureticis; ſuperaddens ſamſuci puluerem, iisdem [43]ſemper adiuto-
10 rium commodiſſimum. Nam et emplaſtra, vel malagmata his ſaepiſſime profuerunt, ex rutae [44]foliis viridibus contritis [45]cum axungia: et cetera quamplurima, quae ſibi quisque, in tempore, cauſae [46]probata [47]et vtilia eſſe, cognouerit.

C. V. *De [1]peripneumonicis.*

1 [2]Peripneumonicos haec accidentia manifeſtant: febres acutae, thoracis pondus; quod etiam laterum ſolicitet vicinitatem.

Variae Lectiones

39 *Quoque*, def. A
40 *Glaucino*, gleucino B
*10 *Eſt*, ſic *Ms*, def. A et B
41 *11 *Fraxini*, flacmi *Ms*, phlogmi B
42 *Antidota*, antidotia B
43 *Semper—commodiſſimum*, ſuperadiutorium comodiſſimum *Ms*, ſemper adiutoriis commodiſſima B
44 *Foliis — contritis*, foliorum viridium contritorum *Ms* et A
45 *Cum*, et B
46 *Probata*, probatae *Ms* et A
47 *Et*, def. A

Cap. V. 1 *Peripneumonicis*, peripleumoniacis A
2 *Peripneumonicos*, peripleumoniacos A

Ia-

Iacere [3]ſe ſupinos non facile patiuntur, ſed magis ſedendo [4]releuari [5]potius adteſtantur, infectas veluti quodam *[1]rubore genas [6]habent. Anhelitum tardum, et ſuſpirium patiuntur. Tuſſiunt frequenter, ſputa ſanguinea et ſordida [7]egerunt, pulmonis periculum deſignantia. His [8]primo lucidum et ca- 2
lidum [9]cubiculum prouidendum eſt. His, febrium temporibus ſeruiens, adiutoria et cibos moderatius [10]miniſtrabo. [11]E ſuccis ptiſanae aut alicae, mellis quippiam [12]habentibus deſpumati, [13]*[2]melicraton faciendum eſt (ſicuti etiam in pleureticis *[3]ordinatum); cui concoqui debet ruta viridis, [14]hyſopus vel origanum; aut *[4]iris Illyrica: quae quam maxime perſeueranti tuſſiculae [15]mederi conſueuit. Si vero digeſtio [16]ſputorum tarda et 3
difficilis fuerit; [17]vel, ſi pectora eorum vi-

Variae Lectiones

3 *Se ſupinos*, ſupini A
4 *Releuari*, releuantur A
5 *Potius*, facies A
*1 *Rubore*, robore *Ms*
6 *Habent*, def. A
7 *Egerunt*, digerunt *Ms* ac A
8 *Primo*, ſic *Ms* et A, *ergo* primo B
9 *Cubiculum*; *vtpote calaſticum* cubiculum, ſic *Ms* et A
10 *Miniſtrabo*, adminiſtrabo A
11 *E ſuccis*, ſucis B
12 *Habentibus deſpumati*, deſpumati habentibus A.
13 *2 *Melicraton*, melicrati *Ms*, melicratum B
*3 *Ordinatum*, ordinatum *eſt* A et B. Nos, euitandae tautologiae ergo, ſequimur *Ms*
14 *Hyſopus*, hyſopum B
*4 *Iris*, deeſt in *Ms*
15 *Mederi*; *facilius* mederi B
16 *Sputorum*, ſputuum B
17 *Vel — pectora*, veluti B

ſcoſa quadam pinguedine [18]praecludantur; [19]in modum vnius cochlearis, ieiunos, [20]recentis butyri, frequenter, [21]acceptione,
4 iuuamus. Ventris officium aſſidue procurabo. Thoraci eorum, hoc eſt [22*5]peccatori, adiutoria omnia pleureticorum adhibeo; tam in fomentis, quam in cataplasmatibus, [23]ce-
5 terisque vaporibus conſtituta. Cerotaria quoque ex oleo Cyprino, [24]habentia [25]ſinapis puluerem, adhibenda ſunt: quibus ad [26]exteriorem cutim, pulmonis laborantis cauſa interior, prouocetur. Nam et ventoſae impoſitae, par beneficium, etiam miti-
6 gando, praeſtiterunt. In declinatione vero [27]huiuscemodi aegritudinis, emplaſtris et [28]malagmatibus [29 *6]amynticis [30]vti nos [31]conueniet; pro tempore aptis [32]et humaniori-

Variae Lectiones

18 *Praecludantur*, percludantur A
19 *In — vnius*, ad menſuram A
20 *Butyri — ieiunos*, ieiunos recentis butyri *Ms* et A
21 *Acceptione; eos* acceptione B
22*5 *Peccatori*, pectori AetB
23 *Ceterisque; quam* caeteris B
24 *Habentia*, habente *Ms* et B, habentia A
25 *Sinapis*, ſinapi A
26 *Exteriorem cutim*, exteriores cutes B
27 *Huiuscemodi*, huiusmodi A
28 *Malagmatibus*, ſic *Ms* et A, malagmatis B
29 *6 *Amynticis*, amicticis *Ms*, amycticis A. *Amynticum* defenſiuum, *amycticum* erodens.
30 *Vti — aptis*, pro tempore aptis vti nos conueniet A
31 *Conueniet*, conuenit B
32 *Nec — et*, et B

bus

bus lauacris ; [33]ceterisque, quibus, [34 *7]póst tantam aegritudinem, reparare membra lassiora et roborare, [35]facilius valeamus.

C. VI. *De synanchicis.*

Duplex [1]est synanchicorum species : vna quae cum tumore nimio, vel indignatione gutturis, et vuae, et faucium, et viacinarum partium, efficitur. Altera sine tumore, [2]iisdem tamen inhaerentibus signis vel accidentibus : quae plus periculi facere [3]consueuit. [4]Hanc eandem *cynanchen* medici appellare consueuerunt. 1
Meatus vtrisque [5]transuorandi difficilis fiet ; et [*1]de conclusione [6]locorum, vel suspirio, [7]etiam nauseando, periclitantur. 2
Hi hoc modo curandi erunt : cubiculum maius [8]calidum procurandum est ; [9]clystere acriore officium ventris cogemus. Et, si aetas eorum adhuc calidior fuerit, phlebotomo liberantur, ex venis sub lingua apparentibus ; eo sane tempo- 3

Variae Lectiones

33 *Ceterisque*, et caeterisB
34 *7 *Post — aegritudinem*, est tantam aegritudinem *Ms*, ex tanta aegritudine A
35 *Facilius valeamus*, possimus *Ms* et A

Cap. VI. 1 *Est*, deest inA
2 *Iisdem*, hisdem B
3 *Consueuit*, consueuerunt A
4 *Hanc — consueuerunt*, defic. in *Ms* et A: glossam omnino redolens.
5 *Transuorandi*, in transglutiendo A
*1 *De*; *ex* de *Ms*
6 *Locorum*; *eorum* locorum A
7 *Etiam*; *vel* etiam A
8 *Calidum*; *et* calidum A
9 *Clystere acriore*, clysteris ardore A

re, quo neceſſitas coëgerit detractionis. Vbi
enim febrium timor deſuerit, etiam poſt
[10]tertium diem [*2]ſanguinis detractio non ne-
4 gatur. [11]Gargarismatio vero has cauſas ſau-
cium frequentiſſime [12]tali nonimus releuari:
melicrato, in quo aut cantabrum coquen-
dum eſt, aut [13]ficus ſiccae, aut gallae quaſ-
ſatae, aut roſa ſicca, aut lenticula, aut om-
phacium: aliqua ex his, aut certe omnia,
vt ſuperius [14]contexuimus, concoquenda
5 [15]ſunt. Nam, [16]et [17][*3]*Andronici* [*4]trochi-
ſcus, omnibus [18]merito [*5]approbatus, ſi cum
paſſo [19]vel caraeno teratur, et molli [20]pinna
his locis adhibeatur, ſatis iuuat. Sic etiam
de flore roſarum, et alumine ſciſſo, et [21][*6]de
Phrygio lapide ſimul combuſto, confectus
puluis, ſimiliter temperatus, [a]commodius
adhibetur: et cetera medicamenta, vt an-
thera, et his ſimilia, anteriorum [22][*7]aucto-
6 ritate comprobata. Interea ſaccellis vel [23]fo-

Variae Lectiones

10 *Tertium*, tertiam A
*2 *Sanguinis*, ſanguis *Ms*
11 *Gargarismatio*, garga-rismatis A
12 *Tali*, tali *modo* A
13 *Ficus ſiccae*, fici ſicci B
14 *Contexuimus*, contexi-mus A
15 *Sunt*, erunt *Ms* cum A
16 *Et*, deeſt in A
17 *3 *Andronici*, Andro-nicos *Ms*, andronius B
*4 *Trochiſcus*, trociſcos *Ms*
18 *Merito*, medicis B
*5 *Approbatus*, approba-tur *Ms*
19 *Vel*, aut *Ms* et A
20 *Pinna*, penna A
21 *6 *De Phrygio*, defrar-go *Ms*, diphrige B
a *Commodius; et* commo-dius *Aldus*
22*7 *Auctoritate comproba-ta*, compoſitione proba-ta *Ms* cum A
23 *Fotibus*, fomentis A

ti-

tibus, [*8]cataplasmatibus [24]aeque chalaſticis et paregoricis, locis faucium periclitantibus et [25*9]peccatoris vicinis partibus, imminebo. Cibis vero, temporibus competentibus, humidis calidis et tenuioribus, nutriendi ſunt. Acutae etenim aegritudines vtilius gubernari non poterunt.

C. VII. *De apoplecticis.*

Apoplectici appellati ſunt eo, quod veluti 1
ictu quodam repentino percutiantur: [*1]vel, quod [1]cum totius corporis [2]frigidiſſimi deſperatione et grauedine, iaceant ſine ſenſu. [3]Etiam haec [3]quidem paſſio acuta eſt, [4*2]et nunquam penitus ſociata cum chronicis;
nimium ſolicita, ſine febribus tamen. De his 2
igitur *Hippocrates*, [5]noſtrae huius profeſſionis [6]auctor, ſic ſua ſententia iudicauit: *apoplecticos*, inquit, [7]*graui ictu perculſos, nullo* [8*3]*pacto penitus curari poſſe: leuiores attamen,*

Variae Lectiones

*8 *Cataplasmatibus*, ſic *Ms*, cataplasmatibusque A et B

24 *Aeque*, def. in A

25*9 *Peccatoris*, pectoris A et B

Cap. VII. *1 *Vel quod*, vel *cum* quod *Ms*

1 *Cum*, abeſt in B

2 *Frigidiſſimi deſperatione*, frigidiſſimi cum totius corporis deſperatione A

3 *Etiam*, deeſt in A

3 *Quidem*, equidem B

4 *2 *Et nunquam*, et *temporalis*, nunquam B. Loco *temporalis* legit *Ms temporibus.*

5 *Noſtrae*, noſter *Ms* et A. *Hippocr. Aph. Sect. II. Aph. 42. ed.* Foeſ. 1595, Sect. VII, pag. 345.

6 *Auctor*, autoritas B

7 *Graui — perculſos*, grauiter occupatos *Ms* et A

8 *3 *Pacto penitus*, facto penitus *Ms*, penitus pacto A

3 *licet difficile, liberari.* Huic etiam ego obe-
diens, [9]hos fic fuadeo [10]vifitari: vt eos,
quos fine fenfu penitus [11*4]infpexeris iacen-
tes, et nimium frigidos, [12]anhelantes tan-
tummodo; plena [13]fub defperatione [14]agere
4 [15]pronuncies. Quos vero leuiores, vt dixi,
et [16*5]aliquem fenfum proprium continentes,
fono narium [17]refpirantes [18]confpexeris,[19]pin-
na prolixiore interiora faucium attingendo,
fi fieri poteft, cibos aut phlegmata, per vo-
5 mitum [20*6]reiicere compelles. Sternutamen-
tis acrioribus eorum capita commouenda
funt. Vnguentis vel fricamentis acrioribus
et calidis, omnes eorum articulos, mixto
6 nitro et pipere, [21]infundi fuadeo. Extremi-
tatem vero inteftini taurino felle tangendam;
aut puluere [22]ftaphidis agriae, quam filuati-
cam vuam [23]appellant. Balanos fupponimus
acres [24]ac thermanticos. Confueuerunt [25]ete-

Variae Lectiones

9 *Hos*, hoc A
10 *Vifitari*, obferuari A
11 *4 *Infpexeris iacentes*, iacentes *Ms*, iacentes infpexeris A, infpexero iacentes B
12 *Anhelantes*, anhelantes*que* A
13 *Sub*, eos B
14 *Agere*, deeft in B
15 *Pronuncies*, pronunciem B
16 *5 *Aliquem fenfum*, ex aliquo fenfu *Ms*, aliqua parte fenfum A
17 *Refpirantes*, refpirare A
18 *Confpexeris*, male abeft a *Ms* et B
19 *Pinna*, penna A
20 *6 *Reiicere compelles*, procurare debebimus *Ms*, prouocare debebimus B
21 *Infundi*, infundere A
22 *Staphidis agriae*, ftaphisagriae A
23 *Appellant*, fic *Ms* et A, *aliqui* appellant B
24 *Ac*, et A
25 *Etenim*, enim A

nim,

nim, his adiutoriis [*7]coacti, [26*8]scybala, vel vrinas, vel phlegmata, frequenter [27]extrudere. Cognoscentibus vero et respondentibus, intrepide phlebotomum [28]adhibebo; [29]si tamen nimium senes non fuerint. Succis eos ptisanae vel alicae, cum oxymeli, gubernabo: aquam calidam potui dabo. Cum vero, transacto periculo praesenti, ad paralysin, vt frequenter contingit, causa fuerit deriuata; [30]suo tempore, [31]quo de paralysi tractaturi sumus, etiam eorum ordinabo remedia.

7 8

C. VIII. *De [1]hydrophobicis.*

1 Hydrophobicorum causam, aliqui ex morsu canis rabiosi, aliqui ex [2]serpentum, [3]euenire asseuerant. Sed has origines solicite nos scrutari, superfluum est; occupatos etenim hoc morbo molesto, nil iuuat originem didicisse. Igitur cum initia huius mani- 2

Variae Lectiones

*7 *Coacti*, coactis *Ms*
26 *8 *Scybala*, quibala *Ms*. Graecis literis exprimitur, cum scitissima scilicet explicatione, in margine: "*Scybala stercora sunt*", in edit. A
27 *Extrudere*, excludere B
28 *Adhibebo*, adhibeo A
29 *Senes--fuerint*, recte edit. B connectit haecce cum *adhibebo*. (Dicit enim: phlebotomen omnino esse adhibendam, excepta aetate senili decrepita, vbi ista noceat.) senex non fuerit B
30 *Suo*, seruato B
31, 32 *Quo*, quum A

Cap. VIII. 1 *Hydrophobicis*, sic *Ms* et A, hydrophobis B
2 *Serpentum*, serpentium A
3 *Euenire*, venire A

fe-

festa fuerint passionis, emergit primo [4]quaedam veluti irrationabilis animi [5]desperatio repentina, et [*1]frequentes iracundiae. Item pigrescunt ad omnia; insomnietates, vel certe somnos terribiles, patiuntur. His et stomachi grauedo, cum corruptela ciborum, emergit. Lauacrorum inconsueta vitatio. Aerem serenum, veluti [6]pluuiosum, perhorrescunt. Vitare etiam bibendi consuetudinem tentant. [7]Tum etiam, quidquid liquidum et humidum, horrent; soliciti, ne for-
3 te aqua ab aliquo nominetur. At vero, cum [8]passio [9]eos plena possederit; quantum in desideranda potione[10]his accesserit[11]desiderii, tantum [12]timoris in accipiendo [13]geminatur.
4 Ad haec phlebotomo prius occurrendum est, si nos nulla [*2]prohibuerint cetera praeiudicia, [14]vt superius dictum est; [15]quo necessitas coëgerit [16]tempore. Vbi enim febrium timor defuerit, etiam post tertium diem de-
5 tractio sanguinis non negatur. Item [*3]dabo gentianae radicis puluerem, in melicrato

Variae Lectiones

4 *Quaedam veluti*, veluti quaedam A
5 *Desperatio*, respiratio *Ms* et A
*1 *Frequentes*, frequenter *Ms*
6 *Pluuiosum*, plumosum A
7 *Tum — nominetur*, desunt in *Ms* et A
8 *Passio; hos* passio B
9 *Eos*, deficit B, ob praecedens *hos*.
10 *His*, hic A
11 *Desiderii*, desiderium B
12 *Timoris*, timor B
13 *Geminatur*, generatur A
*2 *Prohibuerint*, prohiberent *Ms*
14 *Vt*; *et* vt B
15 *Quo*, quando A
16 *Tempore*, temporis A
*3 *Dabo*, da *Ms*

coch-

[17]cochlear vnum; [18]dabo theriacam; [19]dabo coagulum leporis, tritum ſimiliter cum melicrato. Dabo etiam canum catulorum coagulum. Dabo etiam cancrorum [20]fluuiatilium puluerem combuſtorum. Vulnera autem 6
eorum a plena ſanatione, vt poſſumus, differemus; [*4]admouendo medicamenta, quae [21]diu, et humecta et ſordida eadem vulnera, [22]faciant permanere. Admoueo [23]interea 7
etiam [24]ſanguiſugas: admoueo cauſtica. [25*5]Patentia enim diu loca venenoſi humoris minime poterunt prohibere digeſtionem. Pe- 8
ctus eorum vel ſtomachum, ſeminum [*6]chalaſticis cataplasmatibus, adiuuabo. Iuuabo etiam cerotario; ex aloe, [26]maſtiche, et nardino oleo temperato. Caput eorum oleo anethino vel [27]chamaemelino tepido infundo.

Variae Lectiones

17 *Cochlear*, coclear A, coclearium B
18 *Dabo theriacam*, diatheriacon dabo A
19 *Dabo*, abeſt ab A
20 *Fluuiatilium*, fluminalium B
*4 *Admouendo*, admouenda *Ms*
21 *Diu — humecta*, debent mitti A
22 *Faciant*, faciam A
23 *Interea etiam*, ſic *Ms* cum A, etiam interea B
24 *Sanguiſugas*, ſic *Ms* et A, *hisdem locis* ſanguiſugas B
25 *5 *Patentia — poterunt*, patentia enim diu loca paulatim venenoſi minime humoris poterunt *Ms*, patentium enim locorum venenati humores minime poterunt A, patentia enim diu loca paulatim venenoſi ex vulneribus manentis humoris minime poterunt B
*6 *Chalaſticis*, caliſticis *Ms*
26 *Maſtiche; et* maſticheA
27 *Chamaemelino*, chamaemilino A

Vo-

9 Vomitibus et clyſteribus releuandi erunt. Stomacho ventoſas impono frequenter cucurbitas; et, vnguentis, ex [28]ſamſuci herba vel abſinthio, confectis, praecordia per-
10 fricabo. Cogo interea et ſuadeo per interualla, [29]vt ad balneas accedant; et [30]ſolii ſomento calido eos poſſe iuuari aſſeuerabo. Procurabo cibos cum [31]ſoporiferis ſpeciebus; [32*7]ſi in tempore non deerit, etiam ſagapenum aut laſer [a]admiſceo.

C. IX. De [1]iliacis, colicis, [2*1]ſtropho.

1 [3]Iliacorum, colicorum et [4]ſtrophi ſimilis eſt omnibus doloris moleſtia, diuerſis attamen accidentibus ſeparantur. [5]*Strophus* eſt leuis ventris [6]tantummodo dolor: [7*2]qui leui adiutorio, aut vaporum, aut ventris expoſitione, aut lauacrorum fomentatione,
2 compeſcitur. *Colicorum* vero inteſtini vnius querela grauiſſima eſt, et [8*3]plerumque lege chronica, ſtatutis et praefinitis veluti temporibus, commouentur: vt iam temporis

Variae Lectiones

28 *Samſuci*, ſamſuco A, ſanſuci B

29 *Vt — accedant*, ad balneas ire debere B

30 *Solii*, ſolo A

31 *Soporiferis*, ſaporiferis A

32 *Si*, ſi *ſe Ms*, *ſed* ſi A

a *Admiſceo*, admiſcebo *Aldus*.

Cap. IX. 1 *Iliacis*, ileodis B

2 *1 *Stropho*, iſtropho *Ms*, et ſtrophicis A

3 *Iliacorum*, ileorum B

4 *Strophi*, ſtrophicorum A

5 *Strophus*, ſtrophos B

7 *Qui*, et *Ms* atque A

8 *3 *Plerumque*, frequenter *Ms* et A

ma-

magis moleſtiam, quam vitae periculum re-
formident. [9]*Iliacorum* autem paſſio, de qua 3
nunc nobis tractatus interponitur, acuta eſt,
et ſub [10]anguſto tempore periculoſa. Primo
quod [11]ventris totius [12]et ſtomachi ventoſi-
tate tenduntur; veſicae, inguinum, coxa-
rum, et omnium vicinarum partium dolori-
bus opprimuntur: ſcybalorum intercluſione
nimia conligantur, vsque adeo, vt etiam
clyſtere [13]acri adhibito, non fimum, ſed ven-
toſitatem ſolam inutilem, egerere videan-
tur. Saliuarum frequenti profluuio [14]perſe- 4
uerante coguntur in [15]nanſeas; vt non ſo-
lum phlegmata vel humores, ſed etiam,
([16]dictu [17]horribile [18]et viſu) ſtercora [19]per
os cogantur [20*4]excludere. Ad haec igi- 5
tur accidentia, quantis poſſumus adiutoriis,
hoc ordine ſuccurrendum eſt. Vaporibus
frequentibus et cataplasmatibus, de cymini
puluere et [21]ſinapis ſemine temperatis, im-
mineo: iniectionibus quoque ex ſupradicta-
rum ſpecierum decoctione confectis: [22]ad-
miſcens ſuccos foenigraeci, quibus ruta vi-
ridis [23]decoquenda erit. Item etiam ex óleó 6

Variae Lectiones

9 *Iliacorum*, Ileorum B
10 *Anguſto*, auguſto A
11 *Ventris totius*, ventoſus illis A
12 *Et ſtomachi*, eſt ſtomachus A
13 *Acri*, frequenter B
14 *Perſeuerante*, perſeuetanti A
15 *Nauſeas*, nauſeam A
16 *Dictu*, def. in *Ms* et A
17 *Horribile*, horribili A
18 *Et*, deeſt in *Ms* et A
19 *Per os*, def. in *Ms* et A
20*2 *Excludere*, deeſt in *Ms*, egerere A
21 *Sinapis*, Synonis B
22 *Admiſcens*, admiſcentes B
23 *Decoquenda*, concoquenda A

ro-

roſeo, mixtis anſerinis adipibus, aut caſtorei puluere cum oleo vetuſtiſſimo. Vtilius, [24]ſi, ex laurino [25*5]vel Cyprino vel glauci-
7 no, temperentur. Vtimur ventoſis, cucurbitis [26]ignidioribus, violentius euellendis. Et, ſi adhuc doloris moleſtia perſeuerauerit, phlebotomum [27]adhibebo: perſeuerando tamen fricationibus, [28]manibus vel
8 ſabanis calidis. Scybalorum vero egerendorum cauſa primo eos chalaſtico clyſtere compello. Qui, ſi [29]contemptus fuerit, in ſecundis, acrioribus imminebo; [30]colocynthida decoquens, [31]cum ſucco betarum et
9 ſimilibus ceteris, aſpere prouocantibus. [32]Sin vero ex [33]ſuſpicione potionis venenoſae perceptae hoc [34]eueniſſe cognoueris: [*6]theriacam cum vino dare conueniet. Ventrem prouocabis ex lacte decocto, quod ſchiſton [35*7]appellamus; in quo coqui facies, aut diſſolui, aut aloe, aut [36*8]ſcammoneam. [37]Addes etiam adiutoria, de Graeco [38]Euporiſton, compendioſa.

Variae Lectiones

24 *Si*, ſic B
25 *3 *Vel Cyprino*, cyprio *Ms*, deſ. in A
26 *Ignidioribus*, ignotioribus A
27 *Adhibebo*, adhibeo A
28 *Manibus*, deeſt in *Ms* et A
29 *Contemptus fuerit*, contenti fuerint A
30 *Colocynthida*, colocynthidas A
31 *Cum*, abeſt a B
32 *Sin*, ſi *Ms* cum A
33 *Suſpicione*, ſumptione A
34 *Eueniſſe*, euenire A
*4 *Theriacam*, theriaca *Ms*
35 *5 *Appellamus*, aliqui appellauerunt *Ms*, aliqui vocauere A
36 *6 *Scammoneam*, ſciamoniam *Ms*, ſcamoniam B
37 *Addes*, addis A
38 *Euporiſton*, Euporiſto B

C.

C. X. *De ſpasmis.*

Spasmus appellatus eſt ex tenſione, vel 1
protractione neruorum, et vicinorum
muſculorum, ceruicis quam maxime, impatienti dolori [1]conſentientis; vt etiam ad reſpondendum os facile aperire non poſſint. Nam ſub hoc titulo *ſpasmi*, variae ſunt huius paſſionis figurae. Spaſmus per omne cor- 2
pus extenſionem rigidam, temporalem quidem, habet: ſub qua ita tenduntur, vt, ſub vno ſchemate iacentes, tenſione moleſta et inflexibili teneantur. Quos vero pronos 3
contractio habet, *emproſthotonicos* dicimus: quos autem ad poſteriora reclinatos, *opisthotonicos* *[1]appellamus. Haec accidentia corporibus frequenter ſine febribus euenire conſueuerunt.[2]Quod ſi febres ſpaſmis ſuperuenerint, cauſam ſoluunt: ſpasmi autem [3]ſuperuenientes febribus, vitae ſemper periculum

Variae Lectiones

C. X. 1 *Dolori*, dolore *Ms* et B. *Conſentientis*, compatientis *Ms* et A

*1 *Appellamus*, appellemus *Ms*

2 *Quod* — *ſpasmis*, quae quibus B. Quae (ſc. febres), quibus (nempe ſpasmis) ſuperuenerint; cauſam ſpasmi, hinc ſpasmum ipſum, tollunt.

3 *Spasmi* — *febribus*, Superuenientibus vero febribus B. Superuenientes (ſc. ſpasmi) vero febribus, vitae periculum ſemper minitantur. *Conf. Hippocratis* ſcripta, u. g. *Aphorism. Sect. IV. Aph.* 57, 66. *Praen. Coac. III*, 80, 82, 86, *ed. Lind. Part. I.* p. 53.

4 minitantur. Sed [4]hae fupradictae [5]difcre-
tiones, vna eademque medicinae diligentia,
vifitantur. Primis diebus commodius [6]phle-
botomo fuccurrendum eft: fi tamen [7]poft-
ea etiam omnia adiutoria competentia mi-
nime praetermittas. Fricamentis vel [8]vn-
guentis omnia loca diligentius mitiganda
funt, vino et oleo temperatis; cubiculo ca-
5 lido et lucido procurato. Neruis vero ten-
fis et [9]inflexibilibus, fomenta vel [10]folia, ex
oleo [11*2]chalaftico [12*3]calidiffimo, procurabo.
Cucurbitas cum detractione fanguinis, com-
petenti tempore [13]adhibebo: ventrem pro-
6 curabo ex clyftere fimpliciore. Cibis [14]con-
gruis [15]digeftibilibus nutrio: vt funt oua [16]ther-

Variae Lectiones

4 *Hae*, haec B
5 *Difcretiones*, difcretionis B
6 *Phlebotomo — eft*, phlebotomo fuaui vtendum eft A
7 *Poftea — omnia*, poft omnia B
8 *Vnguentis*, vnctionibus A
9 *Inflexibilibus*, flexibilibus, *Ms* atque A
10 *Solia*, foia A. Solium, i. e. vas, in quo continetur balneum, balneum ipfum fignificat: continens fcil. pro contento.
11 *2 *Chalaftico*, caftico *Ms*, cauftico A
12 *3 *Calidiffimo procurabo*, et calidiffimo temperabo A, calidiffima *Ms*, confentiens ceterum cum B
13 *Adhibebo*, adhibeo A
14 *Congruis*, cungruis A
15 *Digeftibilibus*; *et* digeftibilibus B
16 *Thermapala*, tomatula A, in cuius margine fequens adhuc exftat fcholion: Alias *Hapala*. "Sunt autem *hapala oua*, recentia, quorum cortex (i. e. albumen) nondum induruit". *Hapala* vel *apala* oua, funt oua cocta, vt forbendo edi queant. Weich gefotten. Conf. *Apicii L.* VII, c. 17; et indicem in illum a nobis euulgatum.

ma-

mapala; buccellae candidae in *4aqua calida maceratae, frequenter etiam, melicrato infusae, inferendae erunt. Et, si adiutoriis supradictis releuati, etiam oris coeperint impedimento carere, [17]maluas, et minutos pisciculos anethino [18]iusculo [19]decoctos, plena iam confidentia, subministrabo. Frequenter etiam cum [20]embammate, ex [21]hydromelle temperato. Lactis his copia neganda non erit. Omnibus 7
vero *5tensionibus, post fomenta chalastica, ex oleo Sicyonio [22]inunctionem adhibebo et [23]acopa calidiora: et cataplasmate [24]chalastico loca diutius mitigabo. Post clysterem vero chalasticum, expositis scybalis, [25]*6enemate vti nos [26]conueniet, [27]ex oleo rutaceo, commixto castoreo. Conueniet 8
etiam [28]locis ipsis de salibus calidis adhibere sacellos. Nam et carbonibus proxime ca-

Variae Lectiones

*4 *Aqua — maceratae*, aquam calidam maturatae *Ms*
17 *Maluas*, maluas *discoctas* B
18 *Iusculo*, iuscello B
19 *Decoctos*, discoctos A
20 *Embammate*, emplasmate *Ms* et *A*, quae ed. A in margine discrepantem adhuc hanc exhibet lectionem: "alias *anomelle*".
21 *Hydromelle*, oenomeli B
*5 *Tensionibus*, sensionibus *Ms*
22 *Inunctionem adhibebo*, vnctionem adhibeo A
23 *Acopa calidiora*, cepa calidiore A
24 *Chalastico*, def. A
25 *6 *Enemate*, enematio *Ms*, enematis B
26 *Conueniet*, conuenit A
27 *Ex — rutaceo*, et rutacco oleo *Ms*, rutato oleo B
28 *Ipsis*, deest in B

lentibus, lectos et ftramina calidiora [29]procurabis. Cerotaria vel acopa ex oleo Cyprino his frequenter adhibenda funt. Et adipes leonum, galbano commixti, par benefi-
9 cium [30]procurant. Dabo etiam interea potiones huiusmodi: Caftorei puluerem cum melicrato, [31]aliquoties [32*7]piperis quippiam intermifcens: [33]dabo filphium cum pipere et melicrato fimiliter: dabo etiam diureticas
10 potiones: dabo fomniferas. [34]Procurabo etiam [35*8]aquarum beneficia natura calidarum: [36]nam, poft declinationem aegritudinis, [37*9]his multum natura earum mederi confueuit.

Variae Lectiones

29 *Procurabis*, procura B
30 *Procurant*, procurarunt B
31 *Aliquoties*, aliquotiens B
32 *7 *Piperis quippiam*, quippiam deeft in *Ms*, his piper A
33 *Dabo*, def. in A
34 *Procurabo*, curabo A
35*8 *Aquarum—calidarum*, aquarum naturalium beneficia calidarum *Ms*, per aquarum naturaliter calidarum beneficia A
36 *Nam*, per quae B
37 *9 38 *His — confueuit*, hijs ventris beneficia procurare confueuit A, "*ventri beneficii*" loco "*mederi*" *Ms*, in reliquis confentiens cum B

C. XI.

C. XI. [1*1]*De ſatyriaſi, vel impedimento vſus venerei.*

Satyriaſis, [2]gonorrhoea, vel [3]priapiſmus, 1
[4]quibus ſimilis eſt, ſub immoderata pa-
tratione, moleſtia, [5]his accidentibus diſter-
minantur. *Gonorrhoea* ſine veretri exten- 2
ſione vel vſus deſiderio, ſpermatis affluen-
tiſſima ſub effuſione, corpora debilitat, et
per chronica tempora producitur. *Satyria-*
ſis vero, ex certa corporis incommoditate,
quae etiam mulieribus aliquando [6]contin-
git. et deſiderium inſatiabile, et tenſionem
particulae, cum aſſidua patratione, [7]fa-
cit: et, licet ſine febribus, attamen inter
acutas et temporales aegritudines, numera-
tur. Hanc paſſionem *priapismon* aliqui ap-
pellauerunt. Sic itaque curandi erunt, 4
qui [8]ſub vtrisque cognomentis aegrotant.
[9*2]Frequentatione palaeſtrae per initia [*3]omne
eorum corpus exerceo. Poſt identidem pe-
nitus quieſcendum eſt. Vapores ſtypticos 5

Variae Lectiones

Cap. XI 1*1 Inſcriptio huius capitis: 1 de ſatyriaſi, vel impedimento vſus *Ms*, 2 Quam nos exhibemus, eſt inſcriptio editionis A, 3 de ſatyriaſi B

2 *Gonorrhoea*, Gonorrheae A

3 *Priapiſmus*, PriapiſmiA

4 *Quibus*, deeſt in A

5 *His; quae* his A

6 *Contingit et*, inter duo haec verſa, *Ms* et A deficientia, ſequens B legitur inſertum: "quam metromaniam aliqui appellauerunt". Metromania eſt furor vterinus, a μήτρα et μανία.

7 *Facit; auidiſſimam* facit *Ms* et A

8 *Sub vtrisque*, de vtriusque A

9 *2 *Frequentatione*, fricationem *Ms*, fricatione B

*3 *Omne*, omnem *Ms*

[10]frequentius ſupponimus, [11]ſub tegmine vel muniminе totius corporis [*4]bene diſpoſiti: [12]vaporem calefactum ex acacia vel [13]hypociſtide, [14]cicutae herbae ſucco [15]contri-
6 ta et reſoluta. Tunc ipſis partibus [16][*5]duras ſuperaddimus [17]fricationes [18]manuum, [19]vel ſabanorum paulo aſperiorum. Cibos ſtypticos [20]omnes cum aceto miniſtrabo; vitans calidos, et qui inflationem [21]poſſint concitare corporibus. Hi etenim frequenter vſum erigere venereum [22]conſuerunt.
7 Sic etiam [*6]potus ſubminiſtrandus erit. Sed tamen omnia haec mediocriter, et rarius exhibenda ſunt; vt ex hoc, veluti famem
8 vel ſitim, procurare poſſimus. Si vero paſſionis huius moleſtia diutius perſeuerauerit, vt [23]et tenſio et deſiderium impatientiſſime

Variae Lectiones

10 *Frequentius ſupponimus*, def. in A
11 *Sub tegmine*; *vbi iam* ſub tegmine A
*4 *Bene diſpoſiti*, ſic *Ms*, bene *fuerint* diſpoſiti A, def. B
12 *Vaporem calefactum*; *ſupponimus*, vaporem calefactum A, vnguo ſub vaporem calefacto B, *vaporem calefactum* pro *calefacto* legit *Ms*, congruens ceterum cum B
13 *Hypociſtide*, hippoquiſtide A hypociſtida B
14 *Cicutae*; *vel* cicutae A
15 *Contrita — reſoluta*, contrito et reſoluto A
16 *5 *Duras*, duarum *Ms*, def. in A
17 *Fricationes*, fricationem A
18 *Manuum*, vnam *Ms* et A
19 *Vel*, def. in A
20 *Omnes*, omneis A
21 *Poſſint*, poterunt A
22 *Conſuerunt*, conſueuerunt A
*6 *Potus ſubminiſtrandus*, potum ſubminiſtrandum *Ms*
23 *Et*, def. in A

[24]pro-

[24]protendantur; laminam plumbi, renibus et partibus vicinis, [25]apponam. Nam et ventoſis cucurbitis aſſiduis, eadem loca fatiganda ſunt. Dropaces quoque imponendi erunt.
Ab omnibus carnoſis cibis, et multum nu- 9
trientibus, abſtinendi ſunt: ab odoribus bonis vel thymiamatibus: ab aſpectu, vel [26]communione, [*7]pulcrarum penitus figurarum; vt neque tangendi neque viſendi eis copia praebeatur.

Quibus vero, aut aetatis vergentis 10
[27]defectione, aut [28]morbis locis [29]reſidentibus, veluti [30]partes frigentes, vſus [30]venerei officium pernegarint, [31*8]tunc e contrario eis his adiutoriis famulabor. Conuenit, 11
exercitio vti mediocri: [32]conuenit, in modum palaeſtrae, manibus fricari femineis, molli et delicata virtute innitentibus: fricationibus, [33]inquam, quam maxime locorum inferiorum, [34]inguinum et [35]femorum; vnguentis calidioribus et mordentibus, ni-

Variae Lectiones

24 *Protendantur*, protendatur B
25 *Apponam*, appono *Ms* et A
26 *Communione*, ſic *Ms* et A, commotione B
*7 *Pulcrarum*, pulchrum *Ms*
27 *Defectione*, defectio A
28 *Morbis*, morbus A
29 *Reſidentibus*, reſidens A
30 *Partes frigentes*, iam frigentibus A
30 *Venerei*, venerii B
31 *8 *Tunc — his*, tunc contrario eis his *Ms*, his contrariis A
32 *Conuenit—innitentibus*, omnia def. *Ms* et A
33 *Inquam*, def. *Ms* et A
34 *Inguinum; et* inguinum A
35 *Et femorum — vel*, omnia deſunt in *Ms* et A

tri vel [36]piperis, vel euphorbii; vel ſimilium ſpecierum, quae, erigendo [37*9]languorem corporum, deſiderium, vel vſum [38]valeant
12 miniſtrare venereum. Etiam [39]horum dropaces [40]adhibebo renibus vel inguinibus, et [41]ex eodem balanos. Cibis [42]vero calidioribus vtar, inflantibus vel erigentibus membra frigentia; vt eſt vinum boni odoris, vel [43]oenomeli, alica, amylum, [44]pinus nuclei, porri, erucae, [45]bulbi, [46]oua recentia, et ſimilia; quae, per potiones accepta,
13 virile ſemper officium [47*10]reparant. [48*11]Et piper, ſatyrion, et ſcincus, et erucae ſemina, et cetera adiutoria, par beneficium miniſtrantia: [49]quae in *Libro Phyſicorum* com-
14 modius diſponimus. Interea eos quieſcere

Variae Lectiones

36 *Piperis — ſpecierum*, ex pipere, vel euforbio, vel ſimilibus ſpeciebus A

37*9 *Languorem corporum*, ſic *Ms*, vigorem A, vaporem corporum B

38 *Valeant — venereum*, venerium valeant miniſtrare B

39 *Horum*, his B

40 *Adhibebo*, adhibeo A

41 *Ex — balanos*, eodem balano B

42 *Vero*, abeſt ab *Ms* et A

43 *Oenomeli; hydromel* in textu —, in margine: "alias oenomelite" exhibet A

44 *Pinus*, pinei A

45 *Bulbi*, bulbi *etiam* A

46 *Oua recentia*, deeſt in *Ms* et A

47 *10 *Reparant*, deeſt in *Ms*, reparauerunt A

48 *11 *Et — miniſtrantia*, Reparatum eſt et pipere, ſatyrio, et ſcinco (ſtinchus A) et erucae (erui A) ſemine, etiam caeteris adiutoriis, par beneficium miniſtrantibus. B *Ms* conſentit. Loco tantum *caeteris adiutoriis — miniſtrantibus* legit *caetera adiutoria — miniſtrantia*.

49 *Quae*, quae *quammaxime Ms* et B

con-

conuenit, non ſolum noctis [50*12]ſpatio, verum etiam diei: vti plumis et mollioribus opertoriis, vel [51]ſtraminibus, conuenit. In- 15
terea puellarum ſpecioſarum [52]ſeruitium procurandum eſt. [53]Vtendum ſane lectionibus, animum ad delicias pertrahentibus: vt ſunt [54]*Amphipolitae*, *Philippi* [55]et *Herodiani*; aut certe, [56]*Syrii* aut *Amblii*. Vel ceteris, ſuauiter amatorias fabulas, deſcribentibus.

C. XII. *De cardiacis, [1]ſiue diaphoreticis.*

Licet quam plurimorum ſententiae ita definierint, ſicuti haec eadem profeſſio 1
nominis atteſtatur, cordis [2]vitio hanc aegritudinem fieri; [3]eis ego tamen non facile adcommodabo [4]conſenſum. Numquam etenim claruit indicium manifeſtum, [5]quo, tentari in aliquo naturam cordis, [6]intelligeremus. Eſt autem totius corporis, et virium 2

Variae Lectiones

50 *12 *Spatio*, ſpatia *Ms*, ſpaciis A

51 *Straminibus*, ſtranictis A

52 *Seruitium; vel puerorum ſimiliter* ſeruitium *Ms* et A

53 *Vtendum*, vti *Ms* et A

54 *Amphipolitae*, Amphipolyti A

55 *Et*, aut B

56,57 *Syrii—Amblii; Syrii*, (Sirii B), Syrii, Ambulii A, *Syri Iamblichi*, *Voſſii* eſt coniectura.

Cap. XII. 1 *Siue diaphoreticis*, qui etiam diaphoretici A

2 *Vitio*, initio A

3*1 *Eis—tamen*, quibus ego attamen *Ms*, hijs ego tamen A, eis attamen ego *B*

4 *Conſenſum*, ſenſum A

5 *Quo tentari*, quod attentari B

6 *Intelligeremus*, intelligerem A

plena reſolutio, quam [7]*cardiacam diaphoreſin* appellamus. [8]Hanc ſudor viſcoſus et frigidus perſeuerans, interemptis viribus, manifeſtat; praeeuntibus attamen acutis febribus, et flammarum interiorum ardoribus; quem [9]morbum aliqui [10]*cauſon* appellauerunt.
3 Haec igitur paſſio [*1]frequentius iuuenibus, quam ceteris aetatibus, euenire conſueuit. in augmento aegritudinis, hoc eſt circa diem ſextum; et quam maxime, eo tempore, quo aeſtas calidior incanduerit.
4 Licet ergo in omnibus [11]generaliter praemonuerimus, ad malarum aegritudinum neceſſitates gubernandas, temporibus ſeruiri debere: attamen, magna vi et periculo interpoſito, dum ſudoris illius emerſerit iniquitas [12]cum virium [13]defectu, et ex eo praeſens vitae periculum; tunc, confuſis et praetermiſſis temporum rationibus, adiutoriis [14]competentibus imminemus.
5 [*2]Et, nunc cubiculum frigidum, nunc lectum

Variae Lectiones

7 *Cardiacam diaphoreſin*, καρδιακὴν διαφόρεσιν (διαφόρησιν) A
8 *Quam*, Hanc A
9 *Morbum*, abeſt in B
10 *Cauſon*, ſic *Ms* et A, cauſona B
*1 *Frequentius*, frequenter *Ms*
11 *Generaliter — attamen*, generaliter malarum aegritudinum neceſſitatibus, valde promouerit, ſi gubernantibus temporibus ſeruiamus, attamen A
12 *Cum*, ſic *Ms* et A, tum B
13 *Defectu*, defectus B
14 *Competentibus*, circumuallantibus B
*2 *Et*, vt *Ms*

ſtra-

[15]ſtraminibus veteribus lineis diſpoſitum; nunc flabella, nunc quoque pannos nardo et vino infuſos, praecordiis eorum [16*3]imponimus. Cataplaſmata [17]quoque frigida et 6
ſtyptica imponenda ſunt eorum praecordiis: [18]ſtrychnum, aut aizoon, aut [19]rubus, aut [20]Thebaicus dactylus, aut [21]caduca mali granati, vel [22]oenanthes grana. Certiſſimum 7
eſt etenim, ſingularum ſpecierum [23*4]merita, quemquam medicum bene cognoſcentem, etiam temperiem vel commixtionem adiutoriorum, facile poſſe diſponere. Faciem 8
ergo eorum, ex poſca frigida, vel vino ſtyptico, fomentabo. Pulueribus aſpergo membra ſudantia, menthae vel roſarum fo-

Variae Lectiones

15 *Straminibus*, ſtramentis A
16 *3 *Imponimus; inordinate* imponimus *Ms*, *ordine* imponimus A
17 *Quoque*, vero B
18 *Strychnum*, ſtrichnon A
19 *Rubus*, rubos B
20 *Thebaicus dactylus*, thebaicos dactylos B
21 *Caduca*, caducum B
22 *Oenanthes grana*, oenathes habentia B
23 *4 *Merita — disponere*, Merita, quemquam medicum bene cognoſcentem, vel etiam temperamenta, ſiue commixtionem adiutoriorum facile poſſe desponere A. Quenquam medicum benemerita cognoſcentem, etiam temperiem vel commixtionem adiutoriorum poſſe disponere B. Id quod denotat: medicum, qui per experientiam cognouerit virtutes remediorum, facile quoque illorum temperiem atque commixtionem poſſe perſpicere ac disponere. "*Adiutorium*" loco "*adiutoriorum*", exhibet *Ms*; congruens in ceteris cum B

liis

liis ſiccis contuſis et cribellatis, [24]gypſi Naxii, mannae thuris, gallarum; [25]ſingulis tunſis, et commixtis cum vino ſtyptico vel eius fecibus: ſimul, mixtis odoribus bonis vel thymiamatibus, vires labentes, et membra

9 [26]deficientia, reparabo. Articulos eorum oleo cucumeracio, vel nimis vetuſto, mixto puluere nitri vel piperis, pyrethri vel [27]adarces, vel vrticae ſeminibus, defricabo, vel infundo: quo calorem ingenitum emorientem reparare [28][*5]quatantenus valeamus.

10 Nutriam ſuccis modicis, ſed frequentioribus, frigidis tamen; quibus, ſudoris feralis [29]nimietate emorientes, exſuſcitem. Nutrio potando, vt potero; nutrio ſimiliter per clyſterem [30]vel alicae, vel ptiſanae ſuccis, vt ſupra dixi; [31]quibus vngulas porcorum, vsque in plenam [*6]earum decoctionem,

11 concoqui ſuadeo. Aquam frigidam [32]per interualla ſimiliter ſubminiſtrabo: et, ſi aetatis adhuc vapor calidior coegerit, niuatas non [*7]aſpernabor.

Variae Lectiones

24 *Gypſi Naxii*, gypſi, naxi A

25 *Singulis*; *omnibus* ſingulis B

26 *Deficientia*, deſidentia A

27 *Adarces*, adarches A

28 *5 *Quatantenus*, quatenus *Ms*, aliquatenus A

29 *Nimietate*, abundantia A nimietas morboſo magis conuenit.

30 *Vel — vel*, aut alicae aut A

31 *Quibus*; *in* quibus *Ms* et A

*6 *Earum*, eorum *Ms*

32 *Per — ſimiliter*, ſimiliter per interualla B

*7 *Aſpernabor*, aſpernabo *Ms*

C.

C. XIII. *De cholera.*

Cholera paſſio moleſta, ſub anguſto tem- 1
pore ſolicita; omnibus acutis aegritudinibus velocior. Nam haec, ſub vno die, [1]vt frequenter experti ſumus, vitae terminum fecit: dum ſubitanei vomitus, ventris quoque [2]innumerae effuſiones, ſub dolore nimio praecordiorum, vel totius corporis, interiorem omnem ſaepe ſubſtantiam effuderunt. Eſt etiam [3]huic ſimi- 2
le in [4]diarrhoea periculum. Sed eo diſtat, quod [5]diarrhoici ſola ventris moleſtia, et ſub longo tractu temporum, [6]aliquotiens ſatigantur: cholera vero, ex vtrisque effuſionibus, ſaepe et ſub anguſto tempore, homines pernecauit. Ergo, cum interiora 3
praecordiorum, humorum minacium prius occupauerit conglobatio, vt [7]ecthlipſes

Variae Lectiones

Cap. XIII. 1 [1] *Vt; ſperatio*, vt *Ms*, *deſperata*, vt A

2 *Innumerae*, imminere A

3 *Huic*, hoc A

4 *Diarrhoea*, diarrhia A

5 *Diarrhoici*, diarrhiaci A

6 *Aliquotiens*, aliquoties A

7 *Ecthlipſes*, Thlipſeis B. "ἐκθλίψις defectio eſt ſpiritus, συγκοπὴ alias vocata". Hoc notatur in margine edit. A: aſt perperam. *Eclyſis*, etenim (minime vero *ecthlipſis*) leuiorem deficientis animi (i. e. *lipothymiae*) gradum, denotat. Quum e contrario ſub *ecthlipſi*, eliſio, expreſſio, ellipſis, angorque animi, intelligantur: hic loci pro nimia contentorum ex inteſtinis expulſione, quin teneſmo, forſan habenda. Verum *angorem* vel *anxietatem*, ſub *ecthlipſi*, hoc loci, deſignari;

vel

vel anguſtias, nimios quoque dolores effi-
ciat; tunc nos aquam calidam in tempo-
re [8]porrigemus, [9]et per vomitus [10]eius pro-
4 curabimus digeſtionem. At, cum [11]per vias
expulſionis, eorum impetus torrens et re-
pentinus eruperit, [12]ita vt ex vtrisque ter-
ribilis effundatur; ſic, ſi poſſumus, [*2]prae-
5 ſens periculum remouemus: oleo calido
omne eorum corpus infundimus, articu-
los faſciolis adſtringimus: neruos omnes
et loca contrahentia, lanis, infuſis eodem
oleo, calidiſſimis, munimus. Vtimur quo-
que etiam cerotario, [13]e nardino oleo et
Cyprino et glaucino aut irino, temperato.
6 Si vero, interceptis viribus, plena fuerit
deſperatio; odores vel thymiamata his,
7 propter reparationem, adhibebimus. Cibos
dabimus competentes, ſuccos lentis [14]cum
aceto, oua hapala, vuam Fabriciam, buc-
cellas mero infuſas, vngulas porcorum,

Variae Lectiones

proxime in textu ſequentia verba, "*vel anguſtias*", abunde teſtantur. Choleramque, ſummam plerumque anxietatem, comitem habere, cuilibet, artem exercenti, eſt notiſſimum.

8 *Porrigemus*, porrigimus A

9 *Et*, deeſt in B

10 *Eius*, deeſt in A

11 *Per* — *expulſionis*, ſe eadem B

12 *Vt*; *ita*, vt *Ms* et A

*2 *Praeſens*; *ita* praeſens *Ms*

13 *E*, et *Ms* atque A

14 *Cum* — *hapala*, cum aceto oua: ſic rapula B. *Oua hapala* vel *apala* quae ſint, vide in *Libri* huius *Secundi* C. X. Nota 16.

vel

vel iuscellum gallinarum; [15]concoquendo strychnum, vel aizoon, aut rubum. Dabo potum frigidum, dabo niuatam, columbos matri subductos. His etiam perdices eodem modo conuenit [16]ministrari. Ca- 8
taplasmata vero omnia adhibenda sunt, quae [17]diaphoreticis *ordinata sunt. Febri-*

Variae Lectiones

15 *Concoquendo*, concoques *Ms* et A

16 *Ministrari*, ministrare B

17 *Diaphoreticis.* Hoc vltimum est vocabulum capitis huius, in edit. *Bas.* suo fine truncati. Quae enim sequuntur, ex edit. *Arg.* solummodo sunt depromta. Insuper vero notandum,

a Prooemium, alteri huius libri parti praefixum, vna cum V capitibus prioribus et notabiliore VI, de *paralysi* agentis, capituli parte, in ed. *Bas.* penitus desiderari.

b In eadem *Basileensi* editione, capita ab initio ad finem vsque, 34 numerari, serie haud interrupta: in editione vero *Argentoratensi Librum Secundum* in *duas* discretum esse *partes.* Quarum in altera, prioribus 13 capitulis comprehensa, *de morbis* agitur *acutis*: in altera vero, ex 21 ordinis posterioris capitibus constante, *de passionibus chronicis* sermo fit; haud computato praefamine. *secundae Libri secundi parti*, praemisso. Nos *Argentinensis* editionis hic sequimur auctoritatem: vel potius *Prisciani* ipsius; in ipso praefationis, *Libro* huic *secundo* praefixae, initio, sequentia palam profitentis: "*Nunc secundi operis partes* adgrediar"—. Nec non vltimis eiusdem prologi verbis: "*De chronicis vero secundis partibus* promissos sermones expediam". Conferatur nota, praefamini huic subnexa, ordine 8ua. Vt taceam *praefationem*, *posteriori huius libri parti*, ab ipso *Prisciano* nostro, *praemissam*.

bus

bus vero interpositis, consideratis temporibus, seruiendum est. Intensius tamen effusionum solicitudini militabo. In quibus saepe etiam sanguinis superuenientis effusio, vitae periculum procurauit.

Explicit Volumen I

